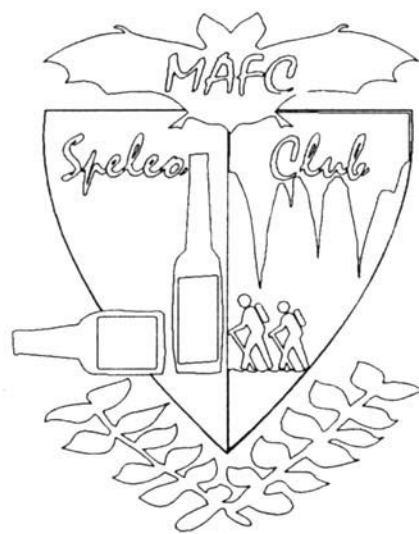

MAFC

1994

MAFC

✉ **1027 Budapest Fő utca 51. I.3.**

**A MAFC BARLANGKUTATÓ
CSOPORT 1994. ÉVI JELENTÉSE**

SZERKESZTETTE: Egerland Zoltán

Hegedûs Nóra

BUDAPEST

1995

A jelentés szövegét irták:

Arany Andrea

Egerland Zoltán

Kocsis Akos

Németh Zsolt

Nyerges Miklós

Torda István

Zih József

TARTALOMJEGYZÉK

Feltáró kutatások, barlangvédelem

Kutatásaink az Oz-zsombolyban, beszámoló a nyári táborról.....	
A Meander-nyelőben végzett kutatások.....	
Feltáró kutatás Walesban.....	
Kutatásaink a Bába-völgyi III/a. objektumban.....	
új barlangrendszer a Bihar-hegységben.....	
A Bába-völgyi III. számú karsztobjektum bejáratának biztosítása.....	

Tudományos vizsgálatok

Viznyelő-karsztforrás kérdései az Északi-Bakonyban.....	
Cseppkőminták kormeghatározása Termolumineszcenciával.....	

Dokumentáció

Csoportunk nyári expedíciója a Picos de Európa fennsíkra.....	
---	--

Csoportélet, túrák

Részvételünk az MKBT XXXVIII. vándorgyűlés rendezésében.....	
Lakatos kupa 94.....	
Csoportunk kapcsolata a Barlangi Mentőszolgálattal.....	
Nemzetközi barlangásztalálkozó Alsó-hegyen.....	
Túránk Lengyelországban.....	
Barlangtúrák Yorkshire-ben.....	
Részvételünk a Canyon 94 expedíción.....	
Zárszó.....	

Melléklet

A nemzetközi barlangásztalálkozó angol sajtóvisszhangja.....	
--	--

ÖSSZEFOGLALÁS

Feltáró kutatások, barlangvédelem

Kutatásaink az Oz-zsombolyban

Barlangkutató csoportunk hagyományos kutatási területe az Északi-Bakony mellett Alsó-hegy. Idei munkálataink elsősorban az Oz-zsombolyban a hosszú évek alatt felgyülemlett depók kicsörlőzésére irányultak.

A Meander-nyelôben végzett kutatások

Csoportunk-a tavalyi évhez hasonlóan-idén is ennek az objektumnak feltárására irányította legnagyobb energiáit. Sajnos a 25 m mélyen lévő végpontot egy hosszú szükület követte, ezt bontottuk egész évben, igen változatos módszerekkel.

Új barlagrendszer a Bihar-hegységben

A társaság 2 tagja rendszeresen a Bihar-hegységben kutat. Az elmúlt évi jelentésünkben már szóltunk a Valea Rea barlang feltárásáról. Idén tovább folytatódott a kutatás, és további feltárások által az év végére már tekintélyes méretű barlangrendszer lett a Valea Rea.

A Bába-völgyi III.számú karsztobjektum bejáratának biztosítása

Régóta nehezítette a fent említett barlang bejáratának omlékonysága a barlangba való leszállást. Szenthe István segítségével tavasszal kibetonoztuk a bejáratot, így maximális biztonsággal lehet a barlangban túrázni, bontani.

Tudományos vizsgálatok

Viznyelő-karsztforrás kérdései az Északi-Bakonyban

Csoportunk geológus tagja a környék forrásait, objektumait vizsgálva próbál következtetni arra, hogy milyen lehetőségek vannak barlangkutató szempontjából az Északi-Bakonyban.

Cseppkőminták kormeghatározása Termolumineszcenciával

A Budapesti Műszaki Egyetem segítségével idén kezdtük el új, Magyarországon eddig még nem próbált vizsgálati módszerével a cseppkővek kormeghatározását. Az érdekesítő cikk leírja a módszer lényegét, valamint tájékoztat az eddig elért eredményekről. Ezt a vizsgálatot mindenképpen szeretnénk folytatni.

Dokumentáció

Csoportunk nyári expedíciójának anyaga. A szerző (Nyerges Miklós) olyan precíz, részletes, mindenre kiterjedő cikket állított össze a Picos de Európa általunk bejárt részéről, hogy szinte bibliográfiai anyagnak is vehetjük. Tartalmazza egyebek közt a MAFC által felfedezett új barlangokat járatokat.

Csoportélet, túrák

Részvételünk az MKBT XXXVIII. vándorgyűlés megszervezésében

Szinte egyedülállóan már két éve a MAFC rendezi a vándorgyűléseket. Ezúttal a Tatabányai Barlangkutató Csoport-nak segítettünk a rendezvény lebonyolításában Vérttestolnán. Leírjuk a rendezvény eseményeit, és mellékeljük a vándorgyűlésre szerkesztett kiadványt.

Lakatos kupa 94.

Merész, de mindenképpen nagy sikert aratott próbálkozásunk volt ennek a versenynek megrendezése Alsó-hegyen ősszel. Szerettük volna, ha minél többen alaposabban megismernék Alsó-hegyet. A feladatokat is így állítottuk össze. Leirjuk a verseny történetét és mellékeljük az igen jól szerkesztett kiadványát, amelyet utikalauzként is lehet használni a területen.

Csoportunk kapcsolata a Barlangi Mentőszolgálattal

Csoportunkból egyre többen lépnek be a szervezet kötelékébe. A cikk egy szubjektív beszámoló a Mentőszolgálat éves tevékenységéről, akcióiról, problémáiról

Túránk Lengyelországban

Az idén év elején látogattunk Lengyelországba, az ottani barátaink meghívására. Ennek a túrának a leírását olvashatjuk.

Nemzetközi barlangásztalálkozó Alsó-hegyen

Az idei év második legnagyobb létszámú találkozóját sikerült megszervezni Alsó-hegyen szilveszterkor. Mintegy 120 résztvevő együtt túrázott, együtt ünnepelt az újévi bulin. Jelentős számú külföldi résztvevő is megjelent a rendezvényen.

Barlangtúrák Yorkshire-ben

Angol barátaink meghívására új, számunkra ismeretlen vidékre látogattunk el tavasszal. Az élménybeszámoló leírja mindazokat a megpróbáltatásokat amelyen csoportunk tagjai átmentek jobban mondva: átúsztak. Mellékeljük a terület jelentősebb barlangjainak térképét, és angol nyelvű leírását.

Részvételünk a Canyon 94 expedición

Rövid beszámoló a Meteor Student csoport által szervezett nyári expedíciójáról, amin csoportunkból 2 fő vett részt. Az expedíció Olaszország, Franciaország, Spanyolország canyonjait és néhány barlangot látogatott meg.

FELTARÓ KUTATÁSOK

BARLANGVÉDELEM

Kutatásaink az Oz-zsombolyban, a MAFC nyári tábora (kat. szám: 5450.)

1. Bevezetés

Csoportunk harmadik éve kezdte el az alsóhegyi Oz-zsomboly bontását amely Szabó-pallagról a K+ jelzésen Vecsem-bükk felé tartva 1 km után déli irányban 20-30 m-re a turistaúttól fekszik tekintélyes méretű bejárati szádával. Hossza: jelenleg kb.60 m, mélysége: 42 m, legnagyobb horizontális kiterjedése: 22 m.

Az évek során szinte teljes szelvényben bontottuk a barlang végpontját, és kb.8-10 m mélyítés után rá kellett döbbenjünk, hogy a barlangban mind a három lépcsőzetesen kialakított depó megtelt. A zsombolyból kézi erővel 30 m-en keresztül kihúzni a lent lévő 8-10 köbméter bontási törmelékét szinte reménytelen feladatnak látszott. Nos a zsákutcából -mint már annyiszor- a MATAV RT. segítségével által jutottunk ki. A vállalat csoportunk számára kölcsönadta az egyik motoros csörlőjét, amely szerkezet egyszerre 3 t tömeget tud mozgatni. Ezek után világossá vált, hogy csoportunk nyári táborát ennek a munkának fogjuk szentelni.

2. A nyári tábor

Táborunkat 1994 július 15-24-ig, kicsit előre hozva, egy olaszországi expedíció helyett tartottuk meg az Oz-zsombolynál. Érthető tehát, hogy a munka helyett többen választották a balatoni vitorlás-túrát, vagy az otthonmaradást.

Sajnos az első napokban létszámgondok miatt nem tudtunk érdemben foglalkozni barlangkutatással, így terepbejárással, túrázással, térképezéssel töltöttük az időt. Szerencsére a Mezökövesdi Matyó Kommandó tagjai idejében megérkeztek egy motorosfűrészszel, így sikerült a csörlőállást, valamint a barlang szája fölé munkahidat elkészíteni. Nem volt más hátra, mint Bódvaszilason várni a többieket.

A csörlős csapat az időközben a megjavított mikrobusszal még aznap éjjel érkezett meg. Tudtuk, hogy a mikrobusszal a szárazság ellenére sem tudunk a dózerúton felmenni, de segítségünkre sietett Fusztkó úr, akinek ZIL típusú teherautójával az Alsó-hegy nem akadály. Egy óra alatt értünk fel, és vettük le a járműről a robosztus gépet / 600 kg önsúly /. Időközben táborunk létszáma 11 főre duzzadt, de úgy vártuk a reggelt, hogy nem igazán tudtuk mekkora teljesítményre leszünk képesek

a tábor ideje alatt, nem igazán biztunk a sikerben.

Másnap reggel beállítottuk a csörlőt, felszereltük a csigaállást, előkészítettük a 100 literes vashordót, mellyel a törmeléket húztuk ki. 10-órakor leszállt a barlangba az első bontó ember, és sorra jöttek fel a tele hordók. Ezután Kutya úr / Németh Zsolt / és York / Egerland Zoltán / kooprodukciós mutatványa következett, amikor is York csörlővel engedte le Kutya urat a barlangba, de a csörlő megszaladt, és Kutya ur szinte szabadesésben tett meg hozzávetőlegesen 30 métert. Mindenki megijedt, de szerencsére komoly baj nem történt. A bontás folytatódott, a fémhordó minden felhúzásnál beakadt az akna falába és egy idő után teljesen leamortizálódott. A kitermelést egy kisebb műanyag hordóval folytattuk tovább, ami azóta is a zsomboly szájánál figyel, ha időközben el nem lopták.

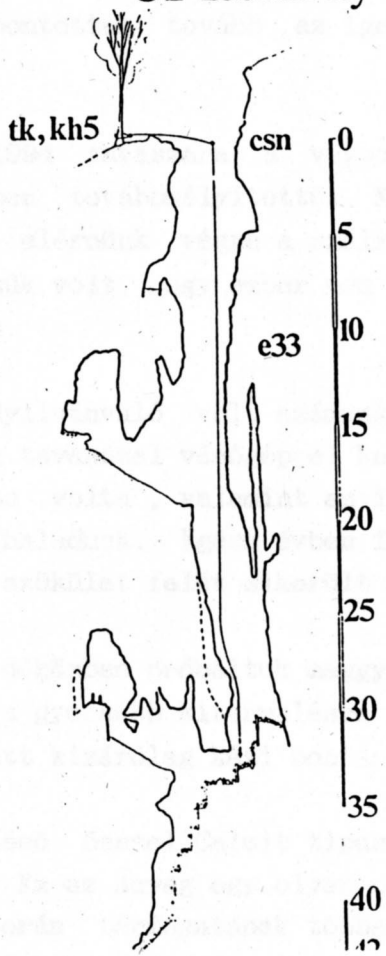
A következő nap reggeltől-estig termeltük ki a depót. A gombás ácsolatfák egymás után hullottak ki helyükről. Este fáradtan mentünk a faluba, hogy Fuuszkó barátunkkal és 60 fokos pálinkájával a leszállítást.

Hamar eltelt az idő, de igen eredményes volt a tábor. Sass Lajos a Mezőkövesdi Matyó Kommandó vezetője utolsónak jött ki a barlangból és örömmel jelentette " a 3-as depónak is reszeltek ". Ez azt jelenti, hogy a legfelső 3-as számú depót is sikerült felszámolnunk, ami újabb 8-10 köbméter törmelék depózására ad lehetőséget, és 8 méter mélyülést fog eredményezni, ha csak be nem lyukadunk előbb. A teherautóra csigarendszeren keresztül önmagát húzta fel a gép, a teherautó aláállt, mi pedig leengedtük a csörlőt a platóra. Már csak a lemenet, és az átrakás volt hátra, ami nem jelentett gondot.

A Fapados nevezetű MAFC becsületsüllyesztőben /38 Ft/korsó / néhány korsó Borsodi Villámgyors mellett búcsúztunk Alsó-hegytől, és frissében értékeltük a tábort. Tudtuk azt, hogy ebben a táborban most komoly bejutás nem lesz, de az Oz-zsombolyban most így minden lehetőség adott arra, hogy akár hétvégi kiszállásokkal néhány ember kényelmesen tudja bontani a végpontot. Sajnos a barlangkutatáshoz ilyen munkák is hozzá tartoznak, mint most a 10 köbméter törmelék kiszállítása a barlangból. Megállapítottuk, hogy a mostani tábor volt Alsó-hegy kutatásának második legnagyobb csörlős bontása az 1970-es Vecsem-bükki-zsomboly expedíció után, de nem az utolsó. A tábor teljes sikerrel zárult, és reményeink szerint -amennyiben anyagi feltételeink is megengedik- jövőre is szeretnénk megrendezni a már-már hagyományos alsóhegyi kutató-tábort.

Németh Zsolt

Óz-zomboly

A Meander-nyelőben végzett kutatások (kat.szám:nincs)

Csoportunk a tavalyi év tavaszán kezdte meg az Északi-Bakonyban a Kóris-hegy térségében az időszakosan aktív, nagy vízgyűjtőterülettel rendelkező Meander-viznyelő kutatását.

A MAFC tavalyi jelentésében már leirtuk az objektum jellemzőit.

Idén hétvégenti kiszállásokkal, kisebb táborokkal és igen nagy erővel bontottuk tovább az igen reményteli 23 m mélységben levő végpontot.

1994 tavaszára a végpontot képező omladékszélét 2 m-rel nagy szelvényben továbbmélyítettük. Kb. 25 m mélységben szűkület formájában sikerült elérnünk végre a szálkővet. Szerencsétlenségünkre a szűkület olyan szűk volt, hogy ember nem fért bele. A szűkület hosszát 5-8 m-re becsültük.

Nyilvánvaló volt számunkra, hogy a barlang folytatódik tovább, ezért még tavasszal vésőgéppel kezdtük tágítani a végpontot. A szűkület vízszintes volta, valamint az igen tömör szálkő miatt a véséssel igen nehezen haladunk. Egész évben folytattuk a vésést, és ennek eredménye képpen a szűkület felét sikerült már kényelmesen járhatóvá tenni.

Időközben próbáltuk meggyorsítani az áttörést. Kerestük a lehetőséget a gyorsabb kitermelésre, de a végpont felett elhelyezkedő omladék miatt kizárólag kézi bontással lehet a végponton dolgozni.

Késő ősszel Calmit típusú fesztítőporral próbáltuk gyorsítani a bontást. Ez az anyag egy olyan cementszármazék, amely nedvesség esetén kötése során térfogatának többszörösére képes kitágulni, és így fejti ki fesztítő hatását. A fesztítőporos bontást jelen esetben vegyes sikerűnek könyvelhettük el. Ugyanis ahol sikerült az előirt technológia szerint elhelyezni a port ott sikerrel jártunk, de ahol nem, ott nem történt repesztés.

Összefoglalva:

Kb. az évben a területen sikerült a szálkővet elérni szűkület formájában, amely igen hosszúnak mondható. A legtöbb idő ezen szűkület vésésével ment el, de még a fele távolság hátra van.

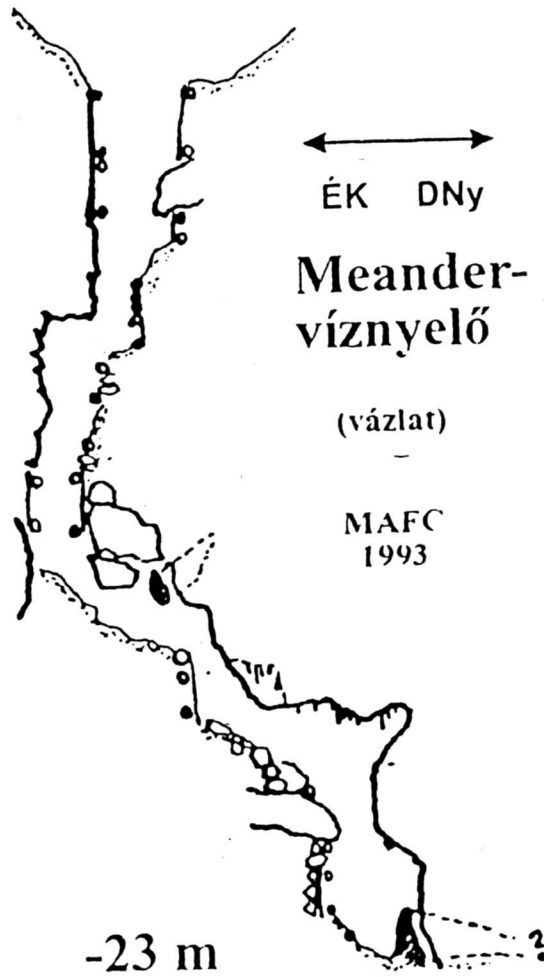
Megállapítottuk, hogy a fesztítőporral való bontás lehet hatékony, de csak abban az esetben ha betartjuk az elhelyezésre vonatkozó

technológiai utasításokat.

Jövőre tovább kívánjuk vésni a szűkületet, valamint betonnal és kútgyűrűkkel biztosítjuk a barlangot. Mindenképpen érdemes a további feltárás, mivel esőzésekkor a végponton lehet hallani a vizcsobogást olyan hangon, hogy tág teret lehet a szűkület után feltételezni.

Végül szeretnénk köszönetet mondani a bakonybéli erdészetnek, akikkel sikerült jó kapcsolatot kialakítani, és segítségükkel nagyban hozzájárultak munkánk sikeréhez

Egerland Zoltán

Feltáró kutatás Walesben

Csoportunknak ősszel ismét kellemes gonddal kellett szembenéznie. Ugyanis a társaságból jómagam, és Seregi Ildikó ösztöndíjat kaptunk Walesben, így semmi sem gátolhatta az ottani barlangok hosszabb ideig való kutatását.

A cardiffi Morganwg Caving Club hosszú évek óta kutatja a Newport-tól északra Abergaveny közelében található Pwll Du barlangjait: a terület egy tagolt fennsík, amely geológiáját tekintve Dél-Wales egyik leghíresebb barlangvidékéhez, a Mynydd Llangattwg-hoz tartozik, dél-keletre a Clydach Gorge-tól, ahol több híres-hirhedt barlang is található (pl. Daren Cillau).

1992 óta szinte minden csütörtök délután este folyt a munka a nemrég még csak 60 m hosszú, 17 m mély barlangban. A nagy áttörés október 6-án éjjel történt, mikor is már kereken 3 napja tatózkodtam az országban, a meglehetősen nedves és instabil, omladékos végponton végre megnyílt az út a környék, s ha ilyen ütemben halad a feltárás, talán nem sokára Dél-Wales legnagyobb barlangrendszerébe (ma a leghosszabb Nagy Britanniában az Ease Gill System Yorkshire-ben kb. 80 km, míg Walesben az Ogof Ffynon Ddu kb. 40 km).

Az új barlang első bejáróit az első éjjelen egy kellemetlen traverszálós hasadékos szakaszt követő tágas fosszilis járatból tátongó akna állította meg, amelybe másnap (péntek) éjjel ereszkedtünk le, és itt páratlan élményben lehetett részünk: az akna ugyanis egy hatalmas földalatti folyosó tetejébe torkollott, amely átlagosan 10 m magas, és 15-20 m széles, az oldalából vizesésként jelent meg újra az a víz, ami a bontás során a nyakunkba csurgott. Ezt a folyosót mind lefelé, mind felfelé (folyásirány szerint) hosszan követni lehet: ha lefelé haladunk, kb. 5-600 m után elágazáshoz érkezünk: egy hasonló szelvényű járat érkezik balról (Tee-junction), majd újabb 100 m után egy másik jobbról (ez a Clydach Gorge felé tart, nem kizárt a majdani összeköttetés az ott található nagy rendszerekkel). A fő járatot mintegy 3 km hosszan követhetjük innen lefelé, ami szelvényeit tekintve igen nagy változatosságot mutat: 30-40 m magas hasadék, 4-6 m átmérőjű csőjárat, omlás szűkülettel, mindez egyre mélyülő vízzel, mignem végül valahol Blaenavon alatt egy hatalmas omlás egyenlőre áthatolhatatlannak bizonyult. A barlang nagyobbik része azonban Tee-junction-ból induló járatból nyílik: itt mintegy 10 km-es fosszilis járatlabirintus ismert ma, cseppkövekkel (ezen a vidéken ritkaság!), gipszkristályokkal, agyagképződményekkel, és egy patakos ággal, amely a kb. második folyam-kilométernél csatlakozik a főfolyamhoz, mintegy 6-7 km-es körtúra lehetőségét biztosítva ezáltal.

A barlangban a feltárás az első hetektől eltekintve igen tervszerűen halad: a feltáró brigád "csak" annyit haladhat, amekkora szakasz vázlatos felmérését még aznap el tudja készíteni, folyamatosan folyik járőfelületek kialakítása a képződmények védelme érdekében, és páratlan gazdag fotodokumentáció is készül Chris Howes vezetésével. Így ma bizton állíthatjuk, hogy a rendszer hossza két hónappal a belyukadás után megközelíti a 20 km-t, mélysége a 150 m-t.

Nyerges Miklós

Feltáró kutatások a Bába-völgyi III/a. objektumban. (kat.szám: nem ismert)

Ebben az évben csoportunk a Bába-völgyben az előző évek tapasztalatait összegezte, és idén új beszakadások bontása mellett döntötünk, mégpedig azért, mert a már ismert barlangok mellé talán sikerül új, ember által eddig még nem ismert barlangot felfedeznünk. A másik érv döntésünk mellett az, hogy a véleményünk szerint létező Bába-völgy-Frank barlang rendszert feltárjuk, vagy további információkhoz jussunk az esetleges új feltárás kapcsán.

A Bába-völgyi III/a. jelű beszakadás (leírás csoportunk 1993-as jelentésében) közel fekszik a III.sz. barlanghoz. Itt kezdtük meg a bontást abban a reményben, hogy talán sikerül egy új járaton keresztül a III.sz. barlang végpontja mögé eljutni, -ahol most szűkület zárja el az utat- vagy új barlangot feltárni

A nagy létszám miatt a bontást párhuzamosan tudtuk végezni a III.-as barlang bejáratának betonozásával, így első alkalommal sikerült 2 négyzetméteres szelvényben 1,5 m mélyre kiásni.

Következő hétvégén a nyelôben a végpontot képezô omladék közötti szűkületen sikerült beférkôzni egy új kis barlangba, amely kb.8 m mély, és valószínűleg később összekapcsolódik a III.-as barlanggal, remélhetőleg annak végponti szűkülete után. Az új barlangot kiácsoltuk, létrát tettünk bele, bejáratát deszkával fedtük le.

Tervezzük jövőre a fent leirt barlang továbbbontását, valamint a már biztonságos Bába-völgyi III.sz. barlang végpontjának bontását, valamint a Frank barlang (kat. szám: 5450/8) további feltárását bizva abban a feltételezésben, miszerint a Bába-völgy-Frank barlang törése mentén igen nagy eddig még feltáratlan barlangrendszerek léteznek.

Németh Zsolt

Új barlangrendszer a Bihar hegységben

A hagyományokhoz hiven csoportunk két tagja: Perényi Katalin és Zih József idén is folytatta Romániában, a Bihar hegységben barlangkutató munkáját.

A nagyváradi "Z" barlangutató csoporttal közösen számos túrán vettünk részt, ezek nagy része egy objektum az 1200 m hosszú 118 m mély Valea Rea barlangrendszer feltárására irányult. A barlang feltárásának történetét csoportunk tavalyi jelentésében már leirtuk.

Április közepén egy öt napos földalatti tábor volt az eldő akciónk. Térképezés, kürtömászás, fotózás, vizmintavétel szerepelt a programban. Két csoport, összesen kilenc ember felváltva dolgozott 12 órai váltott műszakban. A tavaszi hóolvadás okozta szokatlanul nagy víz miatt a főágban nehézkes és veszélyes volt a közlekedés, így a tevékenység a barlang felső harmadára korlátozódott. Legkiemelkedőbb eredmény ebben a zónában egy 90 m hosszú 30 m széles 30 m magas terem, és egy 72 m-es vizesés feltárása volt. Néhány elszánt ember a nagy víz ellenére is elérte a főág addigi végpontját, amely után 2 km új járatot fedeztek fel és egy zárt szifon állta a továbbhaladás útját.

Májusban egy 24 órás térképező-feltáró túra után a táborba való visszaérkezés közben, a barlang egy új, eddig még ismeretlen bejáratát fedeztük fel. Ennek említése azért fontos, mert az egyetlen létező bejárat kegyetlen szűkületei csak igen vékony barlangászok számára tették lehetővé a barlangba való bejutást, az új bejáraton keresztül viszont bárki eljuthat a végpontig.

Augusztus elején egy újabb, ezúttal négy napos földalatti tábor következett. A barlangban található kötelek cseréje, az újabb szakaszok térképezése, és további feltárás volt a kiszállás célja. A tábor végére sikerült a fő ág térképezését befolyezni.

Szeptemberben az új bejárat közelében található bivakban öt napot töltöttünk, ekkor a szűkebb, labirintusosabb oldalrészek térképezését végeztük, ismét történt új feltárás, a legjelentősebb a fő ág felső végpontjában található omladékon való átjutás volt, mögötte két, akkor éppen kiszáradt szifon után egy harmadik vízzel telt állta utunkat.

November közepén egy kétnapos túra alkalmával ásványminta-gyűjtést végeztünk a Kolozsvári Barlangtani Intézet egyik kutatójával.

Nagyszámú, szakemberek számára is első ránézésre meghatározhatatlan ásvány feldolgozása, valamint a vízminavételek eredményeinek közlése még várat magára. A megfigyeléseket legalább egy teljes év tapasztalatai alapján szeretnénk közreadni.

A barlang feltérképezett hossza: 12 km.

A barlang feltérképezett legmélyebb pontja: -264 m.

Továbbá mintegy 3 km hosszú járatrendszer ismert, és emellett számtalan bontási pont vár még megoldásra.

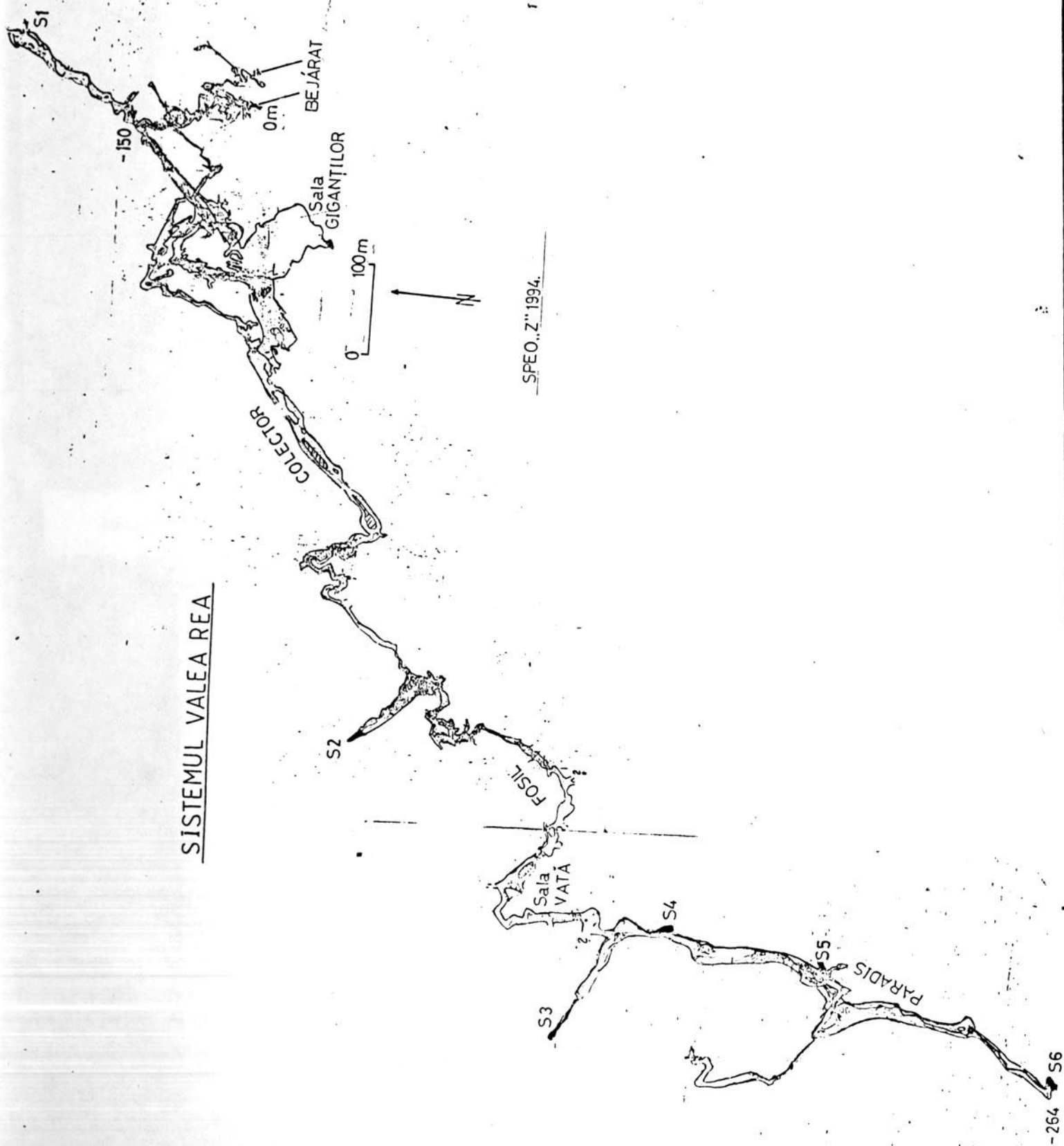
A barlangrendszer rövid leírása.

A Boga patak egyik jobboldali ágának, a Valea Rea (Kukorica patak) forrásvidékén nyílnak a bejáratok. Az eddig ismert két bejárat felszíni vizeltűnési pont fosszilis maradványa. Labirintusos, kötéltechnikát igénylő járatok után érjük el a barlang fő ágát. Ez egy bővizű patak által kialakított átlag 3 m széles, 5-6 m magas, több helyen szifonkerülővel szabdalta 6 km hosszú járat. Számos inaktív emeletes oldalrész, nagyobb oldalterem teszi szövevényessé összeségében a barlangot. Mind a földalatti karsztformák, mind a képződmények gazdagon diszítik. A gipsz talán valamennyi alakzatát, változatát megtaláljuk, legérdekesebbek a maroknyi csomókban levő vattaszerű formák, és a több négyzetcentiméteres lapokkal határolt kristályok, a 10-15 cm hosszú hajszálvékony szálak. A kalcit alapú képződmények közül a kiszáradt, kalcitkristályokkal, lemezekkel teli tetaráták, a legváltozatosabb formájú heliktitek és a "kőkigyók" nevet viselő girbe-gurba formák az általánostól eltérő különlegességek.

Aragonit inkább a huzatosabb helyeken fordul elő nagyszámú huzatborsókó-forma kíséretében.

A nem hagyományos barlangi ásványok közül a már meghatározott kvarcot, dolomit-ásványt, malachitot, cöleszint és limonitot találjuk meg, de néhány hosszabb elemzést igénylő minta ezek számát növelni fogja.

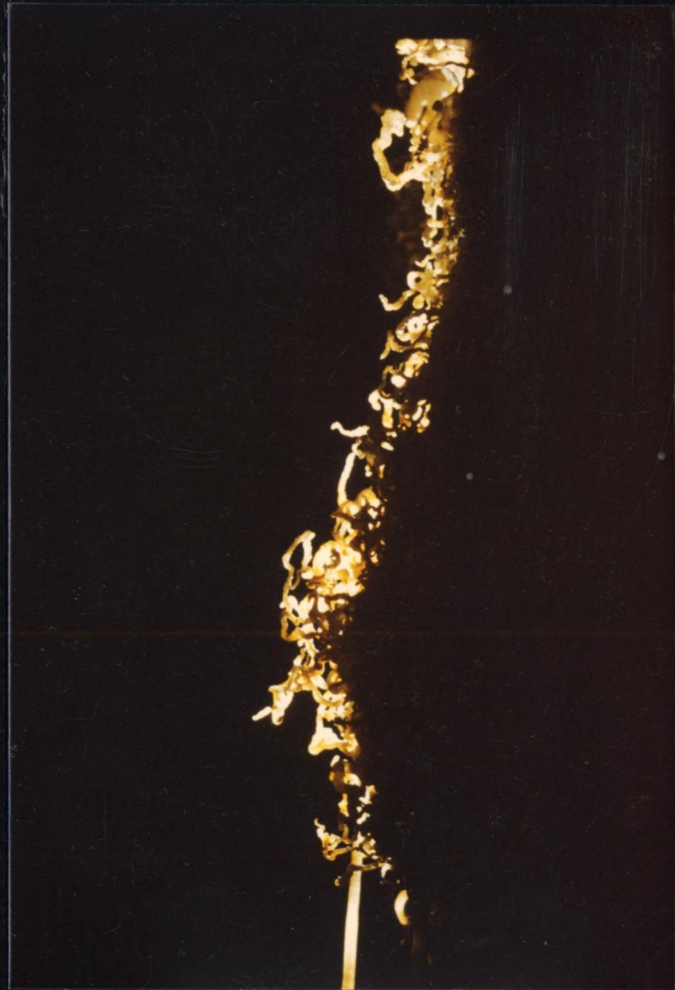
SISTEMUL VALEA REA

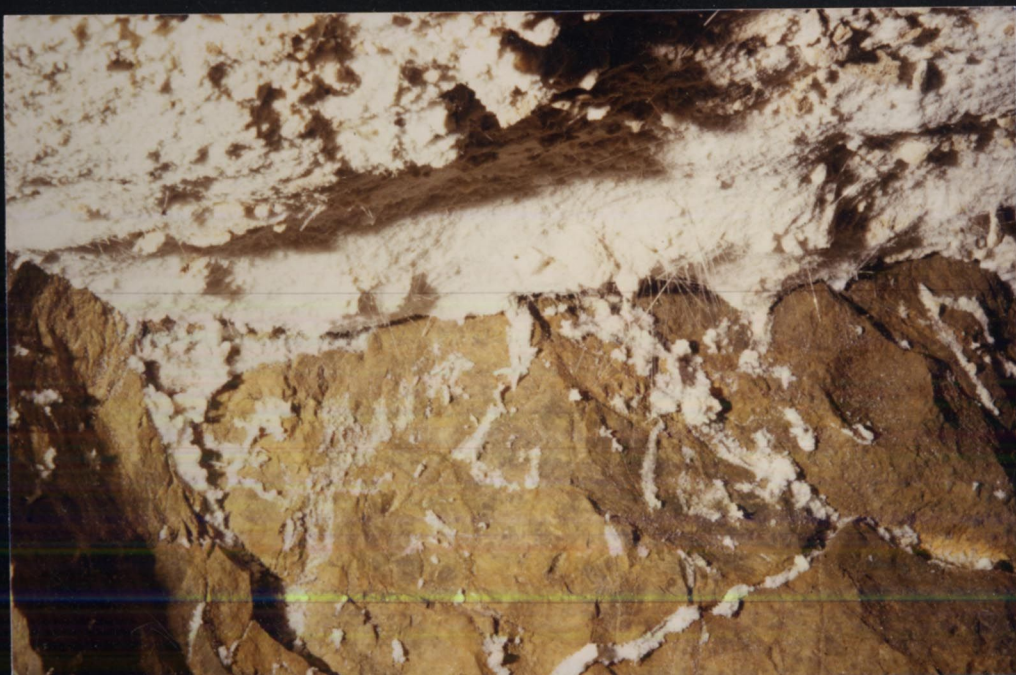
KÉPEK A VALEA REA BARLANGBÓL

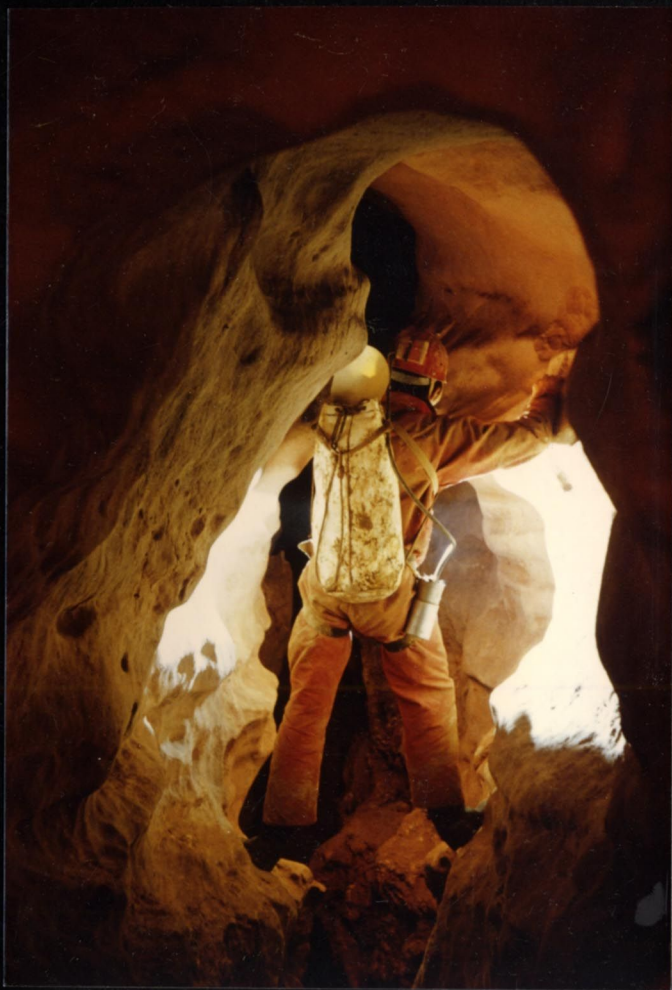
HELIKTITEK A FŐ ÁGBAN

HELIKTITÓVODA

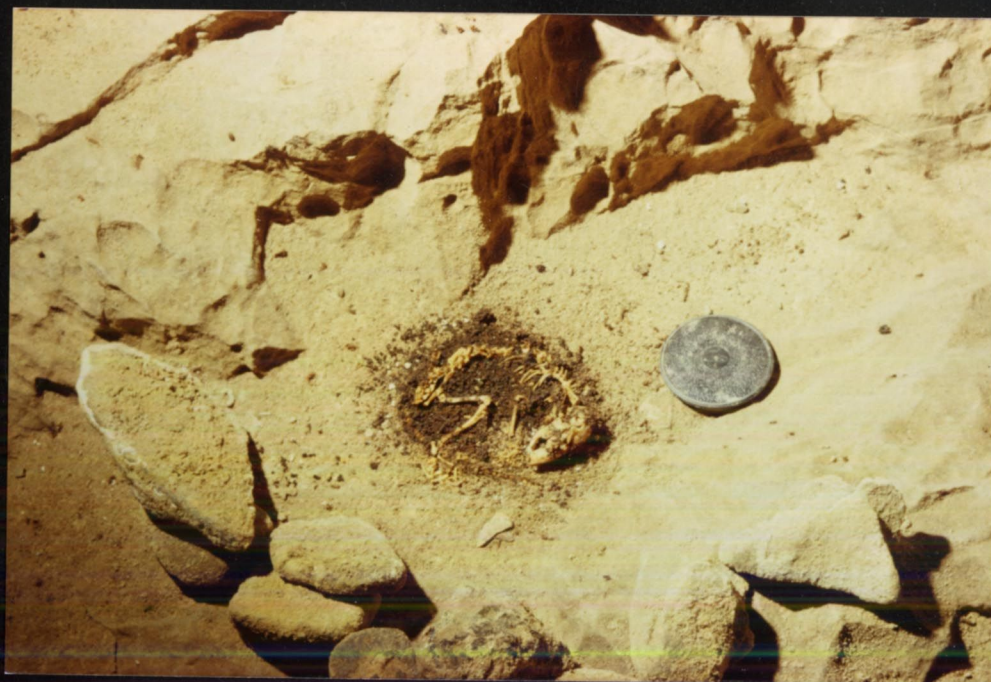
GIPSZTŰK (L = 10-15 cm)

JELLEGZETES SZELVÉNY A BEJÁRATI
MEANDERES SZAKASZBÓL

KÖKÍGYÓK

EMLŐSMARADVÁNY A FOSSZIL JÁRATBAN

A Bába-völgyi III. számú
karsztobjektum bejáratának
biztosítása (kat. szám:5450)

Nyári táborunkat előkészítő téli terepbejárásaink során vettük észre, hogy az általunk 1993-ban feltárt Bába-völgyi III.-as számú víznyelőbarlang (leírás csoportunk 1993-as jelentésében, hossza: 87 m, mélysége: 11 m) bejáratí omladéka megroggyant, és egy elég súlyos kő zárja el a bejáratot. A nagy követ sikerült még akkor szétverni, de a szétvert kő helyére több, az előzőnél nagyobb kő is becsúszott.

Hosszas helyzetelemzés után megállapítottuk, hogy a további omlás elkerülésére csak akkor van lehetőség, ha betonozással biztosítjuk a bizonytalan bejáratí omladékat. Ehhez a döntésünkhöz kikértük Szenthe István barátunk véleményét is, aki egyetértett döntésünkkel, és munkánkban mindvégig rendkívül sokat segített.

Legközelebb március elején mentünk a helyszínre. Előkészítettük betonozásra a bejáratot.

Már a következő hét csütörtökén a lemenő nap ismét a Bába-völgyben figyelte csapatunkat. Szenthe István jóvoltából péntek reggel indult a teherautó a helyszínre a betonozáshoz szükséges összes anyaggal. Még ezen a napon elkészült az ácsmunka. Szerencsére a barlang bejáratától nem messze sikerült egy forrást kimélyíteni úgy, hogy elegendő vizet adjon a betonozáshoz. Szombattól vasárnapig ment a betonkeverő, és a hétvégére frissen készült betonozott bejárata lett a Bába-völgy III.-as víznyelőbarlangnak. Így a barlang bejárata biztonságos és mindenki számára járható nagyságú lett.

Jövőre-ha anyagi erőforrásaink engedik- szeretnénk betonozással biztosítani a Bába-völgyi II.sz. barlangot, valamint a Frank barlangot, és a Bakonyban található Meander víznyelőt is. Sokkal jobb megoldásnak tartjuk az ácsolásnál a betonozást olyan helyeken, ahol az ácsolat állandó terhelés alatt áll, így azt gyakran kell cserélni, valamint a nagy vizeket elvezető objektumoknál, ahol ácsolatfa minőségtől függően 2-5 évenként az ácsolatot cserélni kell.

TUDOMANYOS VIZSGALATOK

Viznyelő-karsztforrás összefüggésének kérdései az Északi Bakonyban.

1. Bevezetés

A Bakony karsztterületének egyes körzeteiben viznyelők száza ismertek. Legfrekvenciáltabb helyszín a Kab-hegy környéke. Itt hatalmas bazalttakaró borítja a karsztfennsíkot. A bazaltfelszínről lefutó vizek jelentős része fejlett karsztperemi viznyelőkben tűnik el.

A Hárskút-Éplény-Tés vonalban húzódó fennsíkok lösszel vagy egyéb laza üledékekkel borított részein feltűnően nagy a viznyelők száma. A Kőrös-hegy környékének kisebb-nagyobb viznyelői közül többnek igen nagy a hidrológiai aktivitása. / Meander-nyelő, Hódos-éri árvizi nyelője, stb./

A felsorolt területeket az Alba Regia, Acheron, a Bakony és a Cholnoki Jenő barlangkutató csoportok kutatási jelentései tárgyalják. Választ viszont egyik sem ad arra, hogy a viznyelőkben eltűnő áradmányvizek melyik karsztforrásban jelentkezhetnek. Kivételt csak a Tési-fennsík é-i szélén végzett víznyomjelzések jelentenek. / Gönczöl I-né 1979, Szolga F. 1983/.

A kimutatott vízrendszer a főkarszttól független kréta mészkőben húzódik. A viznyelőknek azonban csak a töredéke esik főkarszton kívüli területre. A Bakony főkarsztjában eredményes vízjelzést végezni most nemigen lehet. Forrásai ugyanis egy-két kivételtől eltekintve elapadtak. Ennek közismert oka a nagyméretű bányászati vizkiemelések. Ezért az Északi-Bakonyban is vízjelzés helyett csak bizonytalan következtetésekre van lehetőség.

2. Fosszilis áradmányvizeket vezető karsztrendszerek.

A Bakony főkarsztjában húzódó egykori patakos barlangrendszerek létezését igazolja a Szárazgerence-barlang, amely a Bakonyból Kőrös-hegy felé menő erdészti műút 4.km közelében nyílik. / Bertalan K. 1962 /. Horizontális járatát vízszállította kvarckavicsos hordalék tölti ki. Működési funkciója az Aggteleki-karszt, a Bükk és a Mecsek viznyelőkből táplálkozó barlangrendszereihez volt hasonló. A karsztba ömlő

vizfolyások és hordalékuk elvezető kanálisa lehetett valamelyik forrás irányába. A Dachsteini mészkőben kialakult barlangot jelenleg magasan a karsztvizszint felett találjuk. A közelben egy ugyanilyen jellegű járatot fedeztek fel az Acheron tagjai. A földolomitban nyíló objektum az Óreg-Szarvad-árokban helyezkedik el. Mivel a víznyelők száma és hidrológiai aktivitásuk a jelenkorban is nagy, ezért a Szárazgerence-barlanghoz hasonló karsztrendszerek feltételezhetők. Ezzel kapcsolatos következtetéseket az elapadt karsztforrásoknál is lehet tenni.

3, Víznyelőkkel közvetlen kapcsolatban álló karsztforrások.

A Tési fennsík főkarszttól elszigetelt kréta mészkőtömegében több szeszélyes vízjárású karsztforrás ismert. Alapvizhozamuk kicsi, de hóolvasás vagy nagy esőzések után megáradnak, vizük zavarossá válik. Kiváltó okuk a víznyelőkkel való közvetlen kapcsolat. Külön érdemes megemlíteni az I-74-es víznyelőtől a Siske-forrásig húzódó vízrendszert. A nyelő és a tőle 1800 m-re, 200 m-rel alacsonyabban fekvő karsztforrás között eredményes viznyomjelzést végeztek / Gönczöl Imréné 1979/. Hasonló vízrendszerek az Északi-Bakony déli határánál is léteznek, mint a viznyomjelzésre javasolt Judit forrás./ Veres M.1979/.

A Bakony peremein működött főkarszti forrásoknál viszont nincs mód összefüggésvizsgálatokra. A Tapolcafői-forrás kiszáradt vízjárataiban ugyanakkor figyelemreméltó következtetéseket tehetünk. Folyónak beillő víztömeg tört itt elő, amíg a nyirádi depresszió el nem érte. Feltárásával a Bakony Barlangkutató Csoport foglalkozik. Kutatási jelentésükben ismertetik a forrásjárat kitöltését / Gyurmann Cs. 1992./.

Megállapítják, hogy a barlangban lévő homokot és kavicsot a hideg karsztviz szállította a forrás vízgyűjtő területéről. Egy másik kitöltést, a szürke agyagot szerintük a Kisalföld felől érkező melegviz szállítja. Ez az állítás vitatható, mivel a mélykarsztban mozgó termálviz csak a forrásszáj közelében érhet el anyagszállításra alkalmas áramlási sebességet.

Fentiek szerint a forrásjáratok víznyelőkkel állnak kapcsolatban. A kérdés csak az, hogy hol lehetnek ezek a víznyelők. Valószínűleg ott, ahol a forrásbarlangra jellemző kitöltés a felszínen is megtalálható. Bár a Tapolcafői-forrás és a Kőrös-hegy környékének víznyelői között megszakítás nélkül végighúzódik a nyílt vagy vékonyan fedett karszt, köztük kb 20 km a távolság. Az általunk ismert főkarszti források közül csak Ugod melletti Szentkút esik közelebb Kőrös-hegy térségéhez. Köztük kb 10 km a légvonalbeli távolság. A Szentkút szintén

az Északi-Bakony nyílt karsztterületének peremén fakadt. A forrásról több információnk nincs.

A fent leírtakból kitűnik, hogy viznyelő-karsztforrás összefüggéseknek a főkarsztban is létezniük kell, de a Kôris-hegy környéki viznyelők hovatartozására nem tudunk választ adni.

Kocsis Akos

Felhasznált irodalom:

Bertalan Károly / 1962 /: A Bakony barlangjai.

Gönczöl Imréné / 1979 /: Az I.-74-es viznyelő összefüggésvizsgálata. / Alba Regia Barlangkutató csoport 1979.évi jelentés /.

Gyurman Csaba / 1992 /: A Tapolcafői-forrásbarlang kitöltései. / Bakony Barlangkutató Csoport 1992. évi jelentés /.

Jakucs László-Kessler Hubert: A barlangok világa. / Sport kiadó /.

Szolga Ferenc / 1983 /: Ujabb feltárások a Tési fennsík. / Karszt-és Barlang 1983. I-II. /.

Dr.Veress Márton:/ 1979 /: Terepbejárás a Kerteskö-szurdok környékén. / Cholnoky Jenő Barlangkutató Csoport 1979.évi jelentés /.

Cseppkőminták kormeghatározása Termolumineszcenciával

Bevezetés

Idén kezdtük el a Budapesti Műszaki Egyetem segítségével különböző barlangokból származó cseppkövek kormeghatározási vizsgálatát termolumineszcenciával. Az alábbiakban leírjuk a vizsgálat folyamatát, és néhány eredményét.

I. A lumineszcencia elve.

Lumineszcencia alatt azt a folyamatot értjük, mikor egy anyag valamilyen módon gerjesztve látható fényt bocsát ki. Az emittált fény, a test hőmérsékleti sugárzásán felüli emissziótöbblet, melynek időtartama lényegesen nagyobb a fényrezgések periódusánál: amelynek értéke: 10 s-nál több, attól függően, hogy az elnyelt gerjesztési energia mennyi ideig tárolódik az anyagban. Fluoreszcens anyagok esetében az energiatárolás ideje minimális, az ún. utánvilágítási idő (a gerjesztés megszűnése után a világitás ideje) 10^{-8} - 10^{-6} s, míg foszforeszcens anyagok esetében 10^{-5} s-tól akár órákig is tarthat. Termolumineszcenciáról akkor beszélünk, ha a korábban gerjesztett, lumineszcens tulajdonságú anyag nem csupán energiaközlés (jelen esetben melegítés) hatására képes energiatöbbletétől megszabadulni látható fény emissziója révén. Az egyes lumineszcens jelenségek a szilárd anyagok sávelméletével magyarázhatók meg (1. ábra). Gerjesztés hatására a lumineszcens tulajdonságot mutató anyagok elektronjai a vegyértéksávból a vezetési sávba kerülnek, ahol nem sugárzásos átmenetek révén, az ún. "rezgési kaskád"-on keresztül elvezetik energiájuk egy részét (5. ábra). A "kaskád"-on való átmenet spontán folyamat, hajtóereje az energiaminimumra való törekvés. A továbbiakban a többletenergia elvesztésének 3 módja valósulhat meg az anyag szerkezetétől függően:

a, az elektronok a tiltott sáv aktivátor nivóin lokalizálódnak, ott a gerjesztés során kialakult elektronhiányos helyekkel (pozitív vakanciák) rekombinálódnak, így alacsonyabb energiaszintre kerülve az energiatöbbletet látható fény formájában emittálják (fluoreszcencia). Az ábrán látható, hogy az aktivátornivókon a pozitív vakanciák keletkezésének két módja van: vagy gerjesztés révén, a vegyértéksáv elektronjaihoz hasonlóan elektron lép ki a nivókból és a vezetési sávba kerül , vagy a vegyértéksáv pozitív vakanciája ún. lyukvezetés révén a "sávszélre" vándorol (spontán folyamat), és az elektronhiány az aktivátornivóknál pótlódik elektronátmenettel .

A többletenergia elvesztésének másik módja, ha a vezetési sáv elektronjai a tiltott sáv befogási szintjein, az ún. csapdarendszeren keresztül lokalizálódnak (7.9) és így hosszabb-rövidebb ideig tárolják a gerjesztéskor kapott, kaszkádon el nem vesztett energiarészt egészen addig, míg a csapdarendszerből kiszabadulva alacsonyabb energiaszintre nem kerülnek.

b, Ha a lokalizáció ún "sekély" csapdákon történik a környezeti energia elég nagy ahhoz, hogy elektronok kiszabaduljanak a vezetési sáv minimális energiasáv helyére (sávszél) kerüljenek, majd az előzőekhez hasonlóan rekombinálódnak az aktivátornívókon fényemisszió kíséretében. Ebben a folyamatban az energia már tárolódik, az utánvilágítás ideje hosszabb (foszforeszcencia).

c, Ha a lokalizáció "mély" csapdákhöz kötött a környezeti energia nem elég nagy ahhoz, hogy az elektronok a vezetési sávba kerüljenek, ez csak megfelelő nagy energia közlésével történhet meg. Termolumineszcencia esetén a felszabadító energia a hőenergia.

Az említett befogási (akceptor), illetve aktivátor (donor) szintek, a vizsgált anyagban nyomnyi mennyiségben jelenlévő szennyezők nivói, ezek jelenléte a vizsgált anyagban tehát alapvető fontosságú a lumineszcencia jelenségének létrejöttében. Termolumineszcens anyagok esetében pedig a "mély csapdarendszer" léte nélkülözhetetlen.

II, Kormeghatározás

A kormeghatározás alapja az ismertett termolumineszcencia (továbbiakban: TL). Számos esetben már Magyarországon is végeztek TL méréseket régészeti leletek, vulkanikus kőzetek kormeghatározása céljából. Cseppkőminták azonban ezidáig irodalmi források szerint csak Németországban vizsgáltak, és a vizsgálat csupán néhány minta elemzésére terjedt ki.

Ezzel szemben csoportunk, Szenthe István geológus és a Budapesti Műszaki Egyetem VMK Fizikai Kémiai Tanszékénél Dr. Kása Imre egyetemi docenssel együttműködve széleskörű cseppkőminták kormeghatározási vizsgálatot tervez és kezdett el ebben az évben. A mintavételezett cseppkővek jegyzékét a 2. ábra tartalmazza. A mintákat megfelelően homogenizáltuk, többszörösen átszitáltuk. A vizsgálat során feltételezzük, hogy a gerjesztés a környezet (háttér) radioaktiv sugárzásának elnyelésével történt. Kifűtéskor a tárolt energia fény alakjában emittálódik, az így kapott fény mennyisége arányos az elnyelt dózissal (3. ábra).

A fényt alacsony zajú műszerrel érzékeljük, vagyis impulzusjelre alakítjuk, majd számítógépes rendszerrel dolgozzuk fel. Így a fény mennyiség a beütésszámmal (digit) lesz arányos (digit-FLT összefüggés). A kifűtéssel meghatározott dózis (D) és rásugárzások segítségével ún. belső standorol módszerrel meghatározható az adott mintára jellemző természetes dózis (D_n -dózis természetes) mennyisége (4. ábra.), melynek a minta lelőhelyén dóziméterrel mért átlagos éves háttérdozissal képzett hányadosaként becsülhető az adott minta kora években, pontosabban a mintát ért utolsó jelentős felmelegedés ideje, hiszen minden további felmelegedés az addig tárolt energiát felszabadította.

Természetesen mint minden módszer ez is hibákkal bír: csak a radioaktív sugárzás gerjesztő hatását veszi figyelembe, elhanyagolja a rezgési kaskádokon való energivesztést stb... Mindezekkel együtt a módszer átlagosan 5 %-os hibával dolgozik.

III, Mérés

A tervezett vizsgálatot a Kisköhháti-zsomboly Nagy-terméből vett cseppkőkéreg a 2. ábrán "b"-vel jelölt izokrón sávjának vizsgálatával kezdtük. A mérés próba jellegű, célja a minta kifűthetőségének, csapdarendszerének vizsgálata volt.

Amint az 5. ábrán látható 2 hőmérsékleten végeztünk kifűtést 330- illetve 370 C fokon. A magasabb hőmérsékletű kifűtést az indokolta, hogy 330 C fokon egyszer kifűtve a mintát még jelentős mennyiségű energia maradt tárolva, a másodszori kifűtéskor felszabadult energia az elsőnek mintegy 39.1 %-a. 370 C fokon mérve a másodszori kifűtés energiefelhasználása az első kifűtés során felszabadult energiának már csak 27.9 %-a volt. Azt, hogy az első kifűtés után még viszonylag jelentős energiamennyiség maradt lokalizálva a csapdákon a kifűtési görbe hirtelen letörése jelezte.

A tapasztalat azt mutatta, hogy legalább 500-600 C fokra való felfűtés szükséges a teljes energia egyszeri felszabadításához.

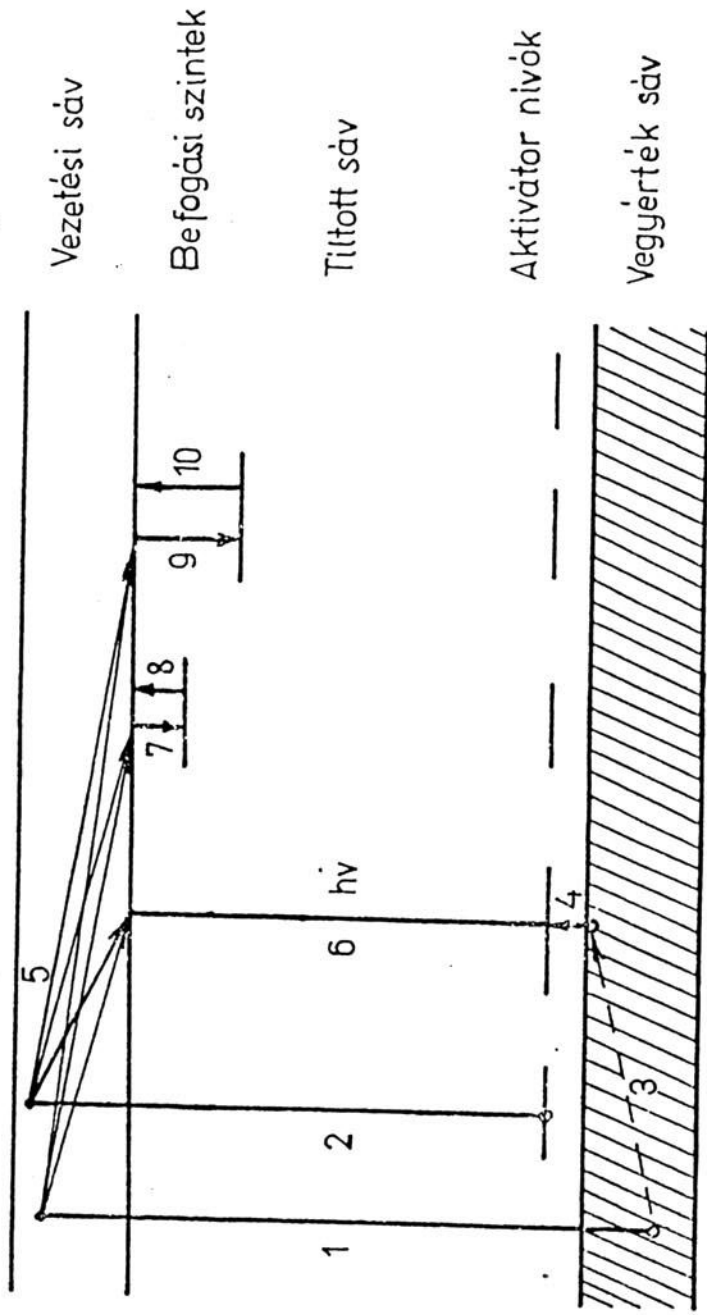
A csapdarendszerre vonatkozóan a két kifűtési görbe felvétele után azt mondhatjuk, hogy egységesen "mély", sekély csapdákat nem tartalmaz, ugyanis nem jelentek meg "alacsonyabb" mellékcsúcok a kifűtési görbén. Ez a TL kormeghatározás szempontjából igen előnyös, mert nem kell mellékcsúcsszűrő (ún. kapuzási eljárás), a pontos kormeghatározás lehetősége jobb, a mély csapdarendszer léte -mint már korábban említettük- nélküle lehetetlen.

A próbaméréseken a Budapesti Műszaki Egyetem tulajdonát

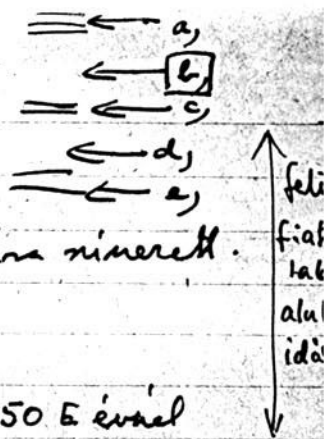
képező TLD 04B típusú kiértékelőberendezést alkalmaztuk, a helyszíni háttérmérésekhez a Budapesti Műszaki Egyetem Fizikai Kémia Tanszékén előállított CA-Dyspl. dozimétereket kívánjuk felhasználni, melyeket az USA-ban kiváló minőségűre teszteltek. A vizsgálatokat jövőre is tovább kívánjuk folytatni, mivel mind a barlangászok mind az egyetem részéről igen nagy a témában az érdeklődés.

Arany Andrea

1. ábra

Cseppköminták / 2. ábra /

① Kisköháti-zsomboly, Nagy-terem (Bükk-hg)

cseppkő kéreg, felső oldala „reces”, aggyal talpra nincsenek. fagyrepentette cseppkődarab legfelső rétege.

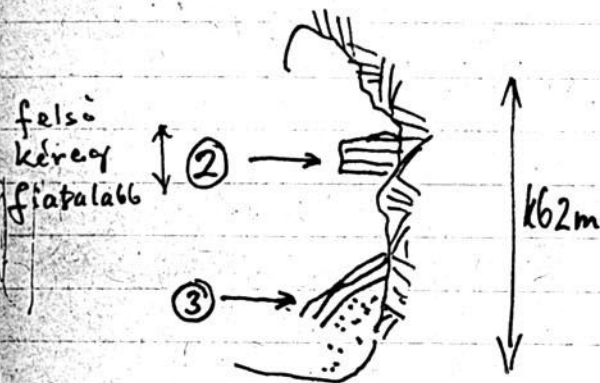
Kora: utolsó nagy hidegszakannal végző, arca: több 50 E évvel

② és ③ 404-es-bq, -60m (Aggteleki karszt)

cseppkő kéreg

akkumulációs fázisokat követő intenzív exhumációs fázisok

Kora: (tip) több 50 E évvel ② néhány ezer éves ③

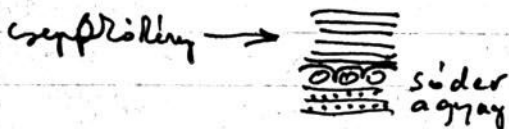
④ 404-es-bq, Nagy akna

cseppkő réteg

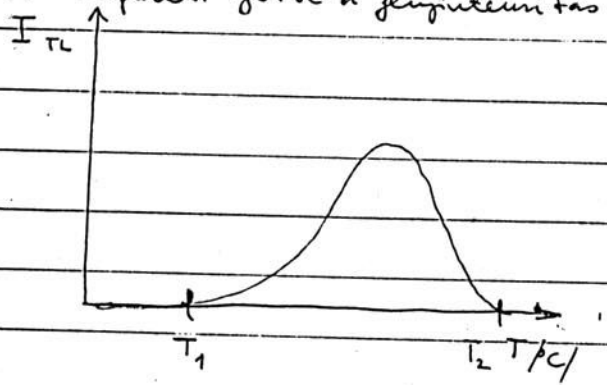
jelenlegi korábbi, ingebőlvesztési fázist megelőző akkumulációs fázis emléke

⑤ 404-es bq } Nagy akna feletti Altörzs

⑥ - II - } cseppkő réteg

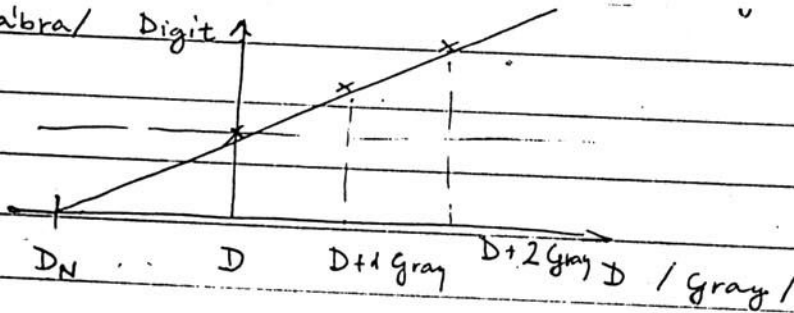

A kísérlet görbe a fénysűrűség $\propto f(\text{hőmérséklet})$ összehangolás, ld /3. ábra/

$$D \approx \int_{T_1}^{T_2} I(T) dT$$

/4. ábra/ Digit 1

$$\mu_{KOR} \approx \frac{DN}{\text{abszis}/\text{e}} \quad \beta$$

Nr c° Fekési kód φ mg

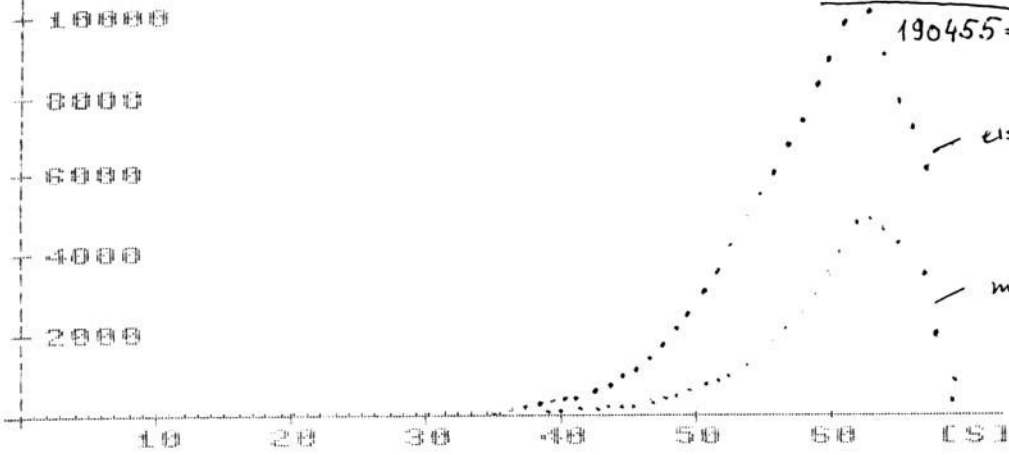
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ JELU MINTA KIFUTESI MERESE

MERES IDOPONTJA ~~XXXXXXXXXXXX~~ [5.05]

MERES VEZETTE ~~XXXXXXXXXX~~

INTEGRAL = $\frac{136878}{53577} = 100\%$ 39,1%

$190455 = c\%$

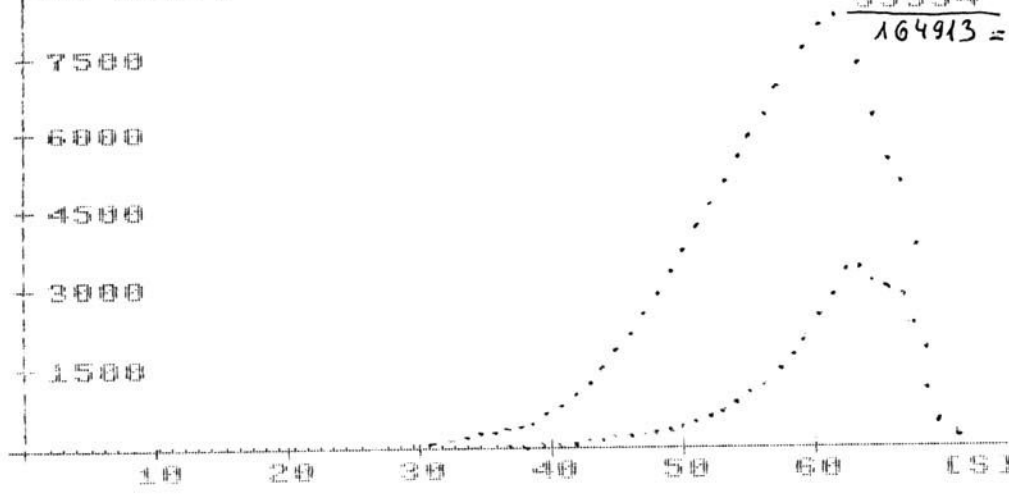
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ JELU MINTA KIFUTESI MERESE

MERES IDOPONTJA ~~XXXXXXXXXXXX~~ [5.05]

MERES VEZETTE ~~XXXXXXXXXX~~

INTEGRAL = $\frac{138959}{95954} = 94.9\%$ 27,9%

$164913 = LXXXVI. VI\%$

\bar{I}/z 370

DOKUMENTACIØ

EL FLORERO EXPEDITION

1994

PICOS DE EUROPA

Spanyolország

A MAFC - Budapest

és a

MÁTRAI HÖERÖMŰ - Gyöngyös

FTSK - Budapest

LUSS - Lanchaster

részvételével

Összeállította: Nyerges Miklós

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés
2. Az expedíció résztvevőinek névsora
3. Az expedíció történéseinek rövid összefoglalása
4. Sima 56 de Andara (Torca del Cueto de los Sendros)
 - 4.1. A barlang általunk bejárt részének részletes leírása
 - 4.2. A barlang végpontjára vezető út beszereléséhez szükséges kötelek listája
5. El Florero (Flower Pqt, T 169, Torca del Pico Deboro)
 - 5.1. A barlang általunk bejárt részének leírása
 - 5.2. Új szakaszok feltárása a Flower Potban
 - 5.2. A barlang végpontjára vezető út beszereléséhez szükséges kötelek listája
6. Cueva del Nacimiento (Cueva del Agua)
7. Torca Boulderosa - Torca del Ramazosa rendszer (T-105 - RCA6)
8. T-105 a Pico del Boru csúcsa alatt
9. Házi-barlang
10. T-89 (táróból nyíló barlang)
11. Új kis barlangok felfedezése a Sierra de la Corta-n
 - 11.1 SC-1
 - 11.2. SC-2
 - 11.3. SC-3
12. Cheese-cave (Sajt-barlang)
13. A terület nagy barlangjai amelyeknek bejáratát megkerestük
 - 13.1. Systema Sara
 - 13.2. Sima Tere (Torca de la mina Tere)
 - 13.3. Torca T 173 (Torca del Cueto de los Calabrerros)
 - 13.4. Torca Labaraga (Torca la Vega)

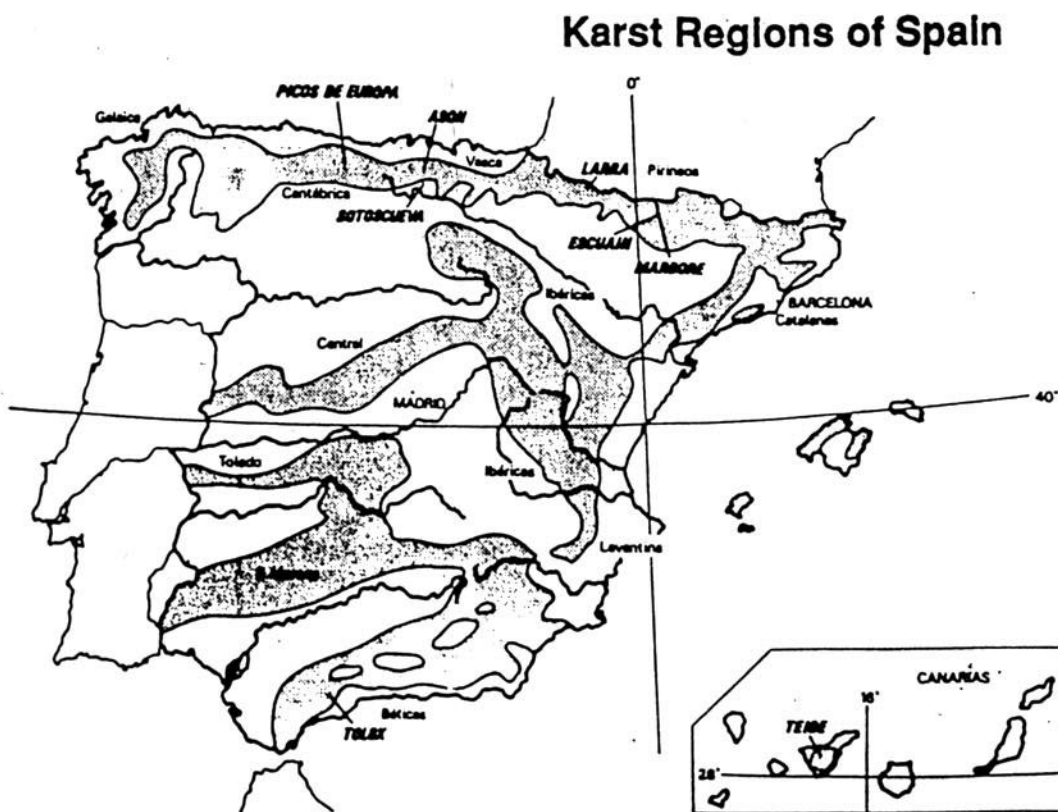
14. Egyéb a környéken található jelentősebb barlangok

14.1 Cueva del Vierro

14.2 Torca de Mazarassa

15. Expedíciós felszerelések

16. Lajosság

1. Bevezetés

" *Két cövek elszállt, megjavítottam, de nem tudom meddig bírom még!!!*" - hallatszott egy kellemesnek induló nyáréjszakán egy hajdani É-Spanyolországi fegyenctelepen a Picos de Europa keleti részének Andara régiójában, mintegy 1700 méter tengerszintfeletti magasságban a Casa Blanca közelében (ez a hely a spanyol térképeken permanensen Casetón de Andara néven szerepel, de egyes angol források a "The White House" névvel is illetik).

Reggelre "megszűnt" az évtized legnagyobb magyar sátozó tábor a környéken, de az expedíció még csak akkor kezdődött. Az "aki nem MAFC-os holnaptól birkaóiban alszik" arany szabály sem bontotta meg a tábor egységét, s komolyabb viták - szerencsére - még egy egy elvesztett sakk, vagy ultiparti után is csak ritkán bontakoztak ki a három csoportból összeverődött, még alkalmi társaságnak is alig nevezhető expedíciós teamon belül.

A csapat 11 emberéből, hála a gyöngyösieknek, 5 ember - ha lehet így őket nevezni - az expedíció összes felszerelésével egy utánfutóban egy LADA Nivát halálra kényszerítve küzdötték át magukat a 3000 km-s autókázás gyötrelmeiben. Útközben rábámulhattak a haladó világ csodáira, s költötték a pénzt, többek között egy homokkal töltött Panasonic márkájú fürdőszobai videóra. Azonban a barlangász pénz nélkül is képes megélni mint azt hőseink a későbbiekben bemutatták. Eközben az expedíció maradék része a Budapest-Barcelona járatot várta a Pál-völgyi tanyán, s volt aki felszállt időben a buszra, s volt aki nem. Ekkor ugyanaz a hang aki e beköszöntő elején már idéztetett azt találta mondani: "*B..meg Moha, a spanyolnak is reszelték!*" - de nem lett igaza. A mentőangyal Zalaegerszegről érkezett, és Körmen előt már mindenki a buszon volt. Mire elfogytak a nagy ijedségre lenyelt sörök már Barcelónában is voltunk, a vonatcsatlakozás innen Bilbao felé azonnali. Végig az Ebró völgyében félsivatagos tájon tátottuk szánkát, hol a látvány, hol a San Miguel miatt. Bilbao-ban a tavalyi expedíciós résztvevők számára már megszokott éjszaka a csatorna parton, reggel irány Santander, majd kisvártatva (4-5 óra) már a Panesba tartó buszon is voltunk.

Ez idő alatt az autós előörs dicséretes módon mindent felderített amit lehetett, a táborhelyet, a kocsmát, és a lányokat... S már hordhattuk is fel a hátizsákokat bagokat, hogy kezdődhessen a nyáréjszaka...

A tábor eredetileg a később még gyakran emlegetett LUSS (Lanchaster) barlangásaival közösen terveztük, ők azonban az előre megbeszélhető képest, sajnos 2 hetet késtek, és 10-14 fő helyett 4-n érkeztek. Ez a kisebbik baj lett volna, hisz a szorult helyzetben feltaláltuk magunkat, és az MKBT-ben fényvásolt, angol, francia, és spanyol nyelvű leírások alapján sorozatosan fedeztük fel az újabb-n újabb régen ismert barlangokat, csak hogy hát nem ezért jöttünk. És vártuk az angolokat. Egy szép nap jött egy angol aki amerikai volt és ő is az angolokat kereste.. Majd néhány nap múlva mikor megérkeztek megtalálta őket. De addigra már mi ismertük jobban a területet, ugyanis a hajdani nagy idők expedíciózói ott kiöregedtek, abbahagyták, a mostaniak vezetője Neil is 7 éve hogy utoljára járt itt, igaz akkor részt vett egy 700 m mély barlang feltárásában, de most nem volt nagyon tuti tippje hol foghatunk magunknak nagy új barlangot. Így maradtak a régiek... De szerintem jó volt így is.

Moha

2. Az expedíció résztvevőinek névsora

Expedíció vezető:

Nyerges Miklós (27) - MAFC
1027 Budapest Fő utca 51. I.3. T: 1-673-692 (o), 204-1111/22-13 (mh)

Gállos Zsigmond (20) - MAFC
1133 Budapest Vág utca 19. II.49. T: 149-70-26

Németh Zsolt (25) - MAFC
1039 Budapest Himző utca 6. X.54. T: 290-48-94

Sass Lajos - MAFC
3400 Mezőkövesd Jókai utca 16. T: 124-08-21 (mh)

Szomorjai Ferenc - FTSK
2040 Budaörs Nefelejcs u 1. II.9. T: 153-71-53

Vetelényi Dávid - FTSK
1113 Budapest Bartók B. út 123. T: 1-650-416

Zsólyomi Zsolt - FTSK
2094 Nagykovácsi Séta utca 5/a T: 138-90-33

Kömlei Károly (22) - Hőerőmű
Gyöngyös Mérges u. 8. T: (37) - 316-155

Kovács Tamás (23) - Hőerőmű
Gyöngyössolymos Csákkői út 8. T: (37) - 370-072

Kovács Balázs (20) - Hőerőmű
Gyöngyössolymos Csákkői út 8. T: (37) - 370-072

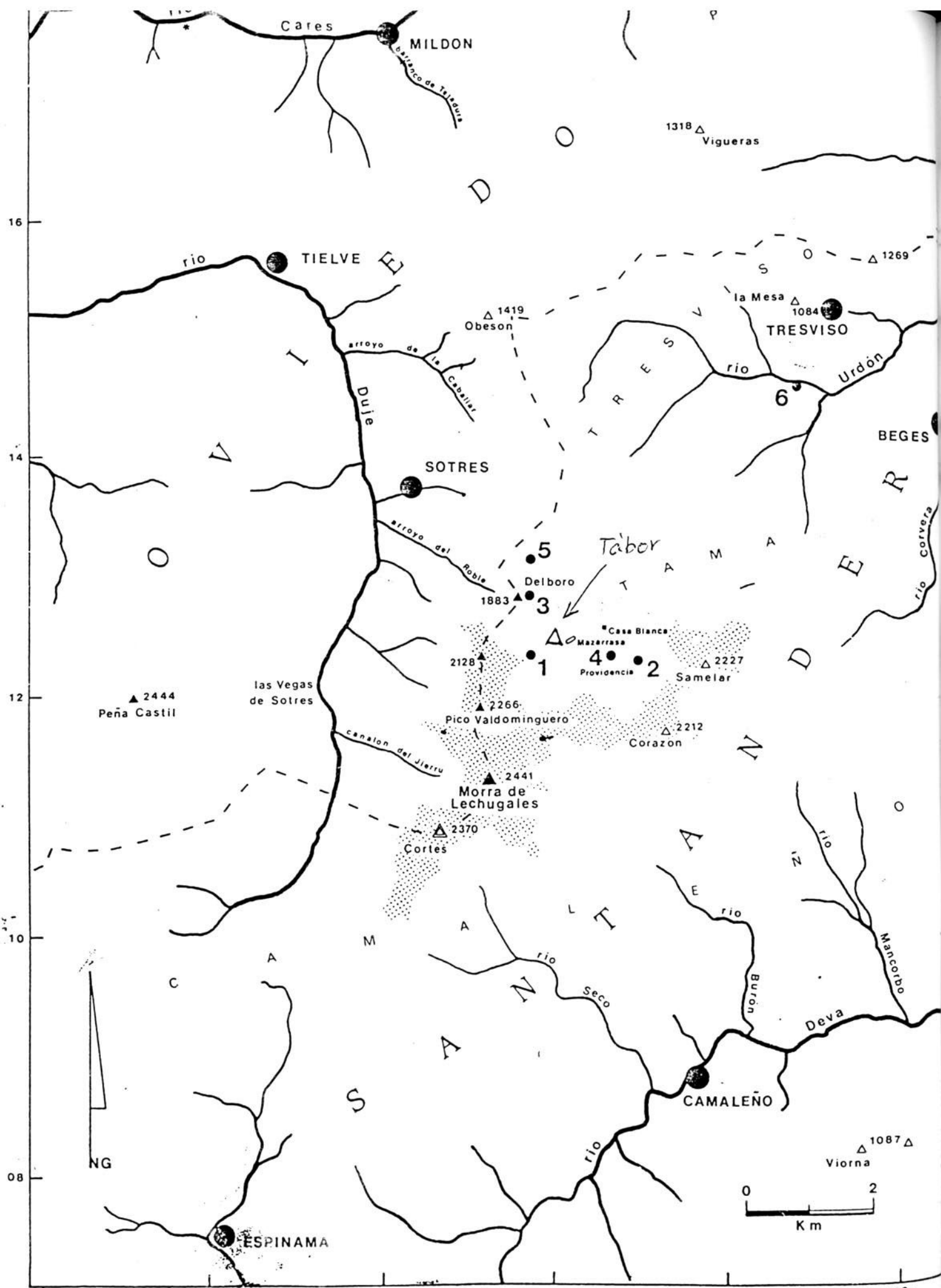
Novák Róbert (23) - Hőerőmű
Gyöngyös Városkert u. 20. T: (37) - 313-820

Neil Turton - LUSS
Sean Collins - LUSS
Sean Butler - LUSS
Ian Cotgrove - LUSS
Michael Dolleger - LUSS

3. Az expedíció történéseinek rövid összefoglalása

- 07.29. A LADA Niva az utánfutóval és 5 emberrel (ZSZS, KT, KB, NR, KK) elindul Spanyolország felé
- 08.05. Az autóbuzsos csapat is útrakel (NZ, GZS, VD, SZF, SL, NYM), hogy 3 nap múlva Panesban találkozhasson a többiekkel.
- 08.07. Találkozás Panesban, estére mindenki Sotresben.
- 08.07. KB, KT, NR 6 db bagot felvisz a táborhelyül kiszemelt Mazarassa mines-nál levő tavakhoz
- 08.08. Felszerelés szállítás a táborhoz - mindenki
- 08.08. Mazarassa mines - gyalogtúra, WM-1 barlang megtalálása (ZSZS, NZ, SL, GZS, NYM)
- 08.08. A táborhelynél nyíló jelöletlen szűkbejáratú (Házi-barlang) zsomboly bejárása - KB, SZF
- 08.08. SIMA 56 bejáratának megtalálása - KT, NR, KK
- 08.09. shaftbashing - Sima 56 - Pico del Boru T-105 megtalálása, T-89, T-105 (nem tévedés kettő van) bejáratú tárojának lokalizálása - (ZSZS, NZ, SL, GZS, NYM)
- 08.09. Gyalogtúra - KB, KT, NR, KK
- 08.09. T-105 bányabarlang (Torca Boulderosa - Italian entrance) bejárása - KB, KT, NYM
- 08.09. T-89 tárojának felderítése - GZS, KK
- 08.10. Sima 56 beszerelés - 270 m -ig - NZS, KK, NYM, GZS
- 08.11. Sima 56 túra -220-ig segítés a bagok felszínre hozatalában - KB, NR, VD, SZF
- 08.11. Sima 56 beszerelés az első akna aljáig (- 122 m) - ZSZS, KT, SL, KK
- 08.12. el Florero (T-169) bejáratának felderítése - NYM
- 08.12. el Florero beszerelés -220 m-ig - NZS, NYM, GZS
- 08.13. el Florero beszerelés -330 m-ig - ZSZS, SZF, KB, KT, NR
- 08.14. el Florero beszerelés -550 m-ig - NZS, NYM, GZS, SL, KK

- 08.14. Gyalogtúra a Pico del Grajal Abajora (2248 m) - ZSZS, SZF, VD, KB, KT, NR
- 08.15. Sima Tere, és a Systema Sara bejáratának felderítése - SL, SZF, VD
- 08.16. Gyalogtúra a Silla del Caballo Cimerora (2436 m) - NZS, GZS, NYM, SL
- 08.16. Bontás az út mentén talált huzatos hasadéokban - KB, SZF, VD
- 08.16. Sima 56 végleges kiszérelés, oldalakna felfedezése, fotózás - ZSZS, KT, NR, KK
- 08.17. el Florero - végpont túra - 600 m-ig, kiszérelés -330 m-ig, új részek felfedezése - NZS, SL, KT, ZSZS, NYM
- 08.18. Felszerelés visszaszállítás az el Florerótól - SZF, NZS, NYM, GZS
- 08.19. Fotótúra a Sima del Floreróban - NR, KK
- 08.19. Kiszérelés az el Floreróban -310-ről végig - GZS, KB, SZF, VD, KK
- 08.19. Torca Boulderosa - Torca del Ramazosa összeköttetés keresése - SL, NZS
- 08.19. Torca T.173 bejáratának felderítése - NYM
- 08.20. T-105 (Pico del Boru) bejárása - NZS, GZS, NYM
- 08.20. Leköltözés a LUSS táborba 1.rész - mindenki
- 08.21. Leköltözés a LUSS táborba 2.rész - mindenki
- 08.21. Torca Labarga bejáratának felderítése - NYM
- 08.22. Gyalogtúra az Urdon völgyében - Cueva del Agua túra - mindenki és Ian
- 08.23. A LADA Niva hazaindult - ZSZS, KB, KT, NR, KK
- 08.23. Shaftbashing a Sierra de la Cortan - 3 új barlang felfedezése - NYM, GZS, NZS, SL
- 08.25. Shaftbashing a Sierra de la Cortan - GZS, SL
- 08.25. Cheese-cave túra, vésés - NZS, NYM, Ian, Sean, Neil
- 08.26. Indulás hazafelé - NZS, SZF, VD, GZS, SL, NYM
- 08.28. Autó hazaér
- 08.29. Mindenki hazaért

1	SIMA 56	3	SIMA DEL FLORERO	5	SIMA T173
2	SIMA TERE	4	SISTEMA SARA	6	CUEVA DEL AGUA
- cavité

4.Sima 56 de Andara (Torca del Cueto de los Sendros) (Cillorigo-Castro - Cantabria)

Mélysége: 1169 m

Hossza: 5620 m

1975 m tengerszintfeletti magasságban található a Cueto de los Senderos oldalában. Megközelítése táborhelyünkről (Mazarassa mines) igen egyszerű volt, nem telet fél órába se. A második "tő" feletti, az angol leírás által "püspöksüveg" alakúnak mondott kb. 30-50 m magas sziklatornyot megcélozva, néhány lerombolt házika mellett elhaladva a völgy jobb oldalában eső nyeregbe kapaszkodhatunk fel. Itt a hegy tövében az itt folytatódó völgy jobb oldalát tartjuk, majd az első lehetséges helyen (nyomokban festett piros jelek, és kőbabák találhatóak) felkapaszkodunk a gerincen lévő nyeregbe. Egy ideig követjük a gerincet, majd az egyre emelkedő hegyháton balra tartva érhetjük el a barlangnak egy víznyelő aljában található bejáratát. A kezdetben embermagasságú nyílásnál piros festékekkel jól láthatóan fel van tüntetve: 56, LUSS. A bejárat koordinátái: $4^{\circ}43'33''$; $43^{\circ}12'30''$;

A barlangot, amely nagyrészt alsó-karbon "Montana" típusú mészkőben keletkezett 1977-ben fedezték fel a LUSS tagjai, majd a következő évben - 228 m-ig járták be (LUSS: "Tresviso 78" 36, 50.) Itt az általunk is megismert, meglehetősen szűk, kellemetlen, és hosszú meanderes szakasz kényszerítette őket visszafordulásra. Csak 1979-ben jutottak át rajta, elérve egy nagy aknát (118 m), amelyet néhány kisebb követett, de sajnos - 492 m-n szifon zárta el a továbbvezető utat (LUSS: "Tresviso 79" 16-17, 34-35). 1980-ban találták meg a továbbvezető utat a 118 m-es akna felett, egy bonyolult, óriási kötömbök kaotikus halmazából álló labirintuson át a kb - 300 m-en található folytatásba (LUSS: "Tresviso 80" 13-14). A nehézségek miatt 1982-ig húzódott az itt talált rész bejárása, ekkor -300-on egy bivak létrehozásával sikerült elérni a -817 m-en található szifont (Caves & Caving, 1983 19. 28-29). 1983-ban a SEII-Madrid 4 tagjának részvétele mellett a LUSS -750 m-en megtalálta a szifont elkerülő járatot, és felfedezték a jelenleg is végpontot képező, -1169 m mélységben található végponti szifont (Exploracions 1983 7 106). 1984-ben -600 m környékén további mintegy 1500 m hosszúságú járatszakaszt fedeztek fel (*Goteo de Sangre*), és a - 492 m-n nyíló szifonban eredményes vízfestési kísérletet végeztek, amely azt mutatta, hogy az ott eltűnő víz a környék fő forrásában a Cuva del Nacimietoban (Cueva del Agua - l. később!) lát napvilágot 5,5 kilométerrel arrébb. A rendszer potenciális mélysége így megközelíti az 1500 m-t! (Caves & Caving 1985 28 21-24).

A barlang térképét a LUSS és a SEII közösen készítették 1978 és 83 között.

4.1.A barlang általunk bejárt részének részletes leírása

Rögtön a bejáratnál egy fűzőlyukba kötve kötelünket kezdhethetjük meg a túrát a barlangban. Itt először egy kötömb által képzett szűkös lyukon kell átbújni, majd 2 m ereszkedés után, egy ferde, földes-köves lejtőn kell haladni, amelyet az első beereszkedőnek célszerű alaposan letakarítani, mert az utána haladók akarva-akaratlanul is előbb-utóbb középpont fognak zúditani az itt következő 122 m mély aknába, amely mind a lent tartózkodókra, mind a kötélre nézve ártalmas. Sajnos a mi túránk során is egy fentről lehulló kő elroncsolta az aknatalpon heverő kötelet, amely így 5 m-t rövidült.

A lejtő végén hasadékszerűen nyílik az akna maga (Tigers pit), jobbról és balról is, az angol hagyományoknak megfelelően az Y-bekötésre alkalmas nitteket találhatunk. Innen mintegy 20 métert ereszkedhetünk az egyre táguló aknában, itt egy helyen, nem sokkal az utolsó párkány előtt, ahol kezdett felfeküdni a kötél, mi még vertünk egy nittet. Erről néhány méter ereszkedés után egy kis kidudorodást érünk el amelyet számos nitt tarkít, ebből mi kettőt tudtunk használni - Y-bekötés - a kötél a nittek alatt közvetlenül felfekszik, tekintve, hogy azok egy ferde falszakaszba vannak verve, de ez nem okoz problémát. Innen megközelítőleg 100 m-s szabadereszkedés következik, nem igen van gondunk a fallal...

Itt számos oldalablak figyelhető meg, új járatokat sejtetve, egy ilyen mi is megnéztünk, valószínűleg ez a legnagyobb, a térképeken is jelölve van szaggatott vonallal. Vízszintes folytatás nem nyílik belőle, de lefelé még legalább 30 métert folytatódik. Bele nem ereszkedtünk de feltételezésünk szerint, vagy valahol eléri a 122-es akna aljáról nyíló horizontális szakaszt, vagy egy fosszilis részként valahol a következő aknába csatlakozik be fentről.

A főakna alján egy 2-3 méter széles enyhén lejtő kavicsos járat indul, amelynek nem látni a végét mikor leszalunk a kötélről. Nagyon ígéretes látvány, de hamar csatlakoznunk kell: 15-20 m előrehaladás után egy omlás állja utunkat, amelybe rögtön egy nem szűk, de kellemetlen, hasalós járatszakaszokon át hatolhatunk be. Itt érdemes visszafelé tekintgetni, enyhén labirintusos ez a rész. A járat lassan tágul, több oldaljárat csatlakozik, már majdnem feiállva haladunk, mikor egy fentről érkező aktív kürtő alatt áthaladva érjük el a következő, látványosnak mondható akna beszállását.

Az akna előtti omladékban egy alkalmas követ megkötvé kezdhetjük meg a beszerelést, az akna szélén, fejmagasságban 2 nitt - Y-bekötés - majd menetirány szerint balra 2 m kötélhid, újabb nitt, erről 4-5 m ereszkedés, ahol az ereszkedő nittet is megelhetjük végre. Innen az akna egyre tágul, majd végül teremmé szélesedik (kb. 45-50 m ereszkedés).

Egy nagy agyagdomb tetején érünk talajt, ennek aljára lesétálva egy aktív, fentről becsatlakozó akna alját érjük, melynek vize kis tavat képez, lehetőséget adva ivásra, karbidlámpa feltöltésre. a víz egy erről az oldalról szinte járhatatlanul szűk lefelé tartó meanderben tűnik el. Ebbe a fent említett agyagdomb tetején található továbbvezető aknán keresztül ereszkedhetünk bele, ennek a belső oldalán több nittet is találunk, egyik sem igazán jó, a későbbiekben biztos, hogy felfekszik a kötél. Ha leereszkedünk egészen az aljáig, itt egy szűkös hasadékban találjuk magunkat, amelyben a víz egy két méteres tereplépcsőt követően egy járhatatlanul szűk lyukon át távozik.

A másik irányba a hasadék több szinten is járható: a legalját követve egy rövid emelkedő után egy elágazáshoz érünk (l. ábra!), ahol jobbra, majdnem egyenesen tovább haladva a valószínűleg hagyományosan használt kitaposott, de megkehetősen szűk meanderen haladhatunk ferdén felfelé, helyenként a bordatörést kockáztatva. Ha ezt el akarjuk kerülni, a bal oldali járaton a törmelékletjőn felmászunk, és ott nem ereszkedünk le az előttünk tátongó, nittel csábítóan hívogató, folyóvízzel ellátott aknába, hanem hátatfordítva neki felfelé traverzálunk tovább, majd a T-elágazáshoz érve balra lefelé haladva ugyanoda jutunk, ahová a szükületsor vezet. Jobbra a kötelet is elérhetjük oldalról egy magasabb szinten, de aki először halad befelé biztos nem találja el az alkalmas szintet, hol kell kiszállni, ekkor még ajánlott az alsó biztos, de hosszabb megközelítés.

A kerülő becsatlakozása után egy 6-8 méter mély akna felett kell átraverzálni, majd egy szűk, de nem hosszú meanderes szakasz egy kis teremhez vezet amelybe kötélen kell leereszkedni (2N, 10 m kötél). Innen következik a feketelevelés! Az igen

szűk meanderben gyakran hason fekve, általában annak felső kétharmadában haladva gyűrhetjük magunkat előre. Jellemző a nehézségre, hogy van olyan hely ahová a feltárók különféle fadarabokat szorítottak be a járósíntre a haladást megkönnyítésére, ami így sem egy leányálom. A meandert egy 14-15 m mély akna szakítja meg (3 N, 25 m kötél). Amelynek az aljáról lehet tovább haladni, a nem túl tágas folytatás felé.

Ezen a ponton fordultunk vissza, a beszerelő brigád a kötélhiányra, a kiszerező brigád a kiszerezésre hivatkozva... Innen valószínűleg már nem lehet nagyon távol a 118-s akna teteje, és az elágazás az el Labirinto nevű rész felé, amely a bivakhoz vezet.

4.2. A barlang végpontjára vezető út beszereléséhez szükséges kötelek listája (LUSS: "Tresviso 78" alapján)

Akna	Kötél	Nitt (db)	Akna (folvt.)	Kötél	Nitt (db)
P 3		1	P 12	15 m	1
P 122	155 m	6	P 6	8 m	2
P 47	65 m	4	P 36	42 m	2
P 13	18 m	1	P 8	10 m	2
P 4	9 m	2	P 10	12 m	2
P 14	25 m	3	C 20	-	-
C +7	-	-	P 12	15 m	-
P 12	14	1	P 39	45 m	1
C 4	-	-	C 4	-	-
P 8	12 m	2	P 8		
P 15	25 m	3	P 14	27 m	-
P 8	15 m	2	P 5	8 m	-
C +4	-	-	P 10	-	-
C +5	-	-	P 9	24 m	1
P 15	25 m	-	C 3	-	-
P 24	33 m	3	P 4	7 m	-
P 3	6 m	1	P 8		
P 12	20 m	2	P 7		1
P 11	20 m	3	P 5	31 m	-
P 16	20 m	1	P 15	22 m	1
C 2	-	-	P 4		
P 13	18 m	-	P 6		
P 10	13 m	2	P 13	32 m	1
P 9	12 m	2	C 3	-	-
P 29	35 m	1	P 2	-	1
C +12	-	-	P 8	18 m	1
P 12	14 m	2	P 17	22 m	1
P 16	22 m	1	C 2		
C 10	12 m	-	C 3		
P 5	10 m	1	P 5		1
P 16	25 m	4	P 40		-
C 3	-	-	P 46		1
C 2	-	-	P 53	145 m	2
C 2	-	-	P 8	10 m	-
P 29	32	2	P 10	15 m	1
P 12	16 m	1	C 5	-	-
P 19	23 m	1	P 9	13 m	1
				Σ 1322 m	81 db

5.El Florero (Flower Pot, T 169, Torca del Pico Deboro) (Cillorigo-Castro - Cantabria)

Mélysége: 723 m

Hossza: 1600 m

Ha valaki az indulás előtt 3 nappal megkérdez hol ez a barlang, és mit tud nem tudtam volna rá felelni... S hogy végül is ez, a nem túl ismert barlang vált az expedíció fő célpontjává csak a véletlennek volt köszönhető, de nem bántuk meg.

A barlang a Sima 56-tól éppen északra található, azonban onnan a kettő között található mély völgy miatt nem praktikus a megközelítése. A Cueto de la Ramazosa (1891 m), és a Cueto de la Cueva (1901 m) közötti hágón átkelve, a völgyoldalt enyhén lefele a kitaposott úton követve, megcélazzuk a Pico Boru (1897 m) jellegzetes "magaaláhajló" csúcsát. A völgyből egyenesen ennek irányába kezdünk felkapaszkodni, s nem sokkal később egy aláhajló sziklafal tövében megeljük a függőlegesen induló bejáratot 1810 m tengerszintfeletti magasságban.. A falra pirossal fel van festve: T 169. A bejárat koordinátái: 4°43'27" ; 43°12'58".

A LUSS, és a Burnley CC közös 1980-ban rendezett expedícióján fedezték fel bejáratát, s ekkor felfedezték a Red Bill series-t -156 m mélységig, valamint a Teddy pit-en lereszkedve egy paralell aknarendszeren - 210 m mélységig jutottak (LUSS: "Tresviso 80" 9-11). Egy évvel később a SEII tagjaival közösen folytatták a további feltárást, áthatoltak a -350 m mélységben található szűk meandereken, és az azt követő szűkületsoron (Autopista Sangrienta), s az azt követő aknasoron át elérték a végponti szifont (LUSS: "Tresviso 81" 7-8, 17-19; Jumar 1982-5 115-7). A feltárók véleménye szerint a barlang egy hidrológiai rendszert képez a Sima 56-al. Ahhoz hasonlóan ez a barlang is alsó-karbon "Montana" típusú mészkőben keletkezett, jellegzetes Picos-i barlang. Kisebb-nagyobb tágas aknák, melyeket szűk, jellegzetes formájú meanderek kötnek össze (Cave Science 1984 11(4) 222,227-8).

5.1.A barlang általunk bejárt részének leírása

A bejárat a Sima 56-hoz hasonlóan egy földes-köves kis lejtővel kezdődik, jó lehetőséget nyújtva a nótórius körugdosóknak. Nitt a száda jobb oldalán, 2 darab, mindketőben hatlapfejű anya. Innen ereszkedés a lejtő aljáig, , ott 1 nitt ismét, majd egy pár méterrel tovább ereszkedve még kettő - talán mondani sem kell Y-bekötés. Erről mintegy 30 métert ereszkedhetünk, elhaladva egy hatalmas nagy ablak mellett, amely a Red Bill series felső bejáratának kell, hogy legyen, bár mi nem próbáltuk, ki ezt a megközelítést, mert alul is be lehet bújni.

Az akna talpán törmelék, a bal sarokban, egy nagy kő mellett lehet lemászni, majd a négykézlábás járatok elágazásánál a legkitaposottabb bal oldali utat választva kerülhetjük el a fent már említett, csak -156 m-ig vezető oldalágot. Hogy itt vagyunk, arról lehet felismerni, hogy egy hasalós szűk lyukon átbújva, egy formás, nagy agyagdobokkal ékesített teremben járkálunk, és nyoma sincs aknának.

A helyes úton haladva egy balos lefelé kanyar után elérjük a 34 m mély Teddy pit cseppköves bejáratát. Itt ennek a bal oldalán célszerű beszállni, TK-ról lehet indítani a kötelet, majd a párkány szélére kísétálva fejmagasságban két nittet is találhatunk. Erről egyenesen le is ereszkedhetünk az akna aljáig, útközben két nem túl praktikus

helyen lévő nittel találkozhatunk, még, ezek közül az akna felső kétharmadában lévőnek semmi értelme, aaz alsó 1/3-ban lévőnek meg csekély a jelentősége...

Az akna szép tágas, és cseppköves. Az alján, mint ahogy ezt még a későbbiekben lesz alkalmunk megszokni, egy kis meander indul, amelynek az alját érdemes követni. Ha nem mászunk le az első lehetséges lyukon, mintegy 3 métert, a meander talpára, akkor kezdetben vízszintesen, majd egy egyre szűkebb, és borsóköves meanderen a következő akna fölé (igaz elég sokkal) érünk, de az átjárás csak 50 kg alatt lehetséges! Viszont valahol itt van a nittkulcsom...

Lemészva a fent említett, elég nyilvánvaló nyíláson, egy kicsit felfelé, haladunk a meanderben, ahogy az adja magát, majd egy 2-3 méteres lemászáson leugorva egy cseppkődombhoz érünk. Ezen felkapaszkodva találjuk meg a következő, kényelmes aknabeszállást. TK-ról indul a kötel, majd a pontosan az akna felett lévő fűzőlyukba kötélgyűrűt helyezve 15 métert ereszkedhetünk. Ekkor az akna egy meanderré szűkül, melynek tetején egy nitt, lefelé kell továbbereszkedni, a legtágabb helyet kiválasztva, megpróbálva elhúzás akasztásával a kötélfelfekvést elkerülni. Ez vagy sikerül, vagy nem. A nitről ilyen módon még mintegy 8-10 m-t kell lefelé ereszkedni.

Az akna talpán rövid traverz a csorga felett, felfelé, és máris ott vagyunk a következő beszállásnál. Itt most már 3 nitt található, a legbelső mi vertük, tekintve, hogy az ereszkedő nitt, nem épp a legtágasabb beszállást, kínálta az alattunk lévő aknába. Ízlés szerint kihasználva a kikötési lehetőségeket, mintegy 15 métert ereszkedhetünk, ahol bár úgy tűnik, nincs vége az aknának, hanem egy kicsit a kötéllal odébb sétálva egy 5 méter ereszkedés még vár ránk egy szűk hasadékkal, amelynek a tetején lévő nitt több funkciót is elláthat (átszerelés, elhúzás). Itt egy gödör fölé érkezünk, amelynek nem kell lemenni az aljára, át kell lengeni a terem felé elhelyezkedő nagy sziklatömbre. Innen az ún. Jardin Rocosó meanderes lemászásai következnek.

A terem menetirány szerint jobb oldalán egy állva járható cseppköves szakaszon át távozunk, egy kis 2 méteres lemászást követően a falon egy furcsanak tűnő, de igen találó maga alá görbülő nyíl jelzi a továbbhaladás irányát. A lényeg az, hogy ezen a szakaszon nem kell kötel, bár elgondolkoztató, hogy a tetejéről a bújkálásnak, az aljáig majdnem le is lehetne ereszkedni. A meanderezés véget egy 3 m mély, vízcsepegéssel ellátott travi jelenti, ahol közvetlen a lemászás alatt egy törmelékeny kis lyukon lefelé vezet az út. Ennek az alján csak egy út vezet tovább, egy kis felfelé kanyarodó szűkületen kell átpréselődni, ahol a felfelé tartó meander kis idő elteltével állva járható méretet ölt. Itt a jobb falon egy nittre, közvetlen alatta egy lemászható akna kínálja magát. Azonban ha leereszkedünk - lemászunk az aljára azt tapasztaljuk, hogy csak egy nagyon szűk, vizes lyuk vezet csak tovább. Nem az igazi. Ha az akna felett átraverzálunk, meredeken felfelé tartva egy magas, keskeny ablakon bújhatunk át, amelynek túloldalán a jobb falon megtalálható a kötelhid másik nittje (igaz ezt mi vertük...). Erről a nitről lehet megkezdeni az ereszkedést is lefelé, kicsit lejjebb egy TK, kötélgyűrűvel. Sajnos itt sem válik különösebben tágassá a helyzet, ami a kötel surlódását idézi elő, azonban ez biztosítós szabad mászással kiküszöbölhető. A függőleges meander alján erős vízcsepegés, nem szabad sokat tétovázni az alattunk lévő mintegy 5 m-es aknába való leereszkedéssel - 1 nitt fejmagasságban. Az akna aljáról a továbbvezető meanderben szintben kell tovább traverzálni, amelyet egy kis 2 méteres lemászás szakít meg. A következő akna 12-14 m mély, beszerelése 1 nitt és egy kötélgyűrű segítségével oldható meg. Ez végig tágas ereszkedés, az alján egy párkány, egy nitt, és még 5 méter lefelé. Itt egy szűknek látszó meander indul, ami szűk is, de hamar véget ér a következő akna tetején. Itt 2 nitt van egymás felett, elég

rossz helyen, az alsóba feltétlenül kötélgyűrűt kell fűzni, mert tipikus karabiner (vagy nittfűl) törő pozícióban van. Innen egy szép 20 m mély ereszkedés következik, az alján egy kis átlépő, majd jobbra egy féloldalt fekvős szükülettel véget érő meander visz a következő kicsike aknához. Itt egy TK 3 méter magasan, alatta egy nitt, 7-8 méter nem túl látványos ereszkedés. Itt látszólag újabb szük meander vár rank, azonban, ha az első néhány méteren túljutunk kellemes csalódásban lehet részünk, hisz felegyenesedhetünk, és egy csorgával kettévágott, állócseppkövekkel díszített teremben találjuk magunkat, ezen áthaladva a csorga egyre szélesedik, mélyül, persze ott a legtágasabb, ahol már némi víz is csepeg az ember nyakába. Itt nem kell lemászni, bár le lehet, hanem vízszintesen a cseppkövek között továbbhaladva kell elérni az eddigi leglátványosabb akna beszállását (Innentől kezdve a következő aknákra szinte kivétel nélkül alkalmazhatjuk majd ezt a mondatot). Nittet nem is érdemes keresni mert nincs, de nagyszerű, pontosan az akna felett elhelyezkedő természetes lehetőségek kínálóznak. Innen 20 méter szabadereszkedés következik, az akna felső részén oldalt, igen szép, fehér színű cseppkövek tömege figyelhető meg. Az aknateremből rendes, széles traverzálható meander vezet tovább, követve a kijárt utat. Egy újabb hasonló terembe érünk, de itt még nincs akna lefelé (felfelé viszont van kürtő), a jobb oldalt a csorga fölé felmászva folytathatjuk utunkat. Egy kicsit lefelé tartva érjük el a következő aknabeszállást, itt a természetes kikötések paradicsomát találjuk, azonban célszerű egyszerre többet is terhelni, mert elég rossz itt a kőzet minősége. Ezt az alattunk következő 40-45 méteres szabadereszkedés is alátámasztja (sajnos nem a kikötést). Az ereszkedés aljánál, a teremben jobbról indulva egy párkányon körbesétálva érjük el az innen továbbinduló szép formájú, azonban meghajlást igénylő meanderes járatot. Ez egy kis ereszkedéshez vezet, nitt nincs, a TK adja magát, 4-5 méter az egész. Az alján kis teremszerű tágulat, ivóvíz, tekintve az innen következő részt, itt érdemes megállni egy pillanatra. Egy hosszú egyenes, de szük hasadékkal kezdődik, majd egy bújkálós-hasalós egyre homokosabb résszel folytatódik ez a kellemetlen szakasz. A lényege, hogy a viznél, ami alattunk folyik valaholnincs semmi keresni valónk. Az első effektív szükületet egy kezdetben lapos, majd balra felkanyarodó járatrész jelenti, majd egy igen kellemetlen, "mindenbe beleakadok" típusú meander vezet a legszűkebb, kritikusnak mondható ponthoz. Ez egy ferde hasadék, 2 méterrel a víz felett, mintegy 6 méter hosszú, szerencsére kanyar nincs benne. Elegendően szük, minden tágításunk ellenére, de megijedni sem szabad tőle, hiszen 80 kg-s emberek azért probléma nélkül áthaladtak rajta már. Ezután már nem okozhat gondot azon a szük lyukon kibújni, ami a várva várt, tágas fosszil rész kezdetébe torkollik.

A jellegében a korábbiaktól gyökeresen eltérő, homokos aljú lejtős járatban lefelé haladhatunk tovább. Kisebb szakaszokon válik csak szűkké, míg elérünk egy letöréshez (4-5 m), amelyen lereszkedve egy egyre mélyülő csorga felett traverzálhatunk tovább amíg el nem érjük a Pozo del Comepiedras aknájának beszállását. Itt le kell mászni a járat végén levő nagy kő alá, itt eN, majd kötéhid, 2 nitt, Y-bekötés. Igen látványos 54 méteres szabadereszkedés következik az alattunk fekvő terembe, melynek a ferde lejtőjén a következő függőleges letörés széléig célszerű tovább ereszkedni. Itt elérjük a patakot is ismét. nagy ferde szállkővön nittfűl, majd 6-7 m ferde ereszkedés után a teljesen függőlegessé váló rész tetején mégegy. 1.5 méterrel lejjebb a következőről, jobbra lesz a következő, erről már nyugodtan ereszkedhetünk mintegy 20 métert az akna aljáig. A járat mérete a terembe történt bereszkedés óta óriási, s ez most sem változik. 20-30 méter széles, magas folyosóban óriási omladékon botorkálhatunk lefelé. A lejtő végénél a következő akna, talán a legveszélyesebb hely az egész barlangban !! Igen nagy problémát okozhatnak itt az

akarva-akaratlanul lesodort kövek, egészen nagy tömbök is elindulhatnak egy hibás mozdulatra. Az akna mmenetirányunk szerint jobb oldalán kezdjük meg a beszállást, a kötelet egy hátrébb lévő óriási kötömbhöz kötjük jobbb ötlet híján. Az első embernek, mielőtt még a kötélnél kezd, célszerű egy alapos nagytakarítást tartania a lejtőn amin elindul lefelé. Ahol kezd függőlegessé válni az akna, a jól észrevehető párkányon át kell sétálni az akna túlsó oldalára, és a fejünk felett lévő hatalmas, de nem túl vastag kőlap külső élén lévő nitről lehet leereszkedni egy 15-20 m-t. Az akna alján némi vízpermetezés várható. Talán ezután mondani sem kell hogy az aknában 1 embernél több ha nem kell ne mozogjon. Mellőzve a balra lefelé nyíló "vízelvezető nyílást", egyenesen haladunk tovább, majd egy kicsit felmászva, máris ott a következő akna. Ez az akna sem kedvez a tériszonyosoknak, két remek beszabott TK-ról legalább 40 métert kell szabadon ereszkedni. Az akna fele tájékán a víz is visszatér, de nem okoz problémát csak a hallásviszonyok romlanak. A víz meredeken lefelé folyik egy az alján igen szűkkelé váló hasadékban, melyben mi felül kényelmesen travizhatunk. A hasadék végén lefelé a víz egy felszifont képez, nem arra kell menni. A hasadék végénél jobbra kell fordulni, enyhe szögben felfelé mászni, majd néhány méter után visszafordulni és a "fal mögé bújni". Itt egy szűknek látszó hasadék indul visszafelé, de ez hamar véget ér, s néhány métert lemészva a következő akna tetején vagyunk. Itt TK-ról indítunk, 1 nitről ereszkedhetünk 12-15 m-t, úgy hogy közben az akna egy nagy párkánnyal van megosztva. Itt egy rövid meander következik, majd 2 TK, s egy 30-s akna, amelynek az alján tő van, jöcskán ingázni kell hogy elérjük a szelét. Itt a víz is újra teljes terjedelmében csatlakozik utunkhoz, amelyet egy 15 m hosszú egyenes hasadékban kell megtennünk, amelyben igen-igen hideg szel fűj. Egy jobbkanyar után már ott is vagyunk a következő 116 m mély akna tetején. TK-ról lehet indítani, - 5 m-en nagy párkány, célszerű minnél inkább az akna belseje felé haladni, hogy kitérjünk a nyakunkba csorogni készülő víz elől. Sajnos az akna átmérője (4-5 m) nem engedi meg, hogy elég távol kerüljünk a víztől, ráadásul, úgy tűnik végig párkányokkal tagolt, amely párkányok egyenletes esőzést biztosítanak az akna teljes szelvényében.

Ezen a ponton mi visszafordultunk, az elbeszélések, és leírások alapján a 116-s akna alján 2-3 kisebb letörés van még a végponti szifonig, jelentősebb szelvénybővülés nélkül.

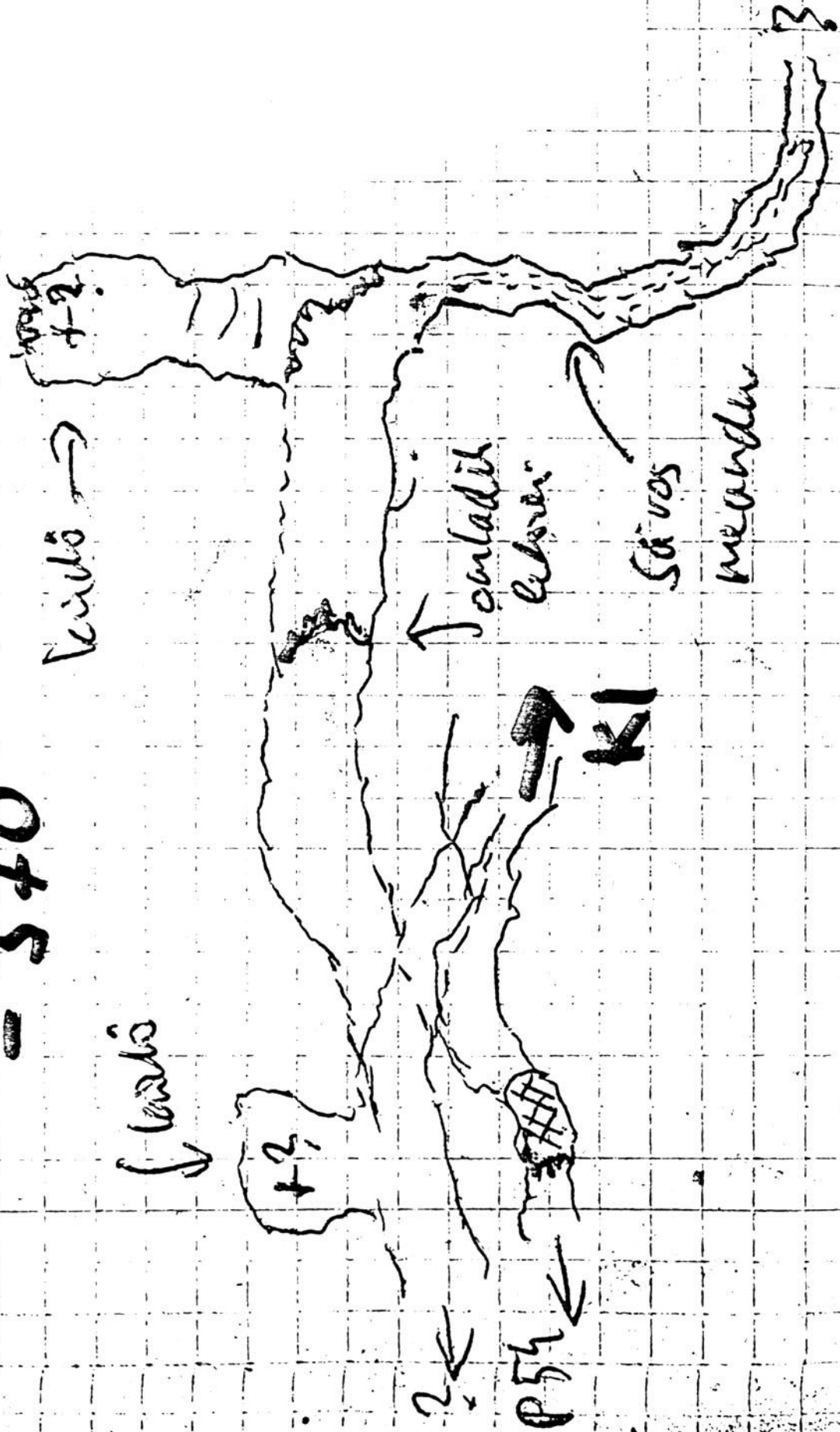
5.2.Új szakaszok feltárása a Flower Potban

Túrázás közben két kisebb új szakaszt sikerült felfedeznünk, amelyek közül a - 550 m-n nyílnak van nagyobb jelentősége.

Itt a felszifon felett, amikor a "fal mögé kellett bújni" nem tesszük, hanem az egyre sárosabbá, és meredekebbé váló lejtőn tovább haladunk felfelé. Ennek a tetején egy kis lyukon felbújva egy kanyarhoz érünk, amely ezen a szinten agyaggal és borsókővel el van tömődve. Azonban ha függőlegesen felfelé, az éppen mellszélességű lyukon felbújunk egy állva járható folyosóban találhatjuk magunkat ! Az első néhány méter után embermagasságú színes álló cseppkövek mellett haladhatunk el, a falakat gazdagon borítja borsókő. Egy kis ferde lejtőn lemászva a járat elkanyarodik, a kanyarban egy már halott cseppkőbaldachin figyel. A járat a kanyar után lefelé "kilyukad", a falakat vastagon borítja az agyag. A lyuk egyre szélesebbé válik, traverzálni kell míg végül egy letöréshez érünk, amely becslésünk szerint 12-15 m mély, az alján agyag, és pocsolya. Nem lehet a korábban bejárt részbe való visszacsatlakozás, mert ott mindenhol hallható volt a víz csorgás zaja, és ami a

EL FLOREIRO

- 370

legfontosabb horizontálisan elég sokat haladtunk, hogy ne az ismert részek felett legyünk. Mi ennek a jelentősége? Ez a járat valószínűleg egy olyan fosszil rész lehet, amely eltérő megközelítést adhat a 600 méter alatti régiókba, s talán még a végponti szifont is megkerülheti.

Sajnos a felfedezést épp a kiserelő túra utolsó pillanataiban tettük, s így sem idő, sem felszerelés nem állt rendelkezésünkre, hogy az aknán leereszkedjünk. Visszafelé haladva a meanderben sem sikerült sehol olyan helyet találni ahol le lehetne mászni, néhány méter után mindenhol nagyon kitágult a járat.

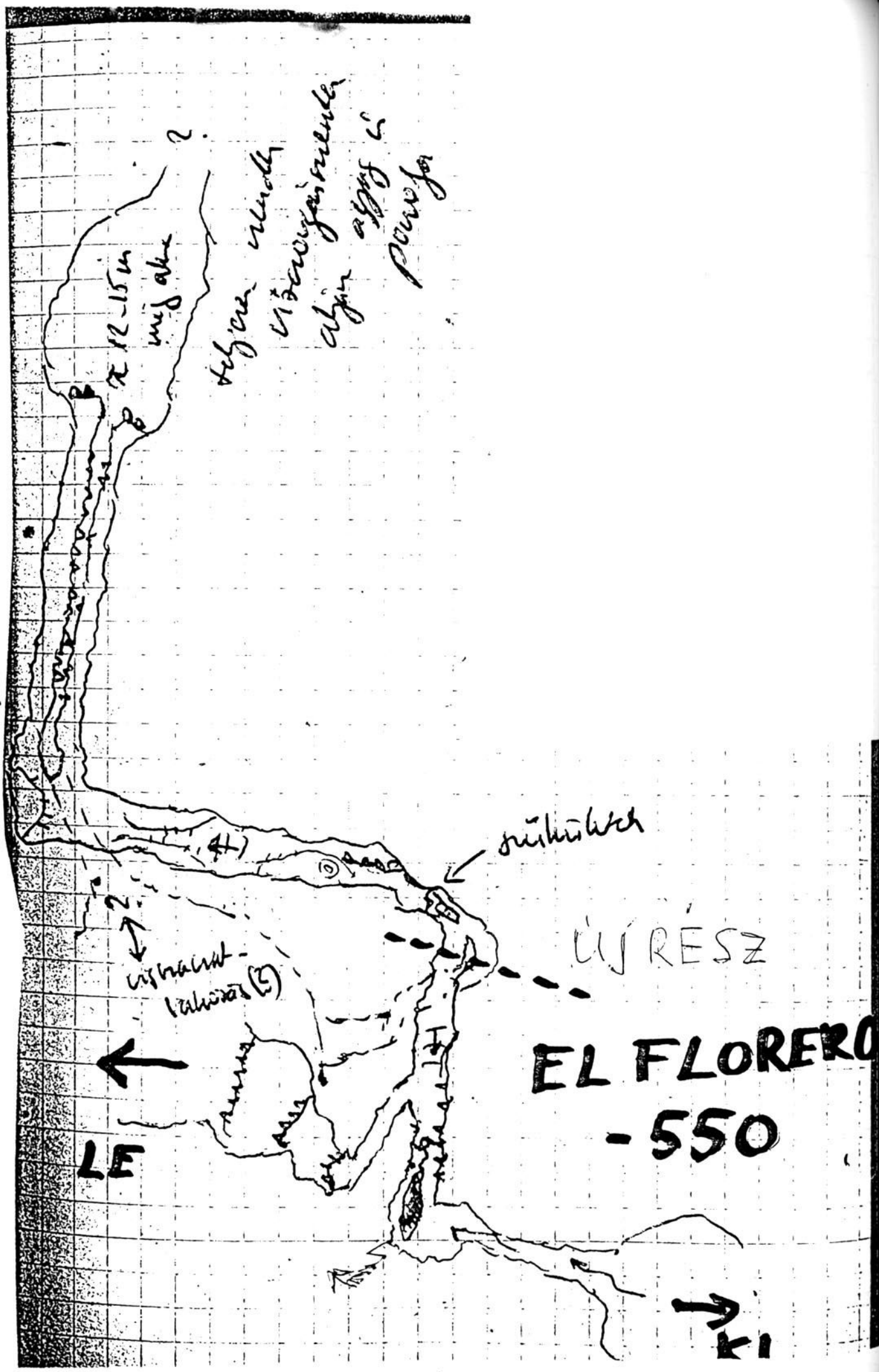
A másik kisebb új szakasz a Pozo del Comepiedras előtt, a szükületsor után első kis akna felett indul. Itt felfelé mászva, túlhaladva 2 kormozott S jelzésen, majd a fejünk felett lévő meanderbe felkapaszkodva ismét olyan helyekre értünk ahol ember még nem járt előttünk. Itt a járat több irányba ágazott el. Egyrészt haladt a Comepiedras felé, nagyon elképzeltető itt egy felső fosszilis labirintus léte. Ami szintén nagyon érdekes, a felfelé tartó kürtökön kívül, az az a tágas, szintén inaktív járat volt, amely az ellenkező irányba, a szükület sor felé vezetett. Az ismert járat itt alattunk szállkövel beboltozódik, ez egy attól független rész, nem csupán az álfenékkel elválasztott felső szint. Egy kis omladékos lemászás után továbbhaladva a borsóköves járatban az kétfelé ágazott: Balra felfelé egy cseppkölefolyással díszített kürtő haladt, amelyből víz csepegett, míg jobbra egy igen agyagos, nem is túl tágas meander volt követhető. Sajnos idő hiányában tovább egyik irányba sem tudtunk menni, de szerintünk jó lehetőség nyilhat ezen szakaszokból a korábban leirt 350 m mélységben húzódó szükületsor megkerülésére ezeken a járatokon keresztül, amely a barlang további feltárását igen nagyban elősegítené.

E két új szakasz megismerését követően az a vélemény fogalmazódott meg bennünk, hogy a barlang alapos átvizsgálásával még számos ilyen vízszintesen induló új részt lehetne felfedezni. Talán majd legközelebb !!

5.2. A barlang végpontjára vezető út beszereléséhez szükséges kötelek listája

(egyéb forrás hiányában saját félrebecslés)

Akna	Kötél	Nitt (db)	Akna (folyt.)	Kötél	Nitt (db)
P 30	45 m	5	P 40	55 m	-
P 34	45 m	2	P 5	10 m	-
P 25	32 m	1	P 4	6 m	-
P 20	30 m	4	P 54		
C +5			P 30	→ 110 m	5
P 12			P 20	35 m	1
P 5	→ 30 m	3	P 40	50 m	-
P 15	20 m	1	P 15	20 m	1
P 6	10 m	1	P 25	35 m	-
P 20	25 m	2	P116	150 m	?
P 8	12 m	1	P 20	?	?
P 20	25 m	-	P 10	?	?
				Σ 790 m	27 + x

6. Cueva del Nacimiento (Cueva del Agua) (Cillorigo-Castro - Cantabria)

Mélység: + 392 m

Hossza: több mint 10 km

A barlang az Urdon völgyében fekszik 464 m tengerszint feletti magasságban, annak fő víz forrása, de valószínűleg az Andara régió legnagyobb forrása is egyben. Megközelítése a Tresvisot Sotressal összekötő útról Tresviso előtt néhány száz méterrel leágazó jelzetlen ösvényen lehetséges, amely ezen a részen az egyetlen járható lejáratot képviseli az Urdon monumentális kanyonjába. Lefelé haladva néhány összedült házat elhagyva, elérjük azt az utat is amely a völgy tetjéről indul, és a kanyon oldalában traverzálva vezet ide, ám ez jóval hosszabb. Itt meredeken, helyenként a szalközetbe vájt lépcsőkön kell lerereszkedni a kanyon aljáig, ahol már magasról észrevenni a forrás felszínretörési pontját. A forrás a kanyon alján közlekedve is megközelíthető, azonban fentről lefelé haladva jónéhány helyen lehetetlen kötél nélkül közlekedni. A bejárat koordinátái: $4^{\circ}40'09''$; $43^{\circ}14'38''$.

A barlang feltárását 1975-ben kezdte meg a LUSS. Az első évben 3,5 km-t jártak be a barlangból, és 150 m magasságig jutottak, míg a következő évben egy 1 méter hosszú szifon leküzdésével már meghaladta a barlang az 5 km-t, és + 220 m-n volt a teteje. A következő években olyan messze került a végpont a kijáratától, hogy 20 óránál nem igen lehetett rövidebb idő alatt az utat megtenni, így megváltást jelentett a bivakolásra is alkalmas Consort Hall felfedezése. Innen kiindulva fedezték fel a SEII-vel közösen a belsőbb részeket, a Gran Circiutot, és a + 392 m-ig felnyúló végpontot.

A barlang jelentőségét, mint arra már korábban céloztunk az adja, hogy a vízfestések tanúsága szerint a Sima 56, és a Systema Sara - ill. feltehetőleg a közöttük található nagyszámú barlang vize is a Sierra de la Corta alatt egyesülve ezen a helyen jön a felszínre. Ez potenciálisan egy 20000 m-nél hosszabb, 1500 m körüli mélységű barlang megtalálásának a veszélyével fenyeget !!

A barlangnak sajnos csak egy nagyon kis részét járhattuk be, mindössze 3-4 órát túráztunk benne, mert nem tudván a kanyonba vezető utat a nap nagyrészét fű-, és sziklafalak megmászásával töltöttük barlangászás helyett.

A barlangrendszernek elvileg három bejárata van, ebből mi csak egyet találtunk meg a legnyilvánvalóbbat: ahol a víz kijön. Itt a víz egy gátrendszer egy tolózár segítségével egy csatornarendszerbe vezethető, amely a térképek tanúsága szerint egészen Panesig nyúlik. A bejárat csarnok egy tóval van kitöltve a gátnak köszönhetően, a víz a jobb sarokból egy kéklő vizű szifonból tör fel. A vízhozam óriási, a száraz augusztusi napon mikor ott voltunk m^3/mp nagyságrendben mozgott, tavaszi hóolvadáskor feltehetően ennek a többszöröse. A tavon átgázolva a másik oldalon egy emelkedő járatban találjuk magunkat, mindenhol kő, sehol egy szem agyag ami elsőre szembeötlik. Itt felfelé haladva egy kis kötélkapaszkodásos lemászáshoz érünk, majd nem sokkal később elérjük a vizet. A forrás teljes vízhozamát adó patak dübörög a lábaink alatt, helyenként kisebb vizesésekben megtörve, majd 100 méteren keresztül követhetjük a szabad vízfolyást, mígnem egy szifon állja utunkat. Itt balra felfelé lehet egy oldalágon továbbhaladni, amely kezdetben nem túl, tág, sőt gyakran kúszásra is kényszerülünk, mígnem egy elég nagy teremben egyenesedhetünk ki (ha követjük a huzatot, és a befele vezető telefondrót). Itt freatikus zónában keletkezett

hatalmas 3-5 m átmérőjű járatok térbeli labirintus kezdődik, amit nem csak térképezni nehéz hanem szavakkal leírni. Minden található itt: szabályos oldott alakú folyosók, hatalmas kristálytisza vízzel telt üstök a járatlapon, tavak, helyenként cseppkövek, óriási, talán áradáskor még manapság is feltöltődő szifonjáratok, aljukon homokkal, és kosárlabda méretű fekete kavicsokkal. A leírások szerint a barlang első 3,5 km-e járható kötél nélkül, de az igazsághoz hozzátartozik, hogy igen nehéz a térképen kiigazodni, az utat ismerő vezető nélkül lehet, hogy nehéz lenne megtalálni a köteles részeket. Ez az a barlang amit egyszor mindenkinek látnia kell !!

7. Torca Boulderosa - Torca del Ramazosa rendszer (T-105 - RCA6)

Mélysége: 313 m

Az expedíció elején célul tűztük ki egy kisebb, mondjuk 300 m körüli mélységgel rendelkező barlang bejárását is, a térképek alapján az egyik jelölt a fent megjelölt barlangrendszer lett.

Sajnos azonban a rendelkezésre álló információ igen szegényes volt: Minas Mazarassa RCA6-s tário. Szám nem volt megadva...

1977-ben a Whernside Manor Group (GB) fedezte fel, és ereszkedte be az első aknát -30 méterig az RCA6-ból kiindulva, míg párhuzamosan velük a LUSS fedezte fel a felső, ún. *olasz bejáratot*. 1978-ban a SEII ereszkedett le az első akna aljáig -125 m-re, majd az angolokkal közösen -200 m-en egy félszifont találtak. A következő évben az alacsony vízállás megengedte az ezen való áthatolást, és így érték el további két akna leküzdésével a végpontot 313 m mélységben.

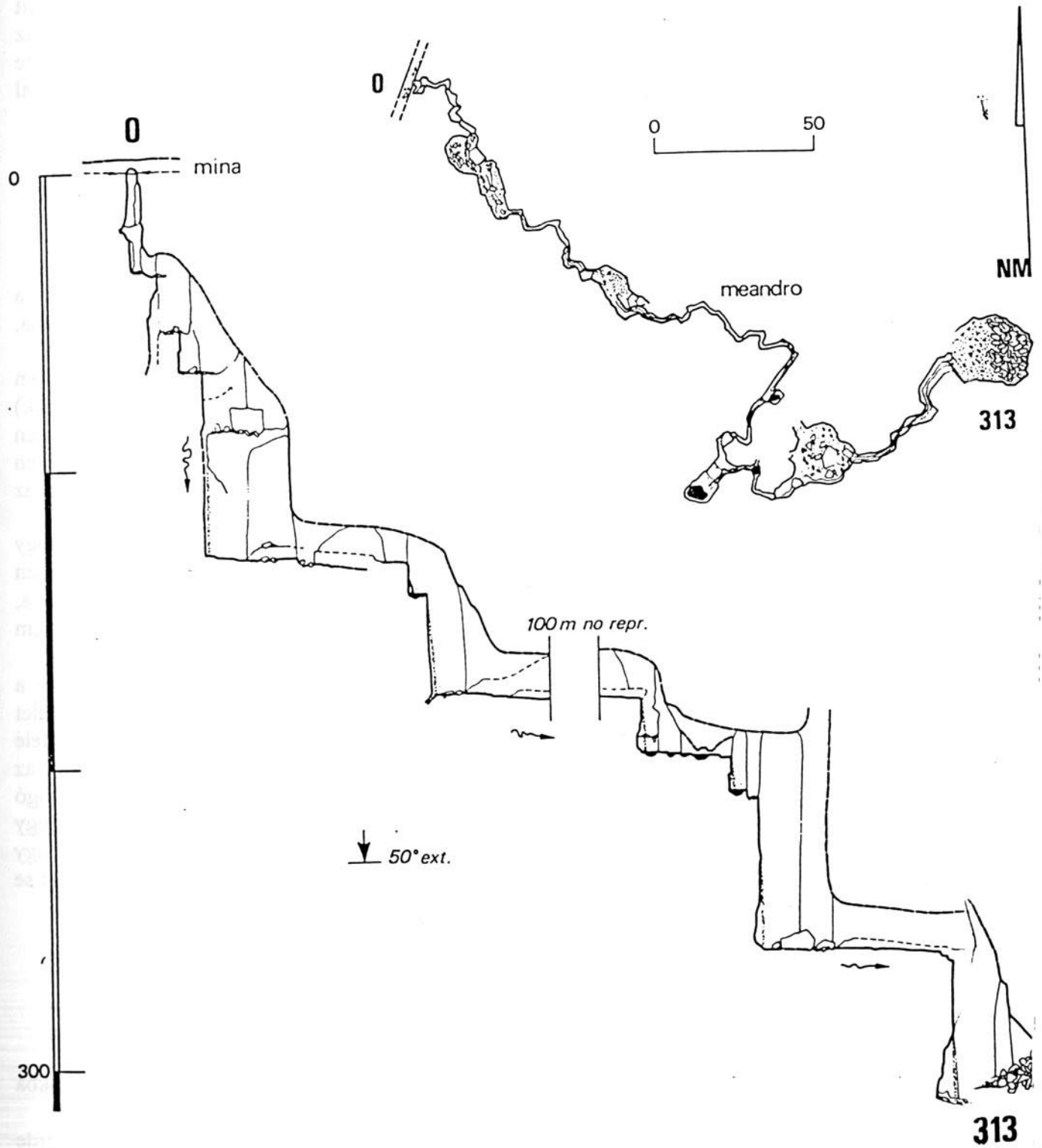
Az egyik az út mentén fekvő tário bejáratánál azonban volt egy T 105 - SEII 1978 felirat ami nem zárta ki, hogy itt van amit keresünk. A tárioiban, kezdetben bokáig érő vízben gázolva mintegy 100-150 m után elérjük annak a végét, ill. ez egy aknába torkollik. Nem sokkal ez előtt van egy jobbos lejtős leágazás, az alján tóval.

Az akna tetején egy nitt jelezte, hogy itt barlang következik. A hasadéknak a tó felöli oldalán leereszkedve egy nagy párkányra értünk, ahol fejmagasságban egy újabb nitt volt. Ez eléggé csak félig volt becsavarható, így az egészet egy kötélgyűrűvel lebiztosítottuk. Itt ért a meglepetés! 7-8 méter ereszkedés után a bag egy hajdan a bányászok által használt 6-7 méter hosszú falétra tetejében akadt meg, amely egy az akna talpa felett 3-4 méterrel levő jelentős ácsolaton támaszkodott. Ez alá beereszkedni, úgy hogy a kötél közben rángatja az egészet enyhén szólva életveszélyes vállalkozásnak látszott, úgyhogy az "alpinban" való lebontás mellett döntöttünk. Egy félórás küzdelem, hatalmas robajok kíséretében azt jelentette, hogy tele lett szöges korhadt deszkával az akna alja. Innen egy kis 4 méteres letörésen lehetett továbbereszkedni lefelé - fejük felett újra kísértetácsolatok - , egy újabb tákolmányra. Itt egynitt jelezte fejmagasságban, hogy a nekitámasztott létrán már a spanyolok sem merték lemészni a hátralévő 6 métert. Itt ezen a ponton bizonyossá vált, hogy ez nem a Torca de la Ramazosa.

Innen egy méter széles meander indult tovább, enyhén lefelé lejtve, mignem egy újabb ácsolat szúrt szemet. Azután meghátráltunk. Mert a járat alja is be volt ácsolva, s azon álltuunk. Alatta akna legalább 6-8 m. Végül átmásztunk, a túloldalon leereszkedtünk. Az egész felépítmény egy felsőbb szintel való összekötetés volt. A

TORCA DE LA RAMAZOSA

Cantabria

túloldalon szinte teljesen elveszett a barlang jelleg, mindenhol bányászás nyomai voltak megfigyelhetőek sajtszerű labirintust képezve. Ezen a ponton fordult vissza az első kutató brigád.

Később Sotresban a kocsmában a kezünkbe került a LUSS "Tresviso 78" című kiadványa amelyben szerepelt a T 105 térképe, leírása, Torca Boulderosa néven egy rendszerként rajzolva az "Exploracions"-ból általunk Torca de la Ramazosa barlanggal, annak a felső bejárataként megjelölve, *Italian entrance* elnevezéssel. Több se kellett nekünk, újabb csoport szállt le a horrorisztikus bányabarlang mélyre, hogy felderítse az RCA6 tárot, ill. a barlangot. Ők órákat bolyongtak a lenti sajt-labirintusba, szinte mindent bejártak egy táro kivételével, amelyben derékig érő víz volt, de huzat egy szál se, de a térképen látott dolgoknak nem tudtak a nyomára bukkanni.

8. T-105 a Pico del Boru csúcsa alatt

Mélység: - 25 m

A LUSS is tévedhet, és ráadásul pont olyan pechje van, hogy expedíciónk a kevésszámú megtalált barlang között is talált kettő olyat, amelyeknek a sorszáma, feltehetően tévedésből ugyanaz.

Már az első napokban felfedeztük bejáratát amely a lemenő nap sűrűfényében messziről látszik a Picu Boru (Pico Delboro stb. attól függően melyik térképen nézzük) csúcsa alatt közvetlenül. Megközelítés legegyszerűbb a csúcsról, annak É-i oldalán lesétálva, bekanyarodva a csúcs jellegzetesen aláhajló sziklafalának tövében könnyen felfedezhetjük a meglehetősen szép fekvésű barlangnyílást. Ez utóbbi "szép fekvést az értheti, aki mászott már ki belőle és a nitten lógva látta az óceán kékjét.

Az első megtaláláskor a Flower Pot bejáratának véltük, de hamar kiderült, hogy annak a száma T 169, így gyanús lett a dolog. Az igazi Flower bejárat megtalálása után feledésbe merült a zomboly, csak az utolsó hegyen töltött napon látogattunk el oda, mert nem hagyott nyugodni bennünket az ismeretlen. És az hogy nem volt egy nitt sem verve, aki lereszkedett, csak egy igen szerény TK-ról tehette azt.

Lehet, hogy nem is ereszkedett le ide senki ? Csak felfestették annakidején a számot, és annyira feledésbe merült, hogy már máshová is felkenték újra a T-105 jelet ? Lehet hogy innen be lehetne jutni az alattunk fekvő Flower potba, s így felfelé "magnövelni" a mélységét ? Ezek a gondolatok jártak fejünkben mikor elvertük az expedíció utolsó nittjét, amelyről 23 métert ereszkedhettünk, szép cseppköves, csillogó falak között. Az akna mérete az Alsó-hegyet idézte. Sajnos A zomboly alján csak egy kis hófolt és sok törmelék várt minket. Megpróbáltunk bontani, az omladékban egy nagy kő alatt képződött lyukban lejjebb is jutottunk egy jó másfél métert, de se huzat se további üregesedés nem mutatkozott, így felhagytunk a további kísérletezéssel.

9. Házi-barlang

Mélység: 26 m

Az első napok lendületével bejárt üreg - avagy itt vagyunk és minden lyukba belebújunk. Később azért ez elmúlt.

A táborhely felett, a forrástól vagy húsz méterre a sziklafalban egy ferde repedés húzódik, amely egy ponton, a sziklafal alatti járószinten ki volt lyukadva. "Barlang, barlang bújunk be !" A szűkös bejáraton bepréslődve egy változó, bár

tendenciájában táguló keresztzelvényt mutató aknácskán lehetett lereszkedni a törmelékkel borított aknatalpra. Itt némi bontás után sikerült egy a falba bevert nittet találni a törmelék alatt ami elvette az újdonság varázsát, s azóta sem tért oda vissza senki...

10. T-89 (táróból nyíló barlang)

A Casa Blanca felett közvetlenül az út mellett nyíló táróra van felpingálva ez a szám. Sajnos a belőle nyíló barlangot nem találtuk meg, mert a táró valamivel beljebb be van omolva.

11. Új kis barlangok felfedezése a Sierra de la Corta-n

A Ny-i Picos vizeinek a nagy része a feltételezések szerint a Sierra de la Corta alatt egyesülve, e hegy lábánál a Cueva del Agua-ban (l. ott!) lát napvilágot. A Sima 56 1169 m mélyen levő végpontja, és az Agua + 392 m-n lévő vége között, a szintkülönbség nincs 100 m, azonban a távolság több mint 4 km, ami egy nagy horizontális barlangrendszer létét sejteti a tárgyalandó terület alatt.

Ez, és az eddig már megismert barlangokban fellépett kutatási nehézségek indokolják egy a területen esetlegesen létező függőleges jellegű bejárat felderítését, amely könnyű bejárást biztosítana a nyelőket, és a forrást összekötő barlangi szakaszba.

A LUSS is talált az idén errefelé 4-5 kisebb barlangot, reméljük ezeknek a dokumentációját is előbb utóbb ebbe a fejezetbe beilleszthjük a teljesség kedvéért.

Néhány évvel ezelőtt találtak a környéken valahol egy nagyon nagy szájú zsombolyt, amelybe a bedobott kő legalább 30 m-t esett, de amíg elmentek kötélért az angol fiúk a zsomboly "elveszett". Egy idő után lerakták a köteleket, hégcsókat, s úgy keresték tovább az elveszett barlang bejáratot a sűrű bozótban. Ők előkerültek, de a barlang és a felszerelés soha többet...

Mi a Sierra de la Corta, egyik legmagasabb regiojának, a Canto Tras les Torres-nek (1407 m) a régióját vizsgáltuk át, aminek eredményeképp 3 kis új barlangot fedeztünk fel. A megtalálás sorrendjében SC-1, SC-2, és SC-3 néven fogjuk itt felsorolni őket. E három barlang viszonylag kis területen található, ezen a részen kívül átvizsgáltuk a Cde de la Bajisca (1394 m) alatt nyíló lejtőt is de ott barlangot nem találtunk.

11.1 SC-1

A *Hda Melere* felé vezető csinált út végéig felkapaszkodva, majd ott D-re 2-300 m-t felfelé továbbhaladva az ott található töbrök (nem olyan sok van) egyikének az alján találjuk (sajnos pontosabb helymeghatározást a területre ereszkedett köd miatt nem lehetett készíteni).

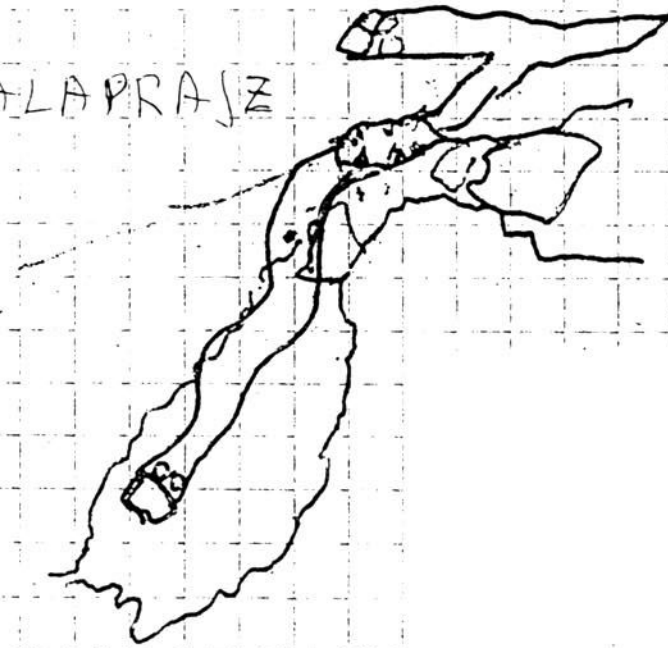
9 m mély, a bejáratát bontással kellett szabaddá tenni. A kötel a közelben álló egyik fához lett kikötve. Nem is igazán barlang az üreg nagy része, hanem a szakadéktöbör alján az omlások által a felszíntől elhatárolt térrés, csak az alsó hasadékoknak van barlangabb jellege. Bontása reménytelen.

11.2. SC-2

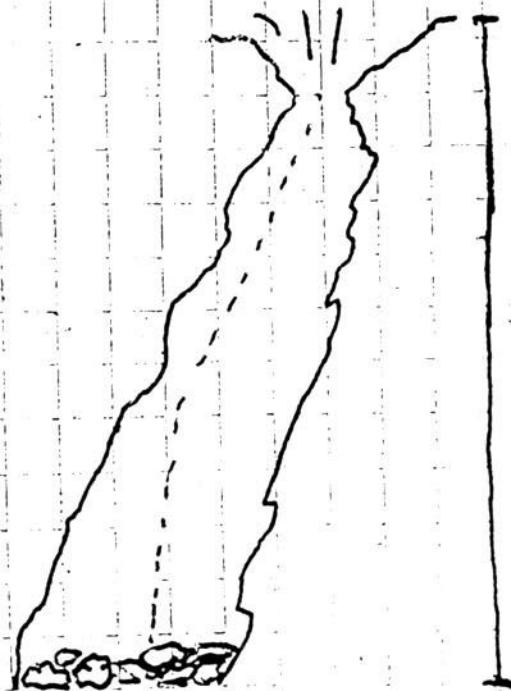
SCA 1

ALAPRAJE

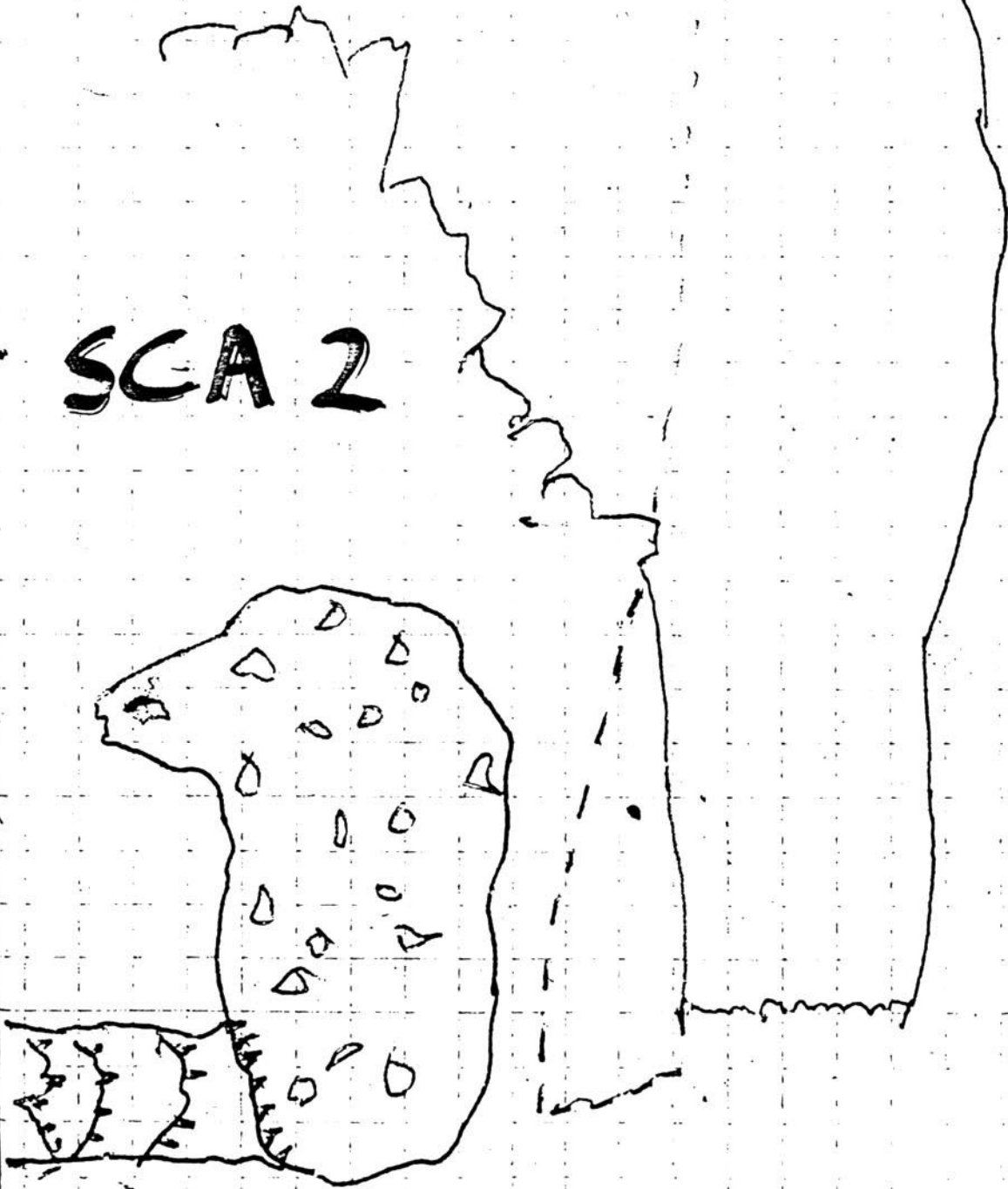
SCA 3

10 m

SCA 2

A fent említett út végétől 60°-os irányban 100-150 m-re a szikláknál található. Bejárata sokat ígérően már messziről észrevehetően sötétlik. Egy törmeléklejtővel indít, majd néhány méter függőleges szakaszt követően egy törmelékes teremben ér véget. Ha az Alsó-hegyen lenne biztos megbontanánk, itt még egy darabig nem fogja bolygatni senki. Így most 12 mély.

11.3. SC-3

Az előző barlangtól pont D-re húzódó sziklás gerincen nyílik, attól mintegy 100 m-re. Fűvel erősen benőtt bejárata nehezen vehető észre, akár bele is lehet esni. Keskeny bejárata lefelé kiszélesedve egy törmelékkel feltöltött kis teremben ér véget, mintegy 10 méter mélységben.

12. Cheese-cave (Sajt-barlang)

A Sierra de la Corta-val kapcsolatban említett kutatási szempontok indokolják kutatását, amely az ezévi mini-LUSS expedíciónak fő elfoglaltsága volt.

Mi egy alkalommal kíséreltünk meg leszállást a barlangba, de az expedícióvezetés terjedelmes volta miatt a reményteljes vállalkozás csírájában elhalt.

A barlang a Mazarassa mines felé vezető út bal oldalán lévő első óriási töbör túloldalán fekvő kis hágó alatt a fák szintje alatt nyílik. Bontott bejárati nyílásán faajtó van, s beljebb is egy rács. Nyilván korábban sajtot érleltek benne, s az illetéktelenül behatólok ellen szolgáltak azaek a védszerkezetek. A barlang kezdeti enyhén lejtő, sajtsszerűen oldott szakaszán nem okozott gondot a lefelé haladás, de nem sokkal a bejárat után egy hármás elágazásnál, egy szűkület található. Először hason kell becsúszni a járat alá amin érkeztünk, majd egy S-kanyar egy hasadékba való bejutásért, s végül a hasadékban 3-4 m, ennyi az egész. Kezdetben azt gondoltuk, csak a hosszú embereknek van problémája a kanyarral, így azt a vendéglátóink megrökönyedésre a kisebbik ütleg szerszámunkkal (Samu) egy óras küzdelemben eltávolítottuk. Így az ő 1,90 magas 4. emberük végre befért, igaz ki alig. A hasadékban azonban újabb szűkület várta az ütlegkezelőt, aki a halálra fázott társak egyetértése mellett visszavonul fűjt.

A barlang a tréfát félre téve a környék egyik legreménytelibb kutatási pontja. A végpontján - amely - 60-80 m-n van, a szűkület után néhány köteles aknán át érhető el - a LUSS beszámolója szerint cseppköves törmelékben vésve egy állva járható járat volt látható, mikor haza kellett indulnunk csak kis hujja volt hogy beférjenek. A huzatot mi is éreztük...

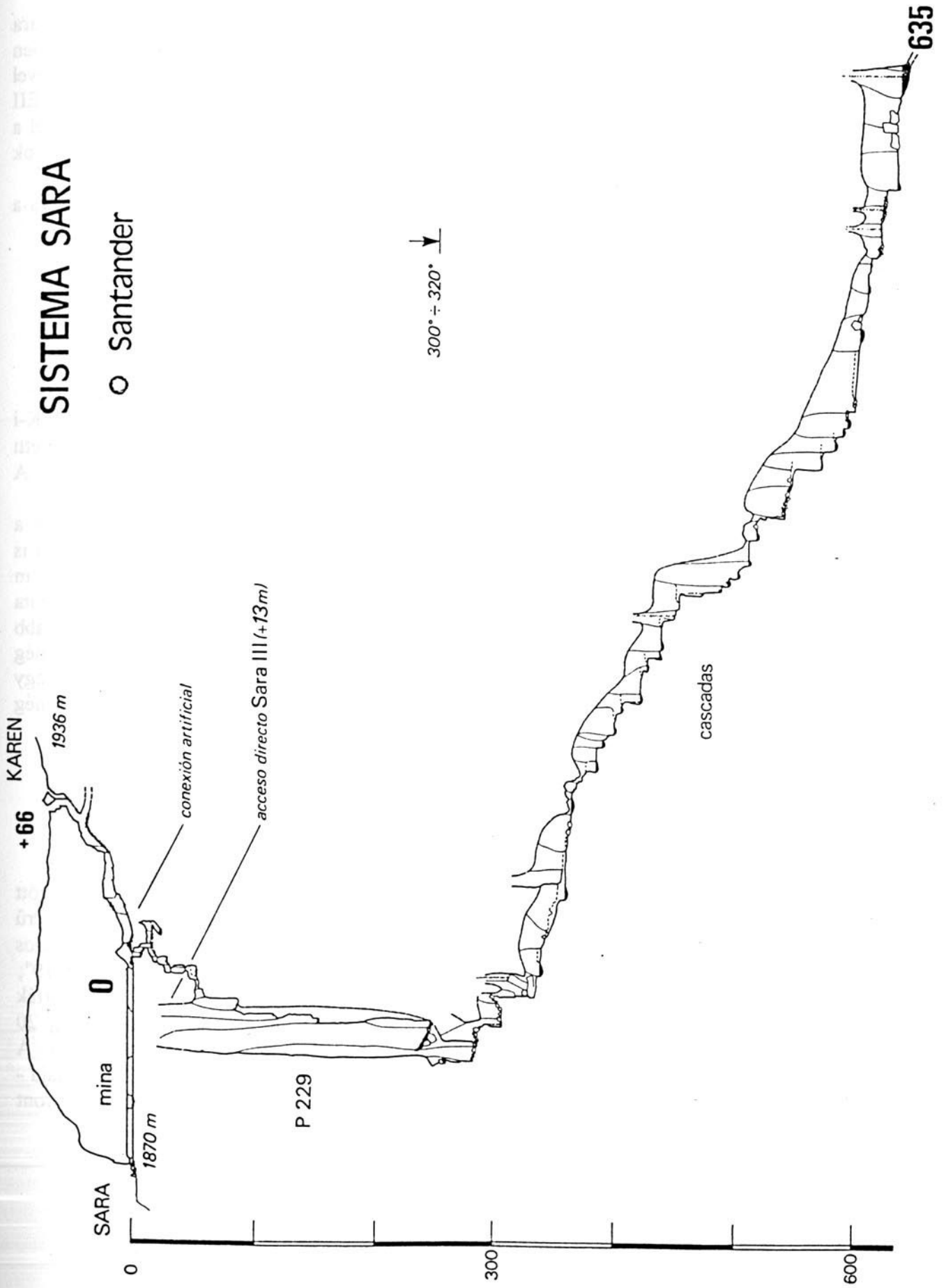
13. A terület nagy barlangjai amelyeknek bejáratát megkerestük

Ezen a helyen említést teszünk a térkép, és némi információ kíséretében olyan barlangokról, amelyek a táborunk környékén nyíltak, s bejáratukat felkerestük.

13.1. Systema Sara

SISTEMA SARA

○ Santander

Mélység: 648 m (+13, -635 m)

A Providencia minas területén nyílik (l. térkép, száma 5), két bejárata járható, a Sara II, ill. Sara III. A felirat egyértelművé teszi a helyszínen a felismerést. 1977-ben kezdték az angolok (LUSS) a feltárását, és elsőre -210 m-ig jutottak, majd egy évvel később a SEII-vel közösen elérték a -635 m-n levő végponti szifont. 1979-ben a SEII megtalálta a bejáratot a barlang nagy aknájának a tetejére, amely így 281 méterével a környék legnagyobb aknája (ismereteink szerint). 1986-ban Santander-i barlangászok találtak benne egy -320 m-ről induló oldalágat, amelyet 480 m mélyséig tártak fel.

Neil Turton szerint - aki járt a végponton - végig kellemesek a barlang méretei, és a végponti szifon felett lenne még keresnivaló...

13.2. Sima Tere (Torca de la mina Tere)

Mélység: -792 m

Hossz: kb. 1000 m

A Providencia mines-ben a Sara közelében található, a lefolyástalan völgy K-i oldalán 40 m-re EK-re két út találkozásától a völgy aljában 1820 m tengerszint feletti magasságban (l. térkép !, száma 3). Bejárati koordináták: 4°42'08" ; 43°12'27"; A bejárat tengerszint feletti magassága: 1820 m

A barlangrendszer bejárata már 1977-ben ismert volt a LUSS fedezte fel a terepbejárások során, de csak 2 évvel később kezdték meg a feltáró kutatását, amikor is az első 17 méter mély aknán lereszkedve egy meabderes, és aknás szakaszok - 487 m mélyséig vezető rendszerébe jutottak, ahol egy omladékkal borított aljú akna állta útjukat. Egy évvel később a -130 m-n fekvő Sala de las Piedrasból kiindulva újabb lefelé vezető szakaszokat tártak fel, a végpont ekkor 530 m-n volt, de a barlang még folytatódott lefelé. Egy évvel később lejutottak 670 m mélyséig, ahol a víz egy járhatatlanul szűk szakaszon haladt tovább, de egy párhuzamos aknarendszeren át még ekkor sikerült lejutniuk a jelenlegi - 792 m-s szifonnal záródó végpontra.

13.3. Torca T 173 (Torca del Cueto de los Calabrerros)

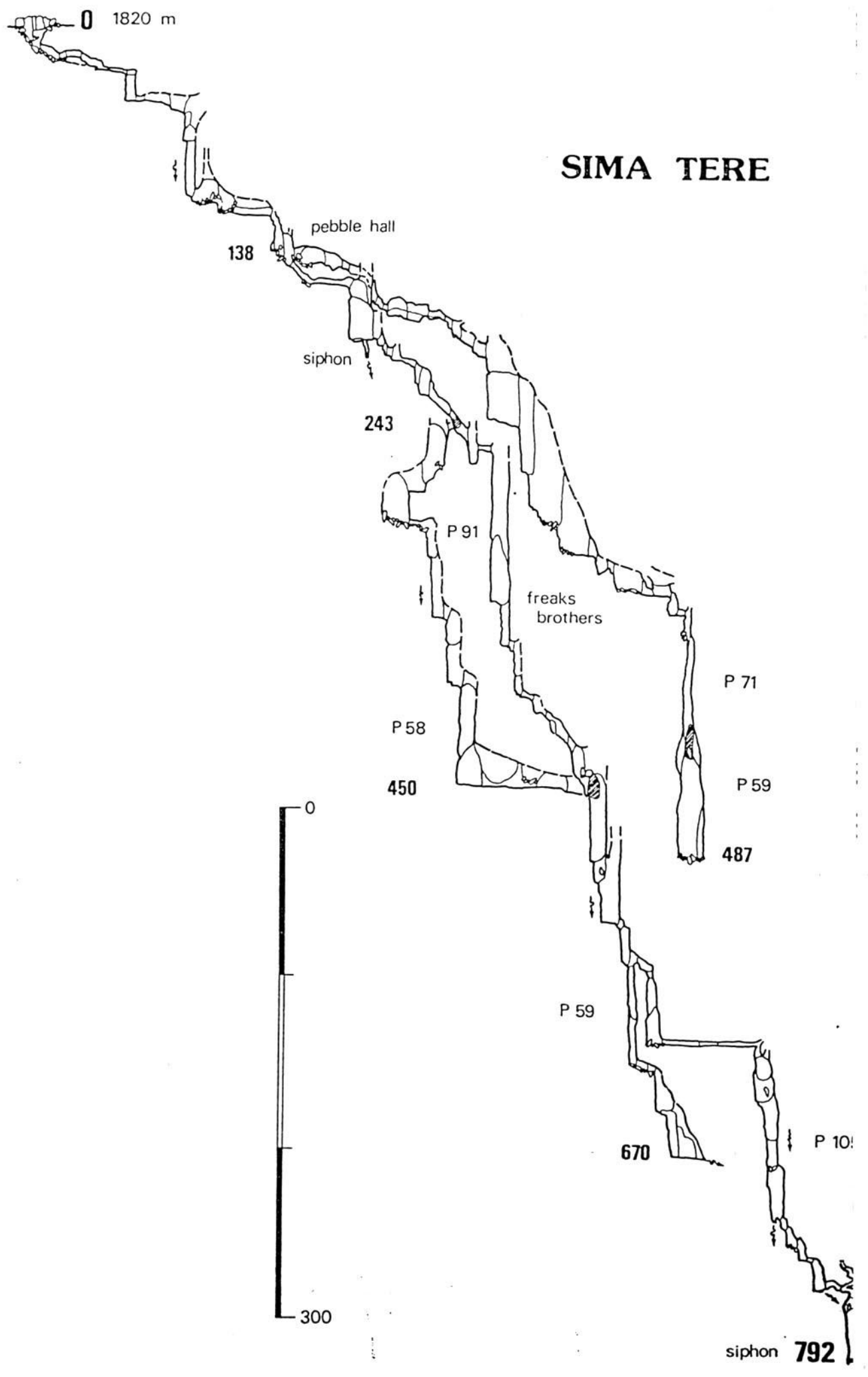
Mélység: - 831 m

A Cueto de los Senderos keleti oldalában lévő nagy völgy szikláik között található 1706 m magasságban. A Sotres felől a Casa Blanca-hoz vezető útról célszerű megközelíteni, 1,5 km-rel a menedékház előtt kell letérni a Cueto de los Calabrerros csúcsát megcélözva. A térképen száma 2-s. Bejárati koordinátái: 4°43'34" ; 43°13'19";

A bjáratot 1980-ban fedezte fel a LUSS, 1981-ben pedig -304 méterig jártak be, ahol egy cseppkövekkel összecementált omladék állta útjukat. Ezt később egy 20 méteres felmászással lehetett megkerülni, 1984-re a barlang mélysége 500 m. A jelenlegi végpontot jelentő szűk vizes szifont egy évvel később érték el először, majd -600, és -700 m-en fedeztek még fel jelentős oldaljáratokat, azonban a szifont megkerülni nem bírták.

13.4. Torca Labaraga (Torca la Vega)

TORCA LABARCA

SIMA TERE

0 1820 m

pebble hall

138

siphon

243

P 91

freaks
brothers

P 58

P 71

450

P 59

487

0

P 59

670

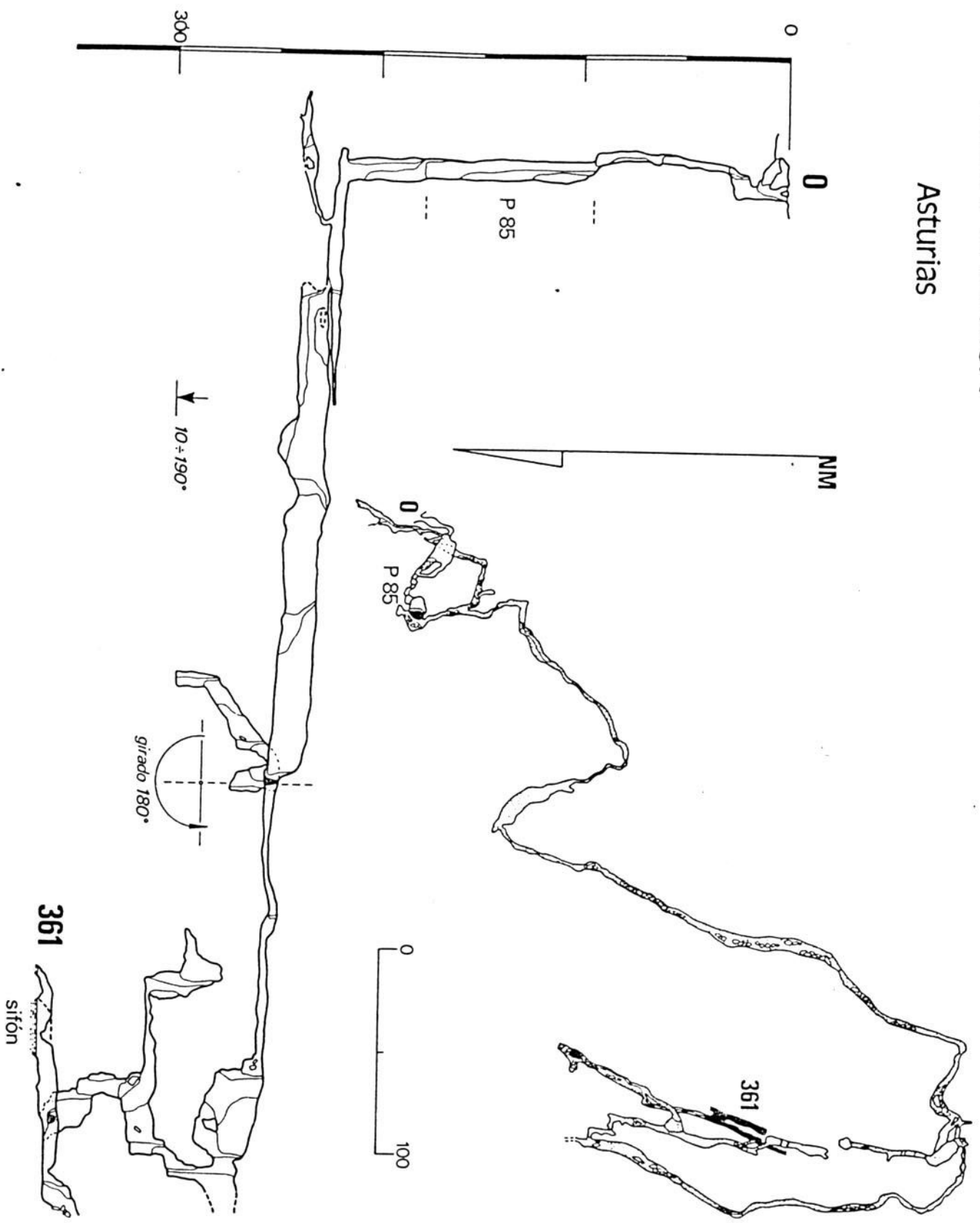
P 10

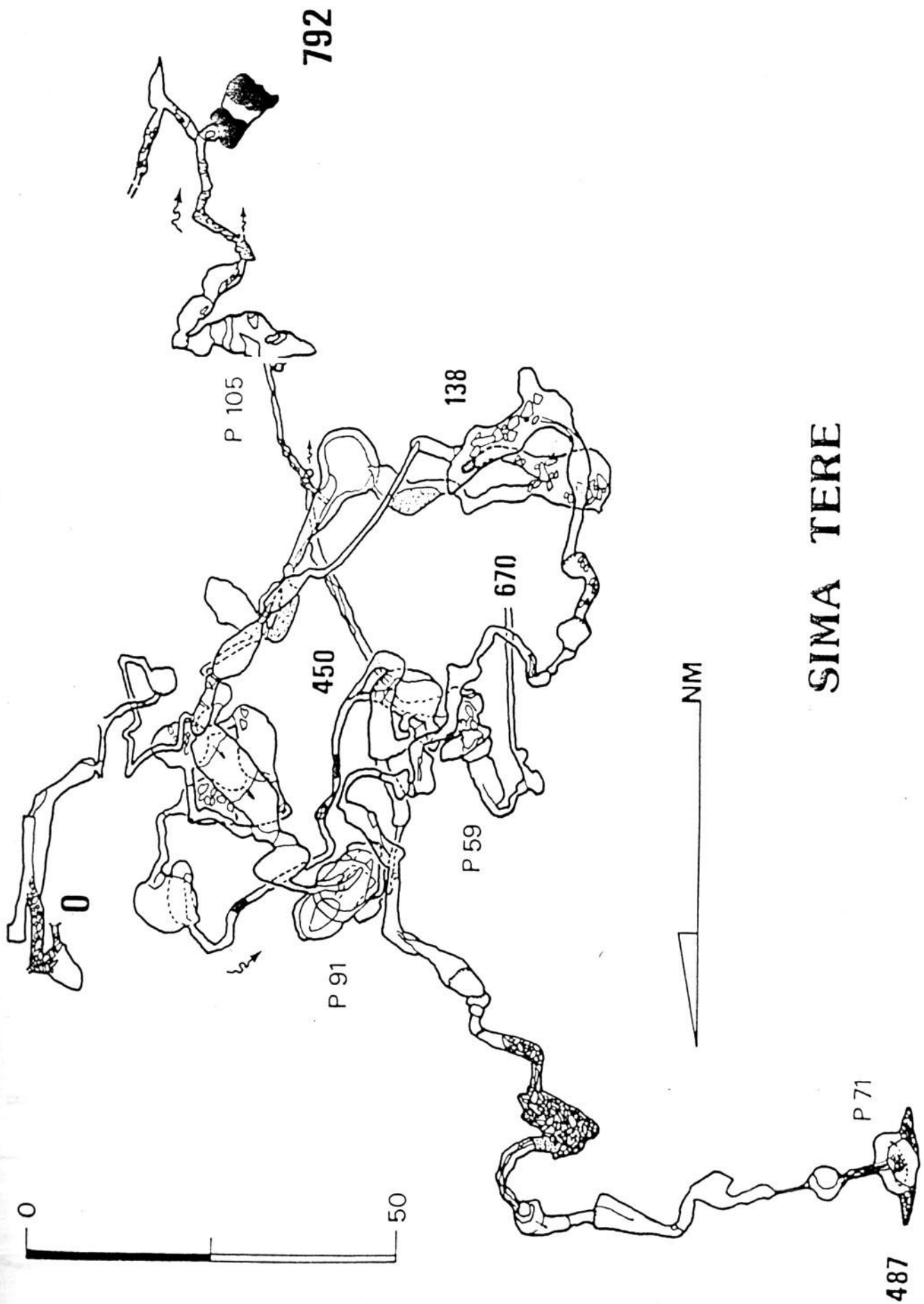
300

siphon 792

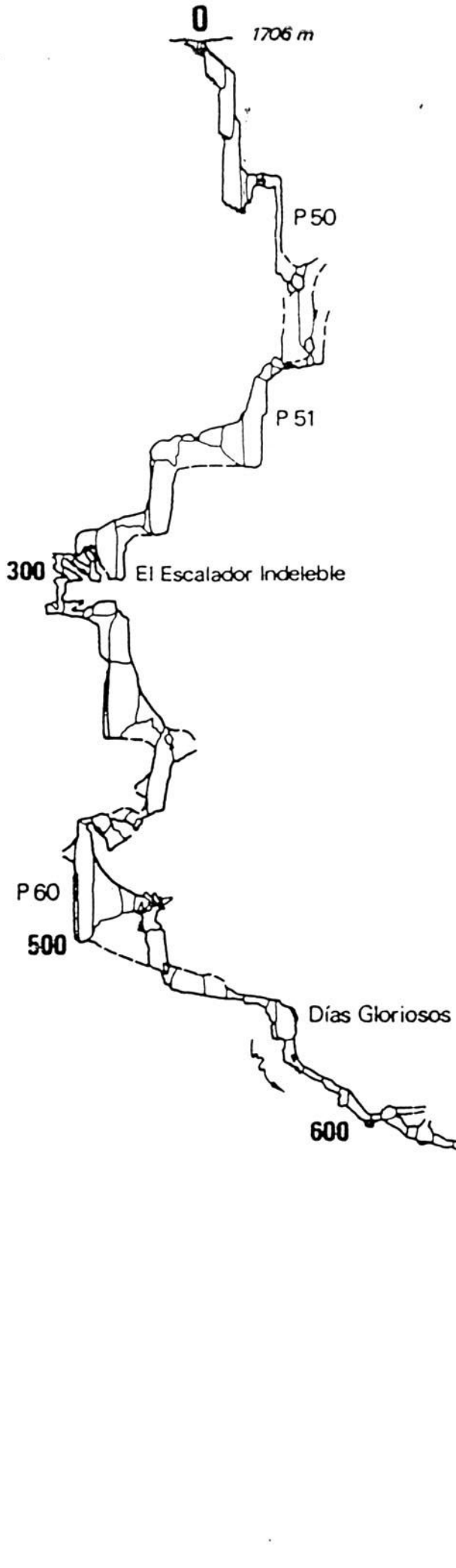
TORCA LABARCA

Asturias

SIMA TERE

TORCA T.173

Cantabria

Spain

831

sifón imp.

Mélység: -361 m
Hossz: 1350 m

A Sotres Tresviso között húzódó műút közelében található a Collado de la Caballar hágójától (1237 m) ÉK-re 200 m-re a völgytalpon. Több bejárata van, 2 zombolyszerű, amelyek az alúlról "gyalog" is megközelíthető felszakadt barlangterembe vezetnek. A bejárat 1180 m tengerszintfeletti magasságban van, koordinátái: 4°43'58" ; 43°14'26";

1964-ben franciák (S.C. Alpin Languedocien - Montpellier) fedezték fel a bejáratát, majd 1965-ben a 200 m mély vertikális bejárat zónát leküzdve -253 m mélységig tárták fel a barlangot. 10 évvel később a Sheffield USS talált további függőleges folytatást, s 1977-ben fedezték fel a ma is végpontot jelentő szifont. Feltételezik, hogy még ez a barlang is a Cueva del Agua (l. ott!) rendszeréhez tartozik.

14. Egyéb a környéken található jelentősebb barlangok

14.1 Cueva del Vierro

Mélység: -449 m
Hossz: 625 m

Vegas de Sotres környékén található, 1978-82 között tárta fel a SCAL.

14.2 Torca de Mazarassa

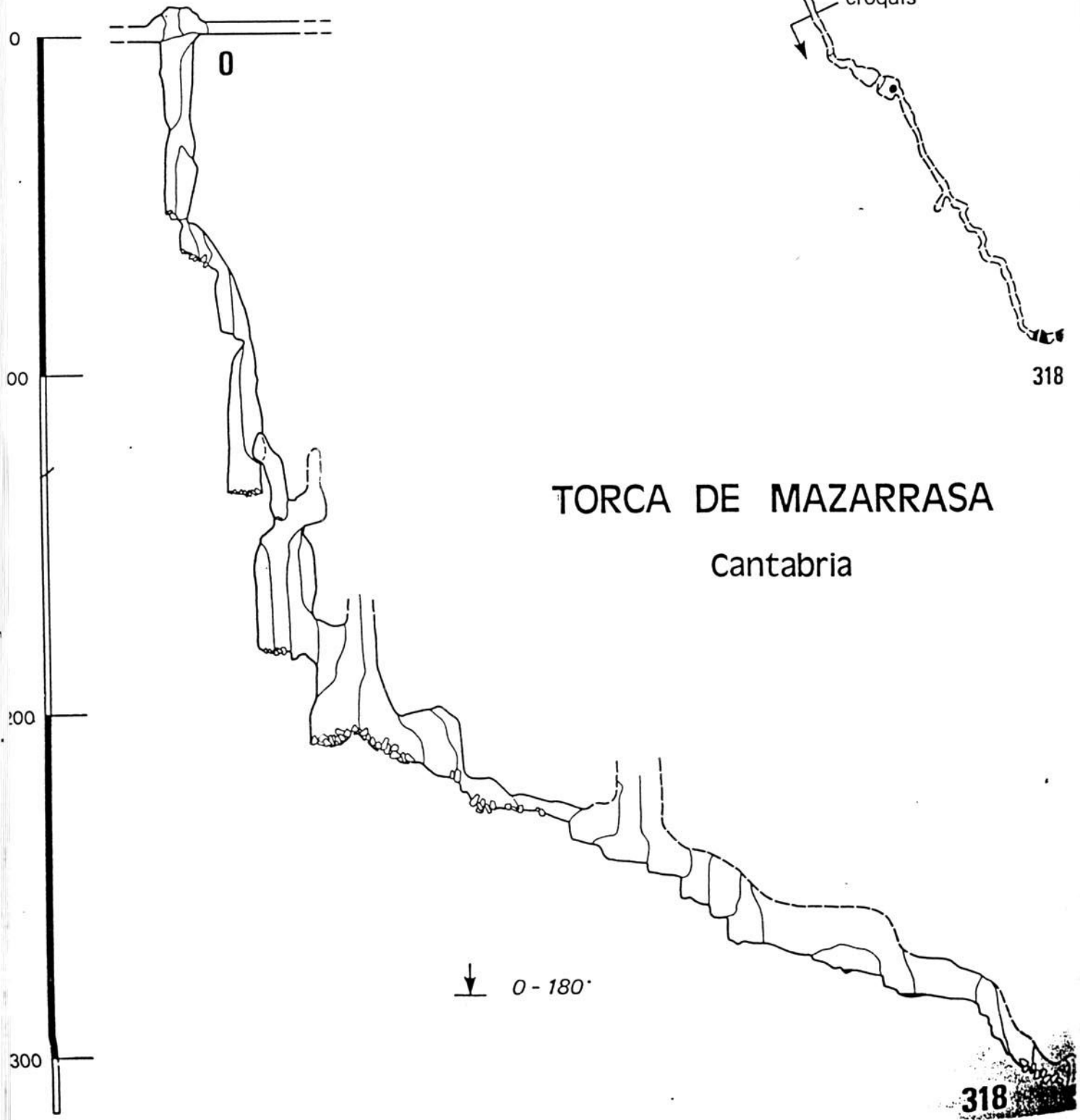
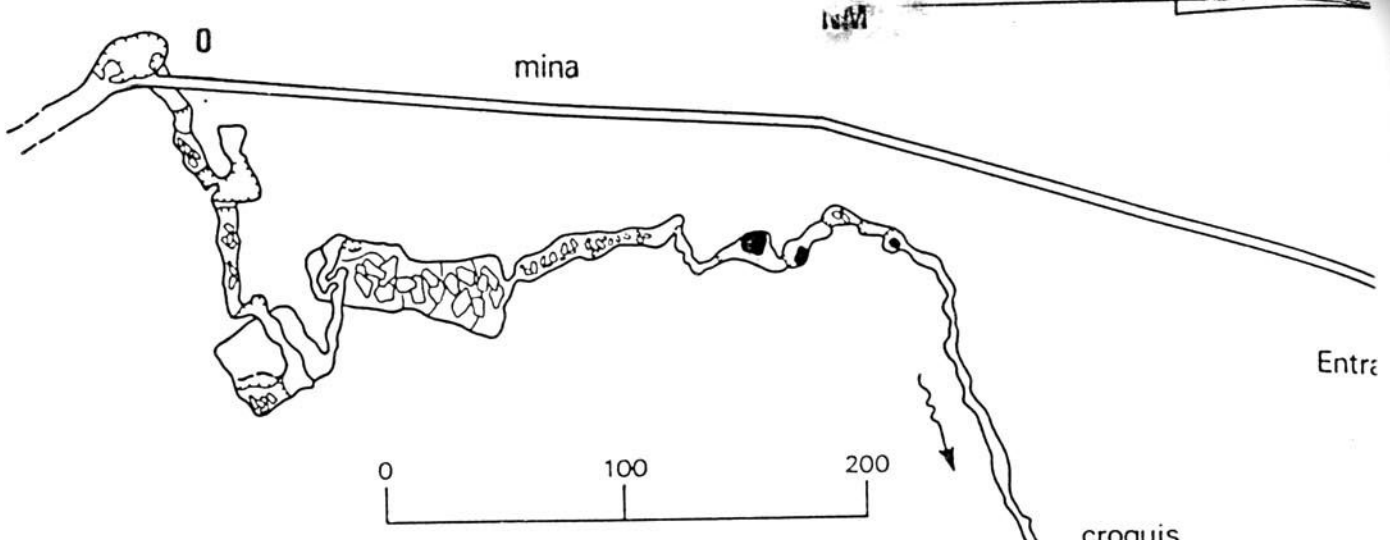
Mélység: 318 m

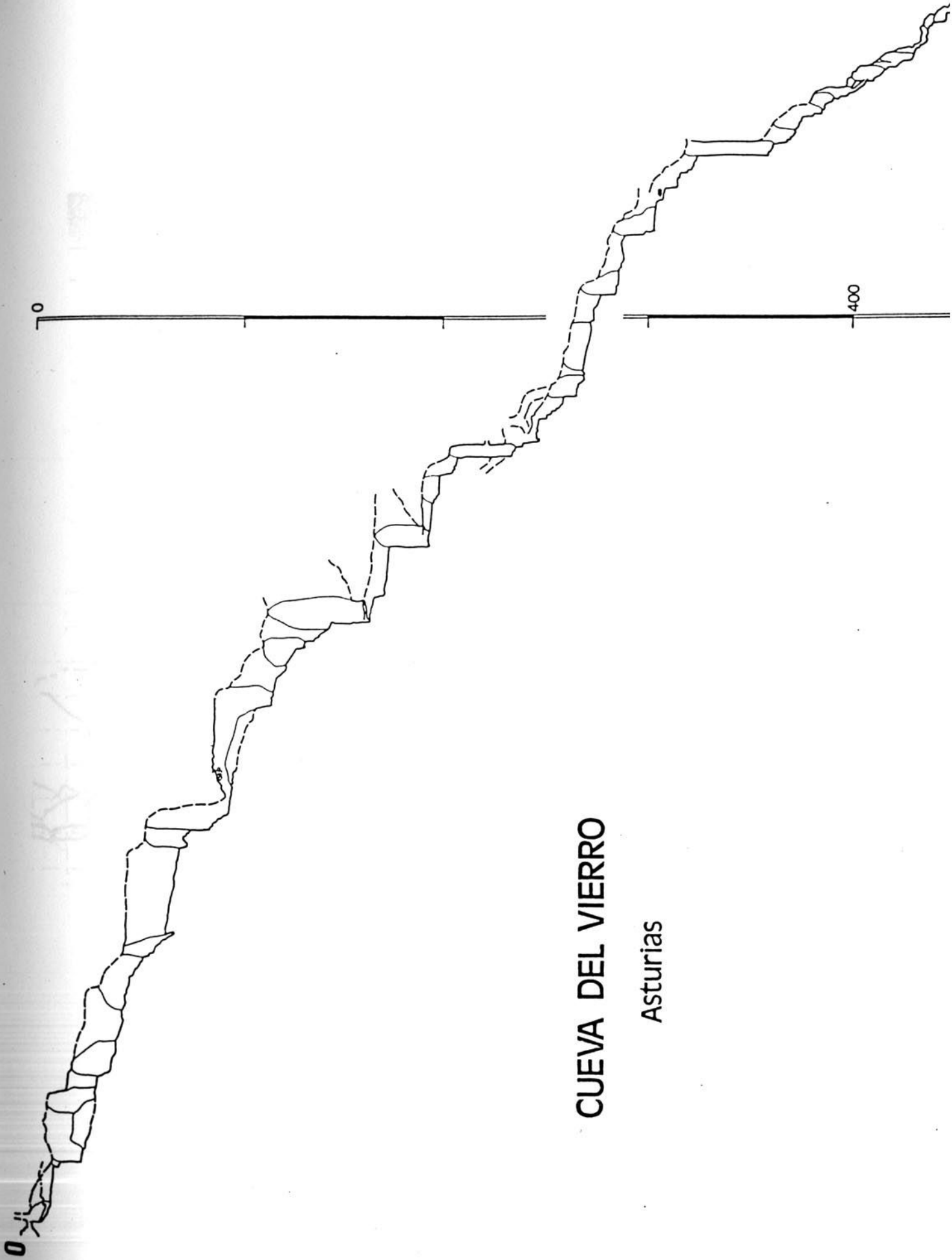
A Mazarassa bányákban az Real C^a táróiban található valahol a Casa Blanca közelében. 1977-ben tárta fel a LUSS.

15. Expedíciós felszerelések

	MAFC	FTSK	Gyöngyös
karbid	15 kg	10 kg	15 + 10 kg
kötél	650 m	285 m	200 m
karabiner	38 db	20 db	22 db
nittfűl	34 db	12 db	6 db
bag	7 db	2 db	4 db

A hiány a végén 6 karabiner, és 1 nittfűl volt.

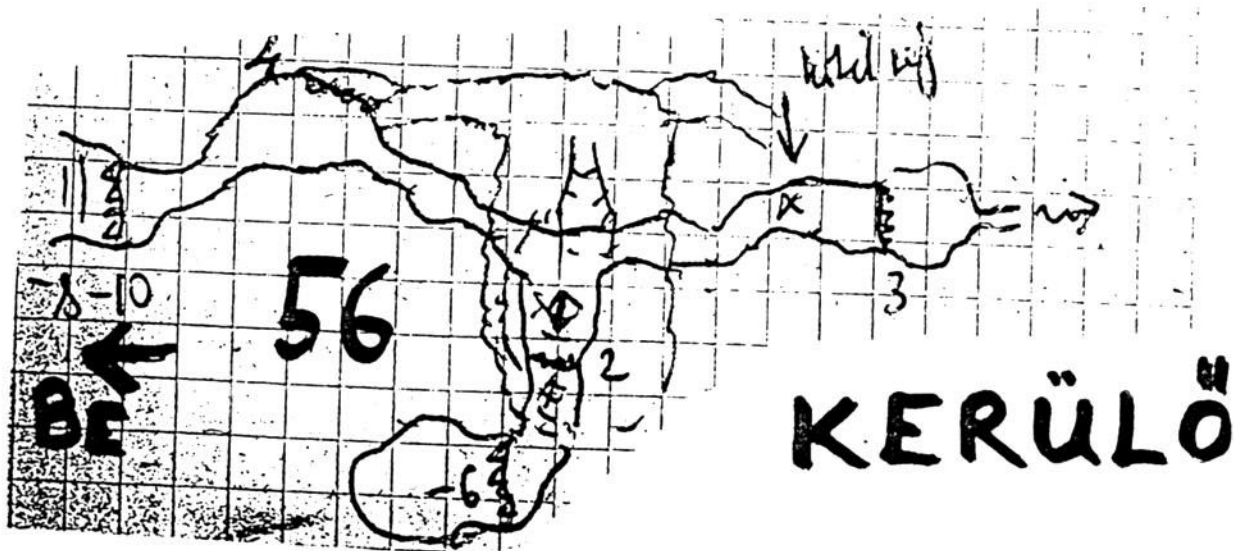
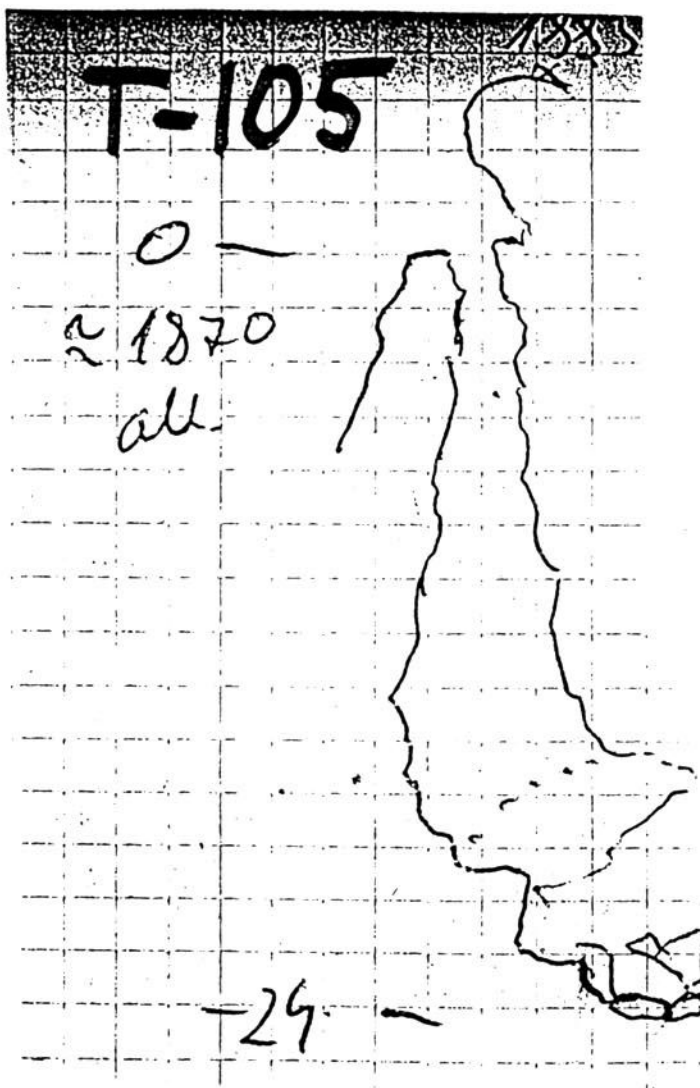
CUEVA DEL VIERRO

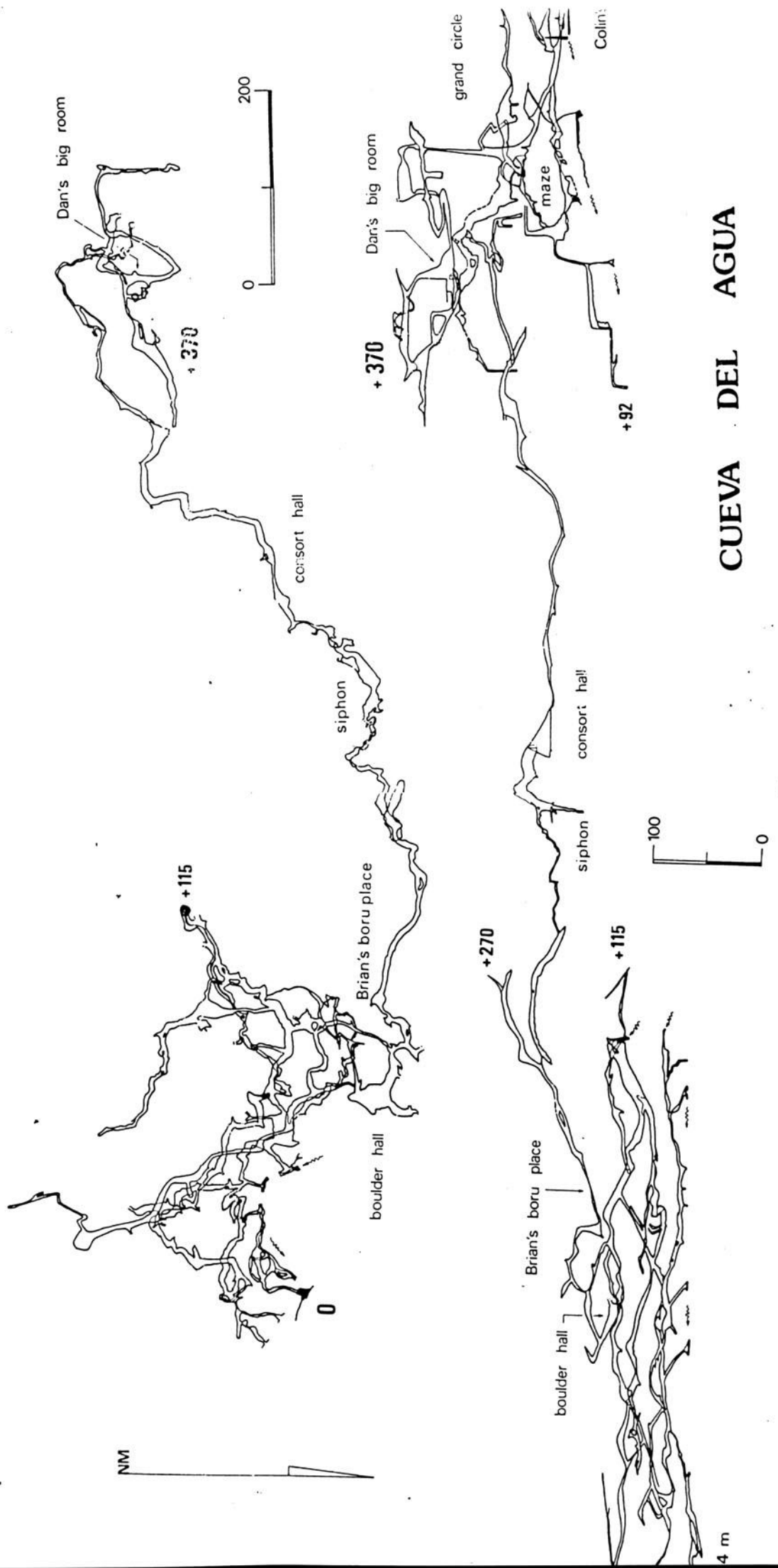
Asturias

16. Lajosság

Flower pot -400 m: Pozo Come la Piedras

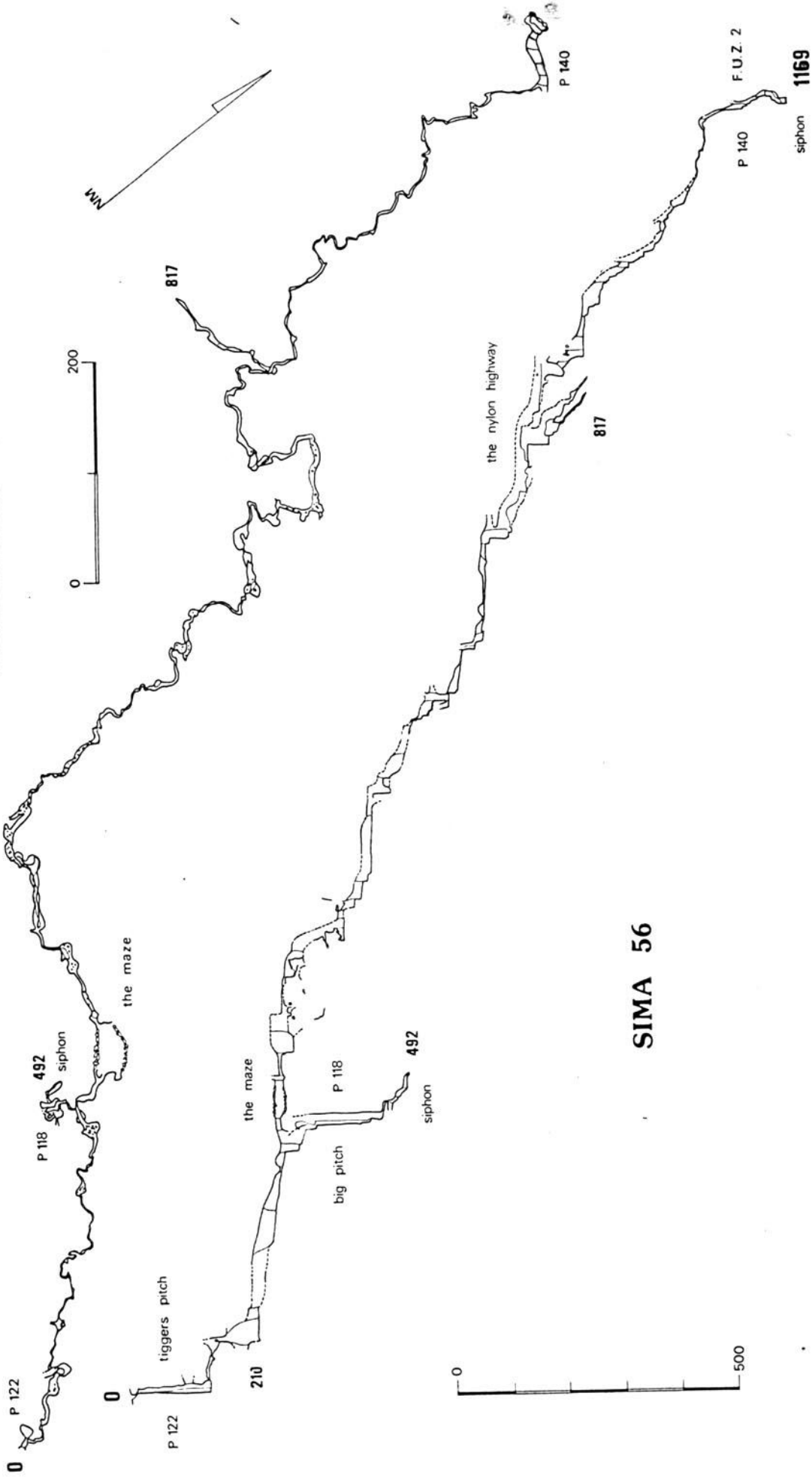
- Fiúk, fiúk baj van elszakadt a kötél!!!
- Hol Lajos ?
- Itt!!!
- ???
- ???
- Told már feljebb a Poigneet!!!
- Ja...

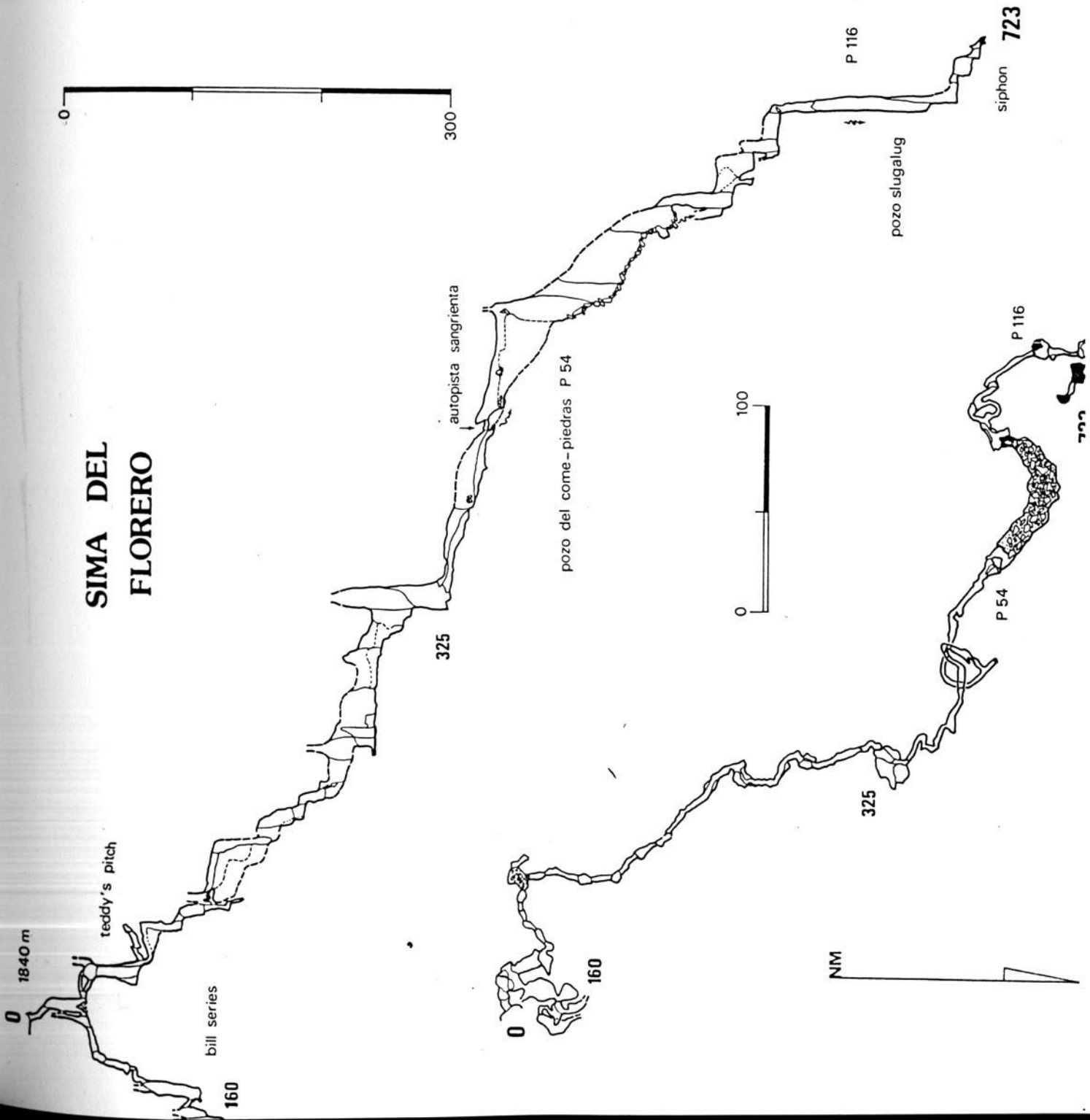
CUEVA DEL AGUA

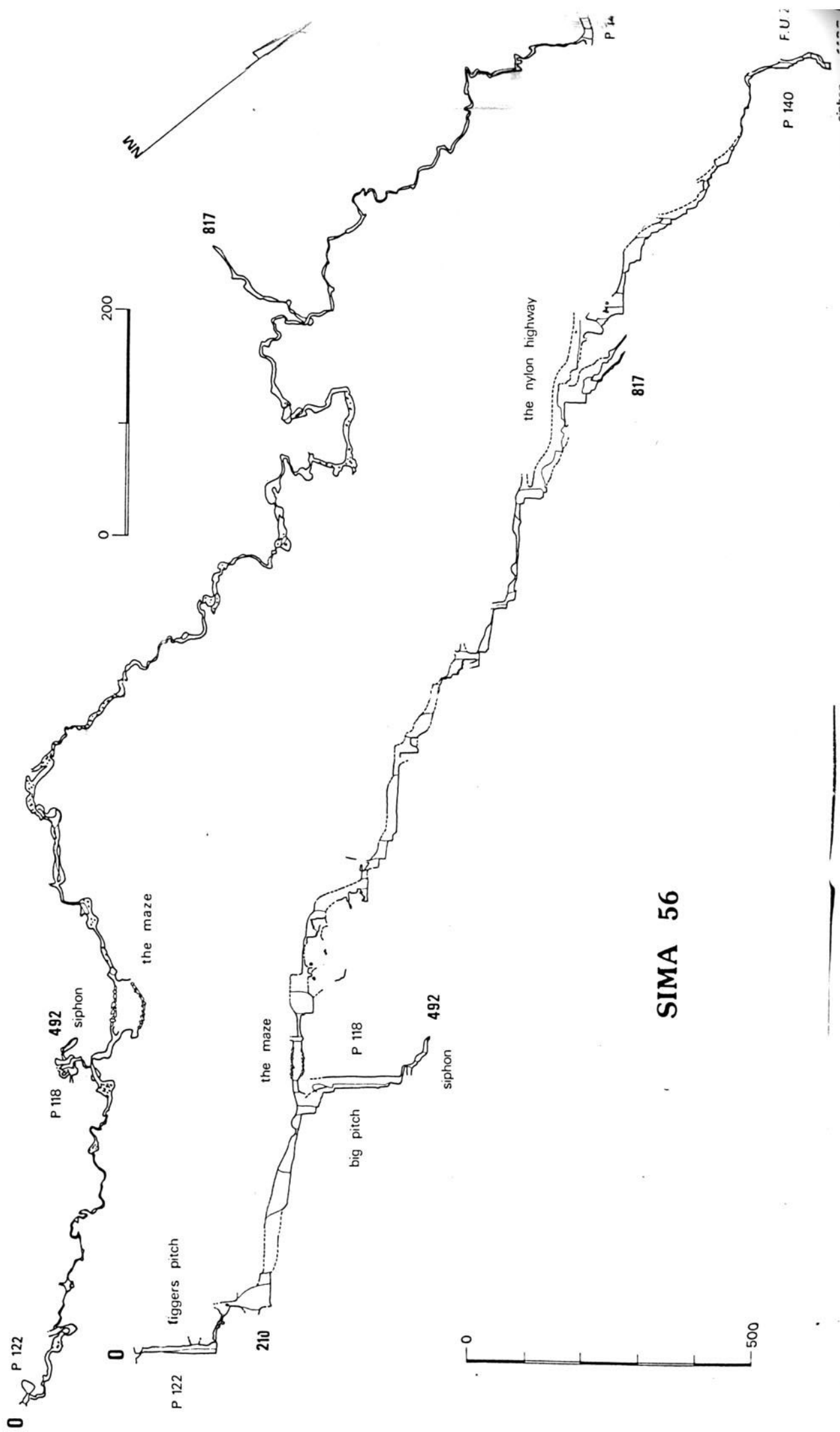
4 m

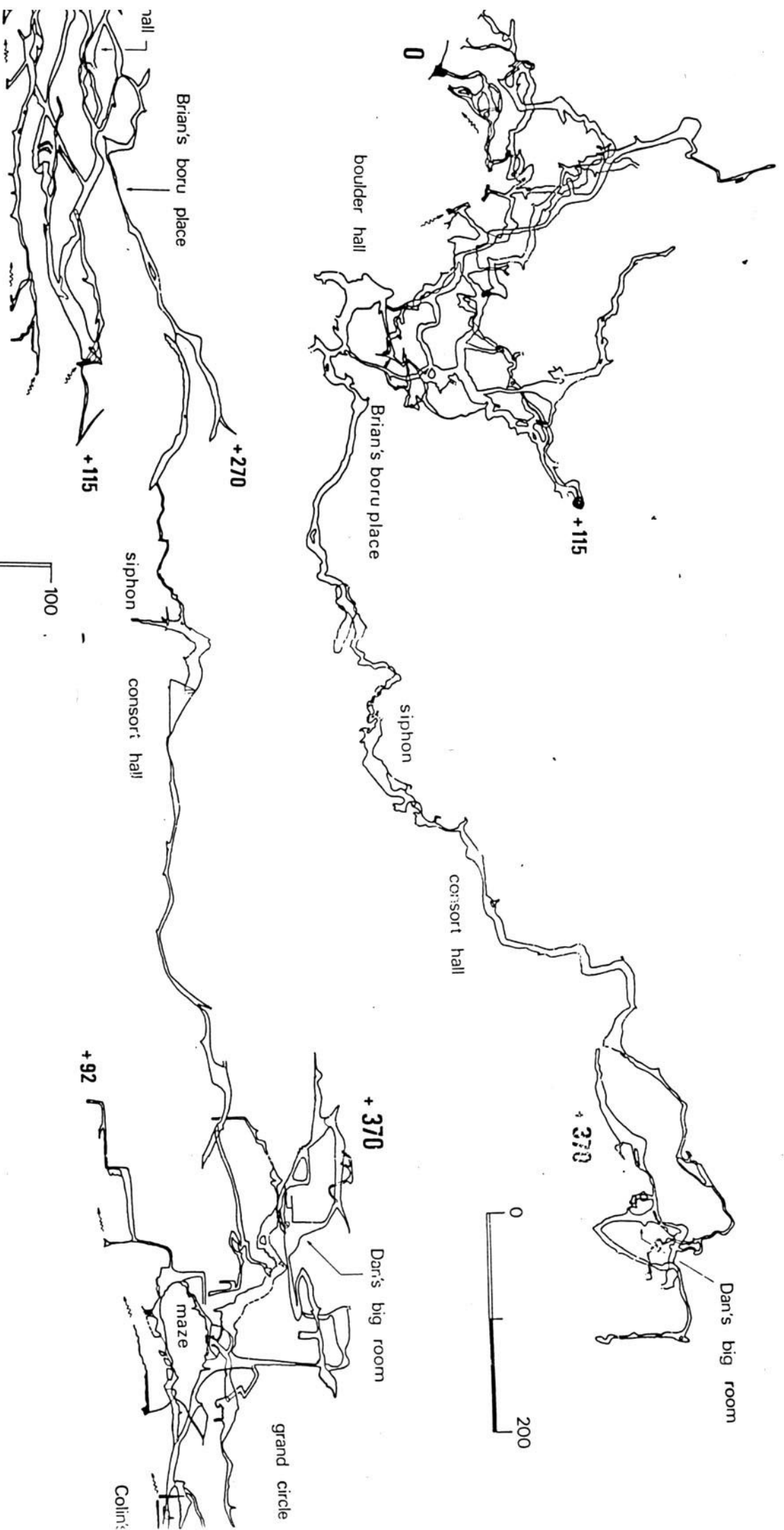
SIMA 56

SIMA DEL FLORERO

SIMA 56

CUEVA DEL AGUA

CSOPORTÉLET, TÜRÁK

Részvételünk az M.K.B.T.
XXXVIII. vándorgyűlés
szervezésében

Az elmúlt évekhez hasonlóan idén is tapasztaltuk az éves barlangásztalálkozó szervezése terén kialakult fejtelenséget, valamint a csoportok szervezésre vonatkozó hozzáállásának inaktivitását. Ezek alapján elmondhatjuk magunkról, hogy csoportunk 3 éves pályafutása alatt egymás után két alkalommal szervezett vándorgyűlést. Pedig nem is olyan régen még rangnak számított egy csoportnál, ha megkapta a rendezés jogát az éves legnagyobb hazai barlangász seregszemléjének megrendezésére.

Hosszas vita után, végül is a Tatabányai Barlangkutató Egyesületet kérték meg a rendezésre, mivel más csoport nem akarta vállalni a rendezést. A Polacsek Zsolt vezette csoport -annak apróján, hogy 25 éves a tatabányai barlangkutató- megmentette a Társulatot attól a szégyentől, hogy esetleg 1994-ben nem rendeztek volna barlangnapot. A tatabányai csoporttal igen jó kapcsolatban állunk, ezért elhatároztuk, hogy segítünk nekik.

Igy hát nyár elején egy közös előkészítő túrán döntöttünk a helyszínről és elosztottuk a feladatokat az alábbiak szerint:

Helyszín: Vértestolna, Gerecse, Csomortány Antal úr magántelke.

Időpont: 1994. június 24-26.

MAFC csoport szervezi: a Marcell Loubens versenyt és a túrázók mozgását a barlangok között.

Tatabányai csoport szervezi: minden egyebet.

Meglepetés volt számunkra a várnál sokkal nagyobb tömegű részvétel a vándorgyűlésen. Ez jórészt a terület ismeretlenségének tudható be. Összesen 269 fő regisztráltatta magát, de még kb. 100-120 fővel többen voltunk. Őket ezúton is csókoltatjuk.

A rendezvény keretében a regisztrált résztvevőknek lehetőségük volt túrázni a Kullancsos, a Döbbenet, a Lengyel, a Megalódus, a Pisznice, a Vértes László, a Júra és a Keselő 1-11.sz. barlangokban. Este több csoportnak lehetősége volt diavetítéssel egybekötött beszámolóra, amit sokan ki is használtak.

A Marcell Loubens kupát a Kullancsos barlangban és a tőle nem messze fekvő sziklafalon rendeztük meg. Igen változatos feladatokat teljesítettek a versenyzők (pl. bagemelgetés stb), végül is a mezőnyből

a Papp Ferenc csoport gárdája bizonyult a legjobbnak.

A rendezvény egyik szponzorálója, a Tatabányai Önkormányzat életmű díjat ajánlott fel az utóbbi idők legigénytelenebb barlangászá-
nak. A díjat Kocsis Akos, csoportunk tagja nyerte el.

Este még számos ügyességi versnyt rendeztünk a közönség szóra-
koztatására. Többek közt a legnépszerűbb a fejjel lefelé történő sörivó
verseny (helyi nevén: a denevér verseny). Ezt a helyiek kitűnősége: Sári
Csóró Károly nyerte. Külön díj illette a tábor legnagyobb mellű nőjét:
itt Nagy Keblű Erika lett a győztes.

A visszajelzések szerint igen jó hangulatot sikerült varázsol-
nunk erre a hétvégére a Gerecse hegységbe.

Mellékeljük az erre az alkalomra készült kiadványt is.

Köszönet illeti (avagy nélkülük nem ment volna):

- MATAV Rt.-t
- Csomortányi Antal urat
- GEOINFORM Kft.-t
- Magyar Hírközlési Felügyeletet
- Tatabányai Önkormányzatot
- Tatabányai Városgazdálkodási Vállalatot
- Vértestolna Önkormányzatot
- Sághi Imrét, Fleck Nórát, Ezsiás Gyögyöt, Almádi Zoltánt
- Király Gábort és a Sporttúra Bt.-t
- Interalpin Kft.-t

Egerland Zoltán

M.K.B.T.

XXXVIII. VÁNDORGYŰLÉS

— Vértestolna —

1994. június 24-25-26.

TATABÁNYAI BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET

BEVEZETŐ (helyett)

Jelen vándorgyűlést a tatabányai barlangkutatás 25 éves apropójából rendezzük, bár a szervezés folyamán a " ha ló nincs, a szamár is jó " elgondolásra is gyanakodtunk.

A vándorgyűlés, melyet ez évben itt Vértestolnán sikerült összehozni, nem ígér óriási barlangokat. Úgy gondoltuk nem a túrák, hanem a Társulat tagságának egy évben egyszeri összehozása a fontos.

Jó szórakozást,
kellemes buszlekésést kívánnak a

Szervezők

a T.B.E. tagjai

Mivel a tábor helye magánterület és használatát kizárólag a tulajdonos jóindulata teszi lehetővé, a rendezőség kéri :

NE SZEMETELJ, NE KARBIDOLJ — CSAK A KIJELÖLT HELYEN

SÁTRAZNI KIZÁRÓLAG A KIJELÖLT HELYEN VAN LEHETŐSÉG
— A SPÁRGÁN BELÜL —

KIZÁRÓLAG A KÖZPONTI TŰZRAKÓ HELYET SZABAD HASZNÁLNI

PROGRAM

XXXVIII. Országos Vándorgyűlés

— Vértestolna —
1994. június 24-25-26.

június 24. péntek :

- 12:00 - től** Az érkezők fogadása, regisztráció
Részvételi díj : 300 Ft, mely magában foglalja a szombat esti vacsora és a kiadvány költségeit, valamint feltétele a barlangtúrákon és a Marcel Loubens kupán való részvételnek.
- 16:00** A tábori büfé nyitása
- 16:00-20:00** Túrák a Kullancsos- és a Döbbenet-barlangban
- 20:00-tól** A tisztelt résztvevők szórakoznak

június 25. szombat :

- 7:00** A Marcel Loubens kupa nevezésének lezárása, az indulási sorrend kisorsolása. A versenyre 3 fős csapatok jelentkezését várjuk. A feladatok végrehajtásához általános barlangos felszerelésre és komplett slosszra van szükség.
- 9:00** A tábori büfé nyitása
- 9:00-18:00** Barlangtúrák indulnak a Lengyel-, Keselő 1- 11 sz., Kullancsos-, Megalódus-, Pisznice -barlangba valamint a Júra-zsombolyba.
- 16:00-tól** A Marcel Loubens kupa befejező viadala
Barlangkutatással összefüggő vicces feladatok végrehajtása a versenycsapatok részéről — a közönség nagy vigadalmára.
Utána eredményhirdetés.
- 20:00** Cholnoky pályázat eredményhirdetése
Utána diavetítés, stb., stb.

június 26. vasárnap

- 9:00-14:00** Barlangtúrák
Túrázási lehetőség a Kullancsos-, Döbbenet-, Megalodus-, Lengyel-, Vértes László-, Keselő 1.-11..sz. barlangokba
- 14:00** Táborzárás

A Tatabányai Barlangkutató Egyesület rövid története

Egyesületünk elődjét a Külker SC Barlangkutató Csoportot 1988 szeptemberében a Vértes László Karszt és Barlangkutató Csoport kiszuperált, a Gerecse Barlangkutató Egyesület fegyelmi úton eltávolított illetve a BTSZ 1-2 hozzájuk kapcsolódó embere alapította.

Az abszolút "0"-ról induló csapatot a környező egyesületek a megfelelő fagyos fogadtásban részesítették, s működésünket a felszerelések teljes hiánya sem segítette. Ennek ellenére kompromisszumok és a vértestolnai tehének között lavírozva végül is megleltük helyünket a Gerecseben. Első kutatási területünk, a Vértes László-barlang szifonjának a kutatása még vízbe fúlt, de 1989 nyarán rövid ám omlásveszélyes munkával mikrogigantikus, először 10 majd 40 m mély viszonylag képződménydús üreget, a Kullancsos-barlangot tártuk fel. Ebben az időben alakítottuk ki gyümölcsöző kapcsolatainkat a tolnai horgászokkal, akik méltán kedveltek meg minket a halastóban való nudista tömegfürdőzéseink miatt.

Feltáró munkánk eredményességét 1990-ben a 40 m mély zsombolyszerű Döbbenet-barlang, 1992-ben pedig a 130 m hosszú, a magyar geográfia íratlan szabályaival nem összeegyeztethető nevű Bubo Cupropenis-barlang jellemezte. Több kisebb üreget is feltártunk, de ezek inkább csak erdei vaddisznócsapdaként funkcionálnak. Dokumentációs munkánk során kb. 50 "új" üreg alapdokumentációját s a Gerecse közel összes karsztos mélyedésének dokumentálását végeztük el.

Jelentékeny tevékenységünkért többször jutalmazódtunk Cholnoky-különdíjjal is.

Térképészeti tevékenységünk legnagyobb feladata a Lengyel-barlang illetve a Keselő-hegyi 1. sz. barlang felmérése volt.

Igen jó hangulatú táborainkat általában az Öreg-Kovács-hegyen rendeztük. Ezek során barlangkutató tevékenységet is szoktunk folytatni, bár időnként a piknik szó jobban illik rendezvényeinkre.

Az utóbbi időben igen jó kapcsolatot alakítottunk ki a MAFC-osokkal, s dacsövetségben egyesítve erőnket igen sikeres alkoholelleses túrákon veszünk részt. Tagságunk gyakran túrázik a környező karsztterületeken és a szomszédos országokban is. Ezek a túrák általában a szállító járművek elromlásával indulnak (5-500 km-re romlanak el Tatabányától), majd a barlangok bejárásával folytatódnak. Tagjaink a Tornyói-kőfülkétől a Michele Gortani barlang végpontjáig sok helyen megfordultak. Igen szívesen látott vendégek vagyunk — szerintünk — a Bükkben, Tésen és Erdélyben.

Jelenleg a Paksimogyoró-Betyárkőrt-barlangrendszer feltárása a célunk. Ezen rendszerszemléletű munka során sikeresen tanulmányozzuk a lét és a tudat, valamint a tér és az idő elméletét.

Reméljük ennyi is elég egyesületünk bemutatásához, hiszen felesleges lenne a maradék illúziót is lerombolni.

Feltáró kutatás a gerecsei Öreg-Kovács-hegyen

A Gerecse déli részén 554 m magasságig emelkedő Öreg-Kovács-hegy karsztos platóján a Tatabányai Barlangkutató Egyesület kutatói 1989 és 1994 évek között új jelentős barlangokat tártak fel.

A karsztfennsík mélyén rejtőző üregekbe eddig több ponton néhány száz méter hosszan sikerült behatolni.

A munkálatok során feltárult Kullancsos-barlang gerecsei viszonylatban nagy járatszelvényvel illetve szokatlan képződménydúságával, a Benzinkút barlang igen látványos korrúziós formakincsével hívja fel magára figyelmünket. Viszonylag jelentős barlang a 40 m mély Döbbenet- illetve a 130 m hosszú Bubo Cupropenis-barlang is.

A környezet természeti viszonyai

A Gerecse hegységet, mint tudjuk jórészt triász karbonátos kőzetek építik fel. A hegység déli részére, így az Öreg-Kovács-hegyre is e rétegsorok a jellemzőek. A felső triász dachsteini mészkő vastag padjai közé gyakran csípődtek dolomitos rétegek, melyek nagyban befolyásolták a kőzetek karsztosodását.

A bemutatandó terület az Öreg-Kovács-hegy fennsíkjának északi része is dachsteini mészkő illetve dolomit rétegekből épül fel. A több km² kiterjedésű, 500-550 m magasságig kiemelt karsztos tönkfelszín jónéhány érdekességet, karsztjelenséget rejteget. A fennsíkon jelenleg 13 barlangot ismerünk, a hegy keleti oldalának sziklás letörésein 28 kisebb-nagyobb üreg van dokumentálva.

A karsztplatón a jelenlegi karsztos formák mellett jól tanulmányozhatók a jégkorszakok karsztjainak jelenségei, a hegyoldali szurdokvölgyek illetve a fennsíkperemi "saroknyom" karrok. A terület karsztosodása feltehetően már a pleisztocén alsó szakaszában elkezdődött s az interglaciálisok olvadó áradmányvizeit már akkor is víznyelők vezették a mélykarsztba.

Ennek bizonyítékait a hegyoldali üregekben meglelhetjük, itt ugyanis néhány igen tágas forrásbarlang, a jelenlegi erózióbázisnál 70-90 m-rel magasabban nyílván tanúskodnak az egykori bő vízhozamról. Különösen érdekes e barlangok közül a Muflon-barlang, melyben a forrásbarlangokban megnyilvánuló eróziós formákon kívül a fennsíkról víznyelő tevékenység útján áthalmozott kvarckavics konglomerációk találhatók. A víznyelőpontok és a forrásbarlangok ismeretében egyesületünk kutatói már régóta feltételezik az itt elhelyezkedő egykori barlangrendszer létét s ez a feltárult barlangok jóvoltából már részben be is bizonyosodott.

A Kullancsos barlangrendszer ismert részeinek feltárása

A kutatást 1988 óta a Tatabányai Barlangkutató Egyesület végzi Polacsek Zsolt vezetésével.

A kezdeti irodalmi és terepi tájékozódást a feltárás követte 1989-1994 években. A fennsík északi részén a felszínen is követhető tektonikus törés mentén kialakult víznye

lősor 5. tagját megbontva 6 napi munkával a kutatók 40 m mélységig s mintegy 150 m hosszban jutottak a hegy mélyébe. A barlang végpontjain a kutatást folytatták s a rendszer hosszát, ha jelentősen nem is, de később növelni tudták.

Az említett nyelősort az 5., 6., 7. töbörtag környékén jelentős tektonikus hatások érték, s így gyanítható volt, hogy a 7. sz. mélyedés, mely az 5.-hez hasonlóan időszakosan igen jelentős áradmányvizeket vezet a mélybe, szintén jelentős üreget rejt maga alatt.

1990-ben a 7. sz. mélyedés megbontásával jutottak a kutatók a Benzinkút-barlang járataiba, mely néhány 10 méterre megközelíti a Kullancsos-barlang járatait. A két barlang tektonikus illetve hidrológiai összeköttetése biztosra vehető, a Kullancsos-barlang járatai erősen a Benzinkút-barlang járatai alá tartanak. A tektonikus törésrendszeren kialakult víznyelőkben, így a 2. és a 4. sz. víznyelőkben is folyt kutatás. A 2. sz. nyelő alatt tárult fel a jelenleg kb. 20 m mélységig ismert Betyárkörte-barlang illetve a 4. sz. mélyedés alatt vált ismertté a hasonló mélységű 60-70 m hosszban járható Küzdelem-barlang. Mindkét üreg igen markáns tektonikus törésen kialakult víznyelő rendszer tagja. Járataik azonban eddig áthatolhatatlan omladékban végződnek. Jelenleg az 1. sz. mélyedésben — Paksimogyoró-barlang — folyik kutatás.

A minden bizonnyal összefüggő Kullancsos- és Benzinkút-barlangban a feltáró tevékenységen kívül néhány barlangtani vizsgálat sorozat is beindult. Az egyesület tagjai barlangklimatológiai, geológiai — kőzettani ill. hidrológiai — méréseket és üledékföldtani vizsgálatokat végeztek. E vizsgálatok, mérések remélhetően jó adalékul fognak szolgálni a hegység jobb megismeréséhez.

A barlangrendszer rövid ismertetése

A Kullancsos-Benzinkút-barlangrendszer bejáratai a z Öreg-Kovács-hegy északi részén 532 illetve 531 m tszf. magasságban egy-egy karsztos mélyedés (víznyelő) mélypontján nyílnak.

Járataik bár egymásba nem kapcsolódnak, minden bizonnyal egy rendszert alkotnak. A rendszer érdekesebb és látványosabb tagja a Kullancsos-barlang.

Tágas járataiban jól tanulmányozhatóak a hegyet felépítő mészkő-dolomit rétegsor valamint a kőzetalakon kipreparálódott megalódus lenyomatok. A járatok, mintegy földtani feltárásként adják vissza a hegy felépítését.

A barlang képződményekben meglehetősen gazdag. Egyes szakaszaiban tucatjával figyelhetők meg a jelenleg is fejlődő szalmacseppkövek, de megtalálhatók itt a rejtélyes genetikájú heliktitek és a retek cseppkövek is, sőt egy helyen cseppkőmedencékben növekvő apró kalcit kristályokat is tanulmányozhatunk.

Néhány cseppkő vélhetőleg magas nyomelem tartalma miatt fotózás után a vaku hatására néhány másodpercig foszforeszkál.

A barlang bejárása viszonylag egyszerű, megtekintése azonban a képződmények védelme miatt csak vezetővel lehetséges.

A Benzinkút-barlang a rendszer rövidebb és nehezebben járható tagja. Járatai helyenként csontropogtatóvá szűkülnek. Bejárása igazi erőpróba. A barlang formakincsével dicsekedhet. Jól tanulmányozható a falakon a beszivárgó vizek oldóhatása. A csipkésre oldott falak bár igen látványosak, az óvatlan szemlélő ruhájára veszélyesek. Itt kiderül, hogy miért nem örökéletű a barlangász ruházat.

A Döbbenet-barlang

A Döbbenet-barlang a az Öreg-Kovács-hegy fennsíkjának középső részén nyílik 540 m magasban. Bejáratát jól fejlett, 40 m átmérőjű, 4.5 m mélységű, tölcsér alakú időszakosan aktív tőbör rejti.

A barlang környezete jelenleg, exhumálódó karsztos környezetben — erősen gyökérrárosodott — lapos, lefolyástalan térszín.

Feltárását csoportunk 1990 április 5.-én kezdte meg. Gyors és folyamatos, kb. 16 óras megfeszített munka eredményeként sikerült mintegy 40 m mélységbe lejutni. A továbbjutást jelenleg szálkő szűkület akadályozza.

A fennsíkot átszelő 110°-os csapásirányú törés mentén már a pleisztocén során kialakult a víznyelés. A barlangban talált kvarcit kavicsok is ezt bizonyítják. E víznyelő tevékenység során a hegy belsejében igen jelentős aknák, sőt esetleg vízszintes jellegű járatrendszerek alakulhattak ki. Véleményünk szerint a Döbbenet-barlang az egykori Muflon-barlang rendszer fő nyelője. Ezt látszik bizonyítani az a tény, hogy a Muflon-barlangban rengeteg kvarcit kavics található, ezek pedig csak a fennsíkról, nyelőtevékenység útján kerülhettek oda. A fennsíkon található nyelők közül azonban, főleg tektonikai okok miatt, csak a Döbbenet-barlang illetve a környezetében található nyelők (K-1,...K-7) kommunikálhattak a Muflon-barlanggal. A feltárás országos jelentőségű is lehet, mivel a két barlang végpontja között mintegy 150 m szintkülönbség illetve kb. 600 m légvonalbeli távolság van (Valós távolság legalább 800-1000 m).

A barlangban a képződmények igen ritkák. Cseppkő alig és viszonylag kicsik találhatóak. A korrodált falrészek azonban esztétikai élményt nyújtanak. Ezek közül a legjelentősebbek, 20-25 cm-es karrok a Ruhátár-teremben találhatóak.

A Gerecse-hegység technikai eszközökkel bejárható barlangjainak bejárési útmutatója

Egyesületünk megalakulása óta igen aktívan fejleszti technikai felszerelését és a tagok képzettségét. E tevékenységi kör során újra és újra bejárva a hegység barlangjait időszereinek találtuk az "alpintechnikás" barlangok bejárési útmutatóját elkészíteni. Sajnos a környezetünkben található üregrendszerek közül mindössze 10 bejárása igényel ilyen ismereteket és felszerelést.

1. Keselő-hegyi 1.sz. barlang

A barlangot 1976-ban a Geológiai Technikum diákjai fedezték fel. Jelenleg 350-400 m hosszban -115 m mélységig ismert, a hegy ezen részén kialakult kettős aknarendszerként jellemezhető. Bejárásához 1 igen elszánt vagy 2 kevésbé elszánt csapat szükséges (a be és kiszervezés miatt). Az üregben 3 túra javasolható.

- Bejárat - Magányos-terem (-35 m) - Bejárat (körtúra) 1-1.5 óra

A bejárat aknán lecsúszva -10 m-ig kötél bekötés fix nitt + TK szükséges 1 db karabiner + 40m kötél. Ereszkedés (kb. 10 m) egy álfenékig innen a kettéágazó függőleges hasadékok közül a (ereszkedés szerinti) bal oldali aljára ereszkedünk (kb 20 m). A tágas hasadékterem túlsó oldalán nyíló hasadékon felmászva érjük el ismét kötélünket melyen ez utolsó 10 m-t célszerű géppel mászni.

- Bejárat - Nagy-terem - Dagonya (-115 m) - Nagy-terem - Bejárat 3 óra

Az említett fix nitt + TK-tól c60,p45 az elágazástól a jobboldali aknán mindig lefelé. 3 fix szög + 2 a.cs. + csn (2 karabiner szükséges) c25, p18 (vigyázat a kötél felfekszik, szűk később tágas akna). Leérve a Nagy-terembe a szembe falon TK (fűzőlyuk) + a másik oldalon fix nitt, egy karabiner szükséges. Innen c60,p45 mindig lefelé. A végpont egy lefelé tartó járható hasadék alatt 5 m-el (térdig érő sár, szűkület). Vissza ugyanerre.

- Bejárat - Nagy-terem - Kos-terem - Dagonya - Nagy-terem - Bejárat (körtúra)

Jól felkészült csapatoknak ki és beszerelő brigád koordinálásával 3-4 óra (Figyelem 1 csapatnak vagy 2 viszonylag lassú csapatnak 6-8 órát is igénybe vehet!). A Bejárat - Nagy-terem mint előbb c60,p45 illetve c25,p18. A Nagy-terem agyagdombjáról a tágasabbik oldalon leereszkedve (fix kötél 15 m) majd a terem aljától 4-5 m magasságban átraverzálva (veszélyes mászás egy kb. 10 m-es fix kapaszkodókötélen kell felmászni (omlásveszély). Onnan a sarokban levő felfelé tartó szűkületen fel a Kos-terembe. Ezen végig travizva (10 m kitett) a túlsó végén 2 a.cs. + csn (2 karabiner szükséges) c30,p25. Az akna szűkülettel folytatódik. A szűkület felett 2 m-el 1 a.cs. csn+k c40,p30. Innen le a szűk, sáros végpontra, a Dagonyába. Kifelé az előző túra útvonalát érdemes követni előre beszerelt köteleken, mivel a Kos-terem alatti akna szűkülete visszafelé szinte kimászhatatlan. Figyelem a Nagy-teremből a Dagonyába a kötelet nem lehet lefogatni mert fennakad. A körtúrához tehát 60+25+45+30+40 m kötél szükséges, feltételezve a 2 fix kötél meglétét.

2. Keselő-hegyi 4.sz. barlang

A táróban a bejáratától 60-80 m-re, a Füstös és a Kürtös barlanggal majdnem szemben, a baloldalon nyíló üreg. A szűk lapos bejáraton bemászva egy 50 m-es kürtő közepén találjuk magunkat. TK a jobb oldalon, az aknaszáj fölött 1 m-el nitt en+k. Y-nal megoldható a kötél felfekvés nélküli beszerelése p25,c30.

3. Keselő-hegyi 2.sz. "Füstös"-barlang

A táró jobb oldalán nyíló tágas hasadék. A barlang hossza jelenleg 60-70 m, mélysége 20-25 m de az "alsó" szűkület beomlása előtt a hosszát 120-150 m-ben a mélységét kb. 35 m-ben adták meg. Bejárásához 30 m kötélre van szükség. Bejáratánál TK ill. betonozott vas van p20.

4. Keselő-hegyi 11.sz. barlang

A barlangot 1986-ban a Vértes László Csoport tagjai tárták fel. A két párhuzamos akna mélysége kb. 30 ill. 60 m.

- A bejárat alatti akna p30,c40 bekötése a bejárat vasrúdon ill. -3 m csn+ k innen le az aljáig (omlásveszélyes).

- A másik nagyobb aknát az előzőekben leírt módon közelíthetjük meg, bejáratnál vasrúd -3 m csn+k 4↓ inga balra 3m. A szűkületen át le majd 3 m lemászás után csn+k kapaszkodó kötélnek ill. 4 m-el lejjebb (ferde csúszda) fix nitt + k, 1 db en+k ↓30m. Fix nitt + k ↓25 m p55,c60.

5. Döbbenet-barlang (Öreg-Kovács-hegy)

A barlangot egyesületünk fedezte fel 1990-ben jelenleg 80 m hosszú és -40 m mély. A bejáratnál aknán -3-3.5 m ill. a szűkület után a Ruhatár termen lemászva újabb szűkületen át érjük el -13 m mélységben az igen szűk "Ezért" aknát. Itt 2 en + TK (2 karabiner kell) c25,p18. Az ereszkedés után az életveszélyes depón lemászva érjük el a végpontot.

6. Hapci-barlang (Hajagos)

A barlangot a Vértes László Csoport fedezte fel (ásta ki) 1977-82 között 15 m mélységig. A kötelet a bejárat melletti fához kötve dobjuk a lyukba (1 kútgyűrű) c25,p14.

7. Gorba-tetői-barlang (Gorba-tető)

A barlangot a Balassa Bálint Csoport fedezte fel 1989-90-ben. Jelenleg 50 m hosszú és 22 m mély. A tágas bejáratnál aknán lemászva annak alján az ácsolathoz kötött 15 m-es kötéllel lehet leereszkedni a tágas végponti terembe.

8. Pisznice-zsomboly (Nagy Pisznice)

A zsombolyt 1984 és 1992 között ásta ki a Vértes László Csoport és a Gerecse Barlangkutató Egyesület. Jelenleg 22 m mély. Kötélünket a tágas bejáratnál akna fölé helyezett ácsolat gerendájára köthetjük p22,c25.

9. Júra-zsomboly (Kis-Gerecse)

A Vértes László Karszt és Barlangkutató Csoport által 1975-76-ban feltárt üreg 2 egymással párhuzamos aknából, a Kis ill. Nagy nyeléből áll. A két aknát 13 m mélyen szűk járat köti össze.

- Kis-nyelő : Indulás fáról -14 m-nél fix nitt + k innen (-41m) p42,c50. A bejáratnál részen (el)rettentő szűkület.

- Nagy-nyelő : Indulás a nyelő oldalban elhelyezkedő 2 fára kötött Y-ról, -15 m-nél párkány fix nitt + k p52,c70.

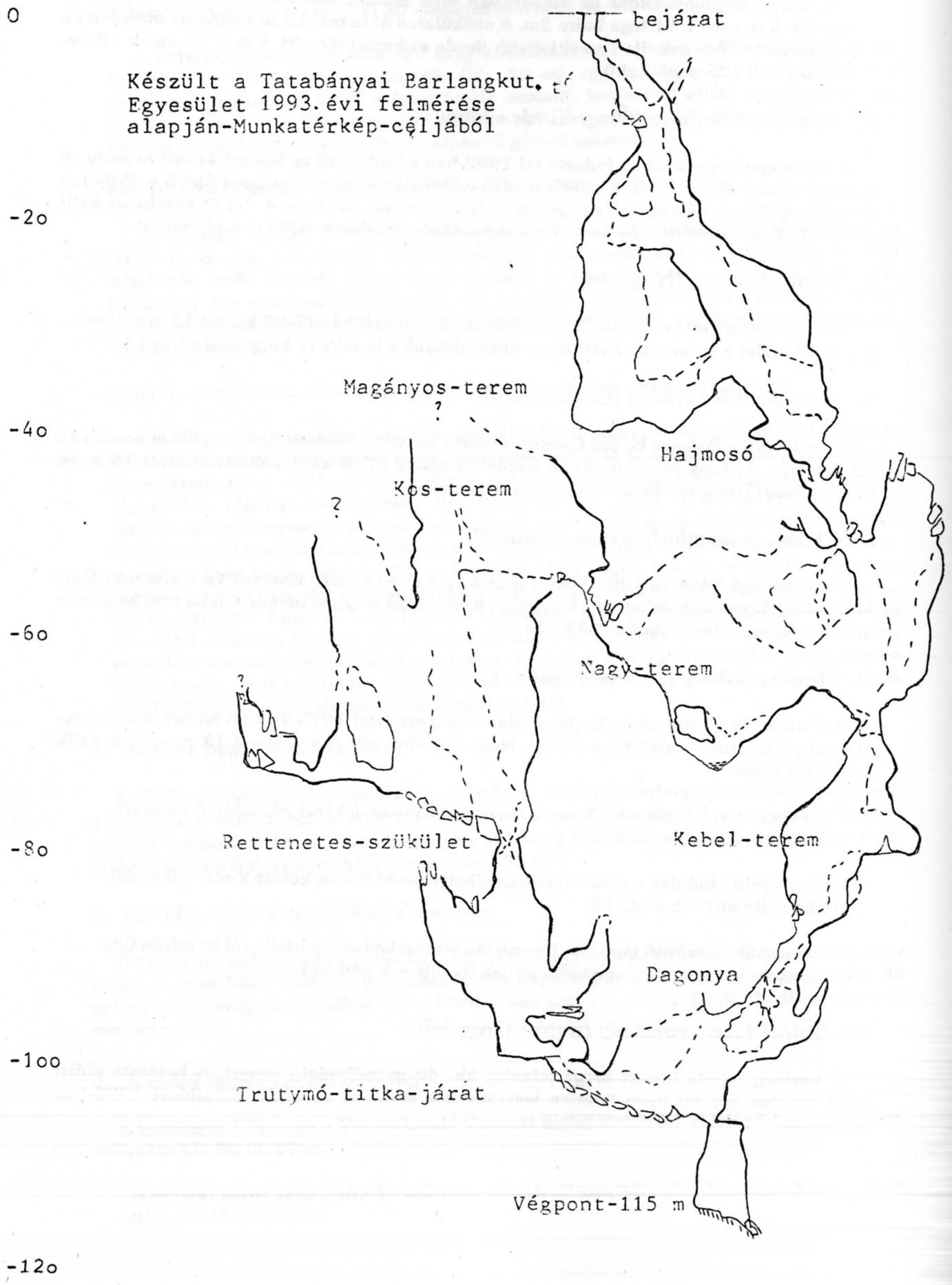
A két aknát összekötő járatot a Kis-nyelőn leereszkedve a párkányról közelíthetjük meg. A végén a Nagy-nyelő aknájába jutunk fix nitt + k p40,c42.

10. Bajóti 1.sz. zsomboly (Bajóti-Öreg-kő)

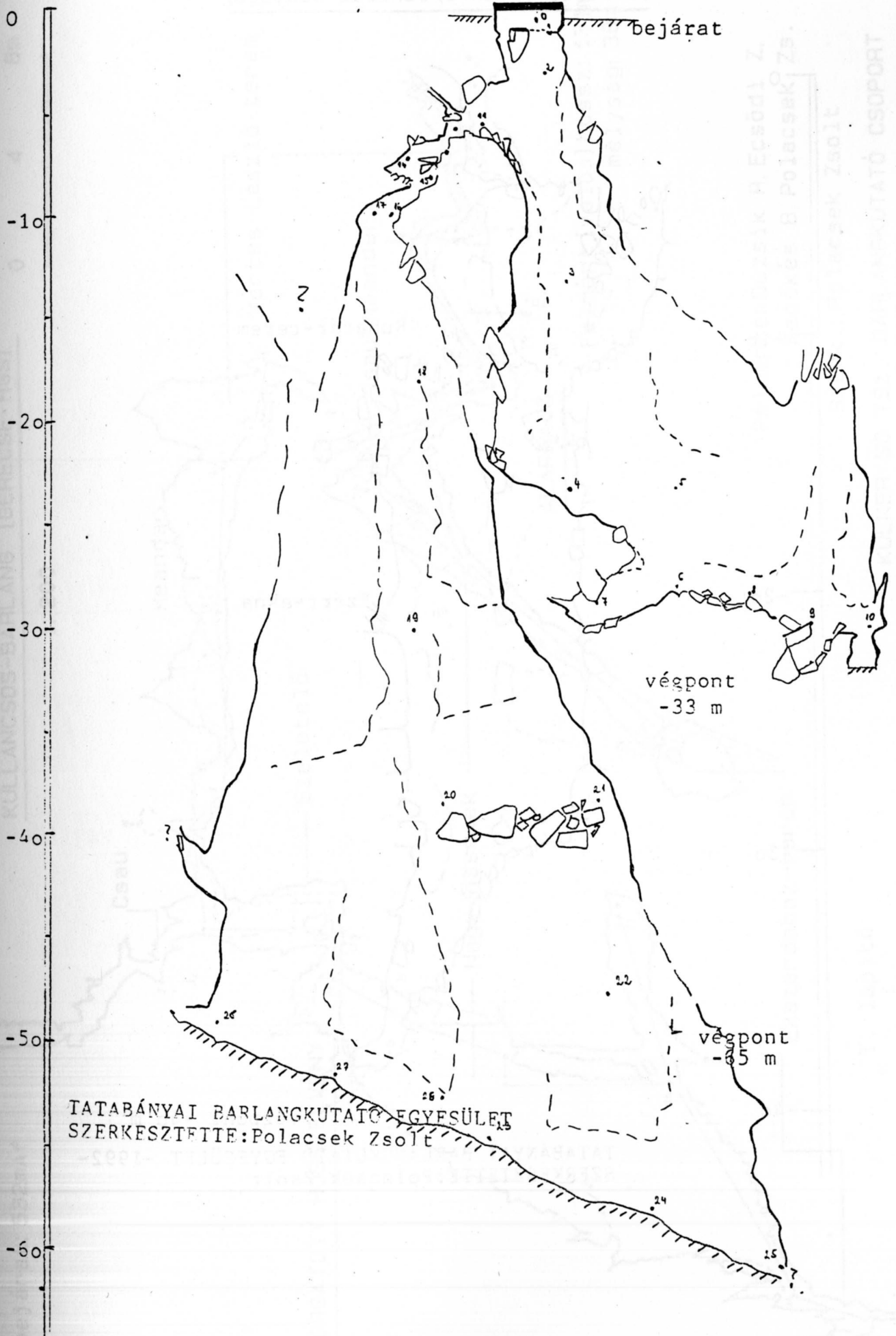
A barlang régóta ismert ürege jelenleg kb. 40 m mélységig ismert. A bejárata előtti fáról indulva egy 50 m-es kötéllel leereszkedve érjük el az alját. Kiépítését 1994-ben tervezzük.

KESELŐ-HEGYI-BARLANG /GERECSE HEGYSÉG/

Készült a Tatabányai Barlangkutató Egyesület 1993. évi felmérése alapján-Munkatérkép-céljából

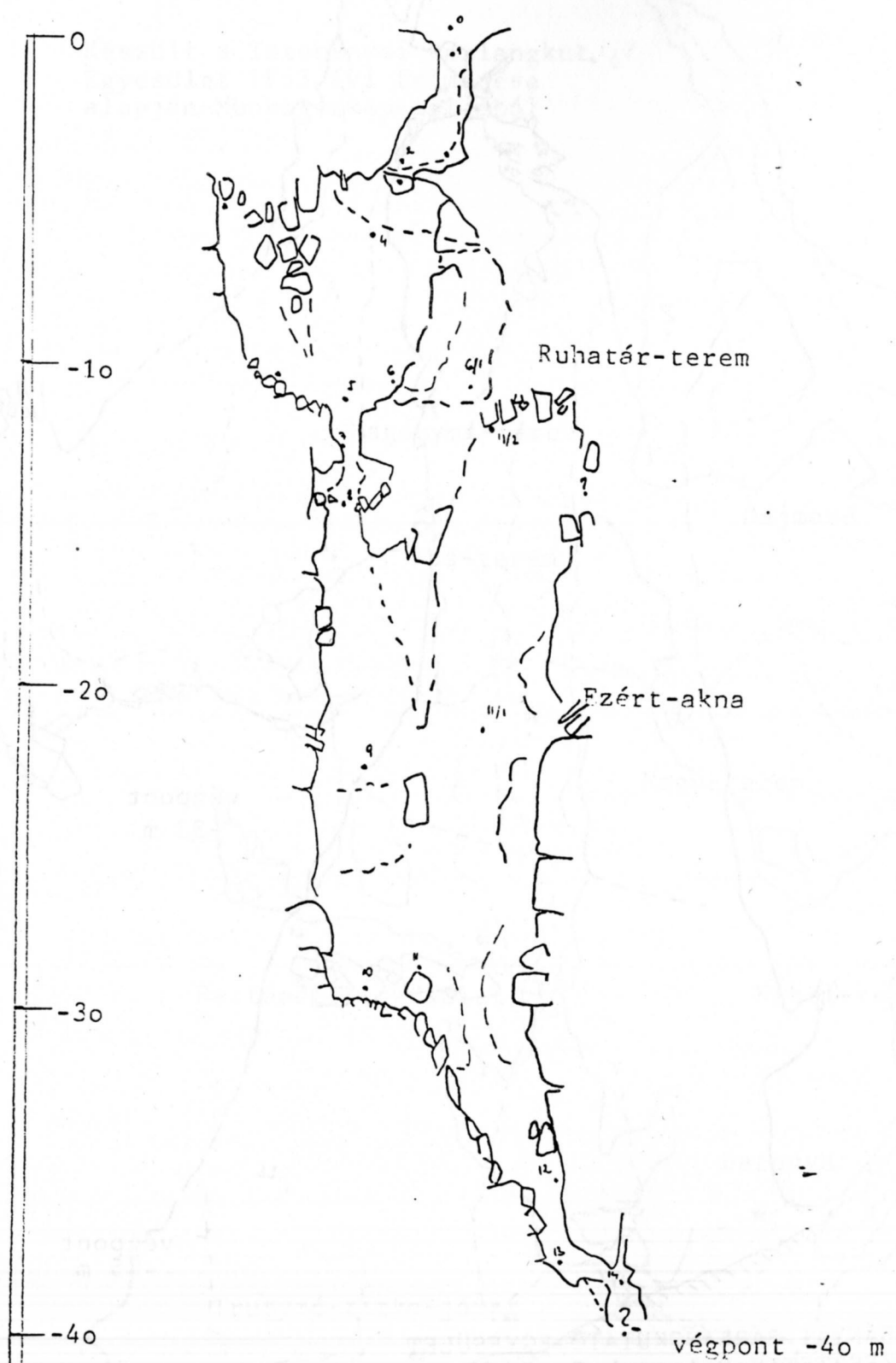

KESELŐ HEGYI 11. sz. BARLANG

TATABÁNYAI BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
SZERKESZTETTE: Polacsek Zsolt

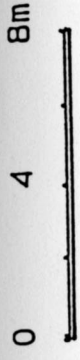
DÖBBENET-BARLANG/GERECSE-HEGYSÉG/

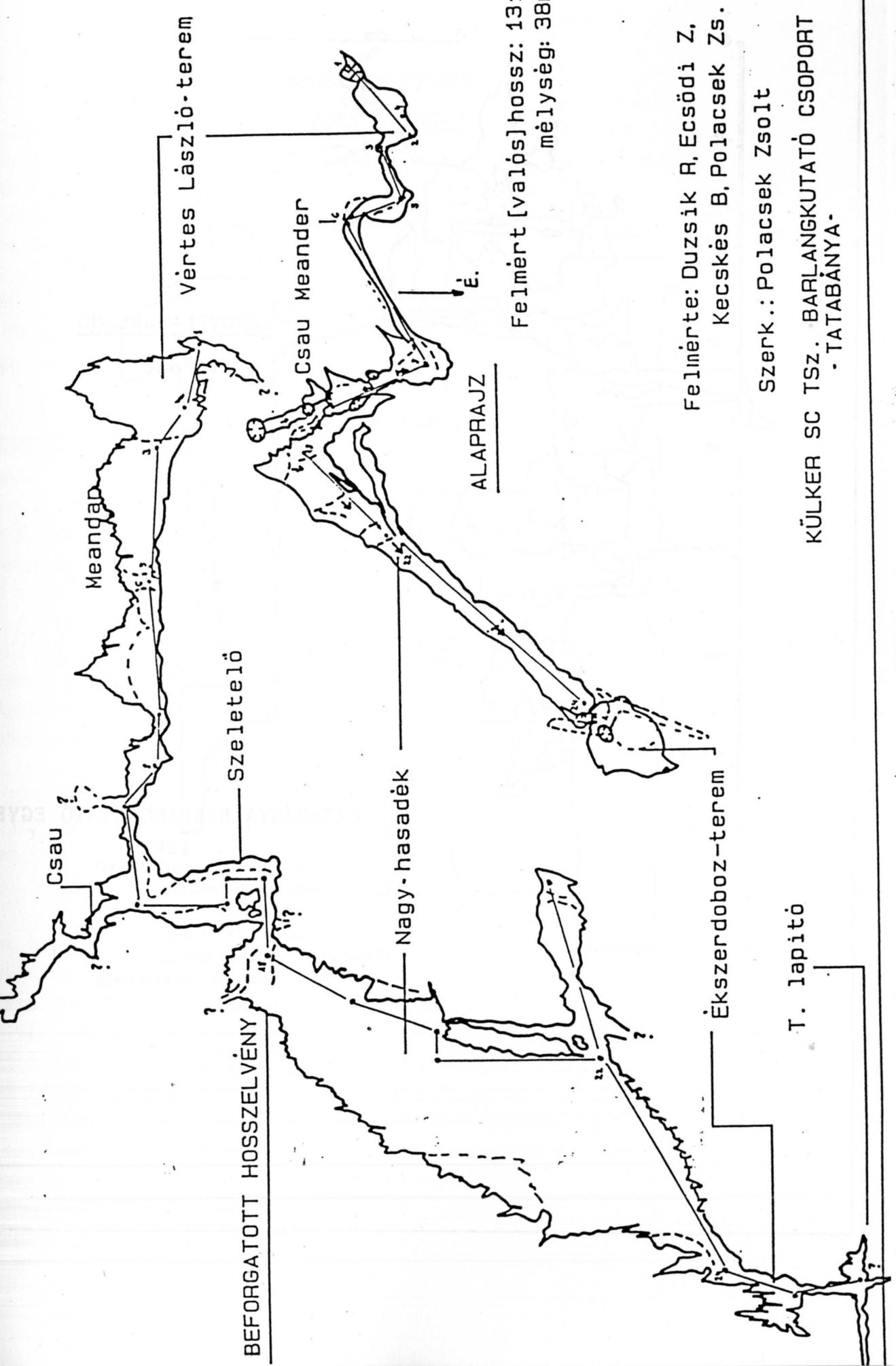
TATABÁNYAI BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET -1992-
SZERKESZTETTE: Polacsek Zsolt

KULLANCSOS-BARLANG [GERECSE-HGS]

1: 200

bejárat: 532mAf

ALAPRAJZ

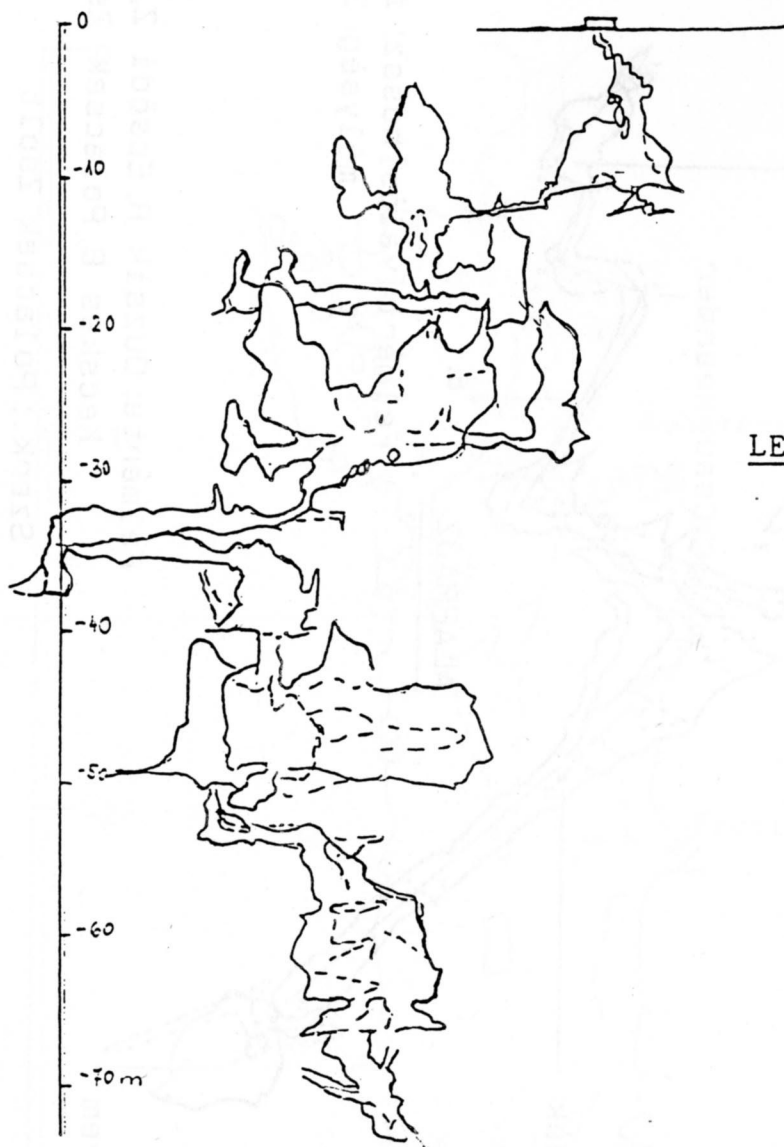
Felmért [valós] hossz: 131m
mélység: 38m

Felmérte: Duzsik R, Ecsödi Z,
Kecskés B, Polacsek Zs.

Szerk.: Polacsek Zsolt

T. lapító

KÜLKER SC TSZ. BARLANGKUTATÓ CSOPORT
- TATABÁNYA -

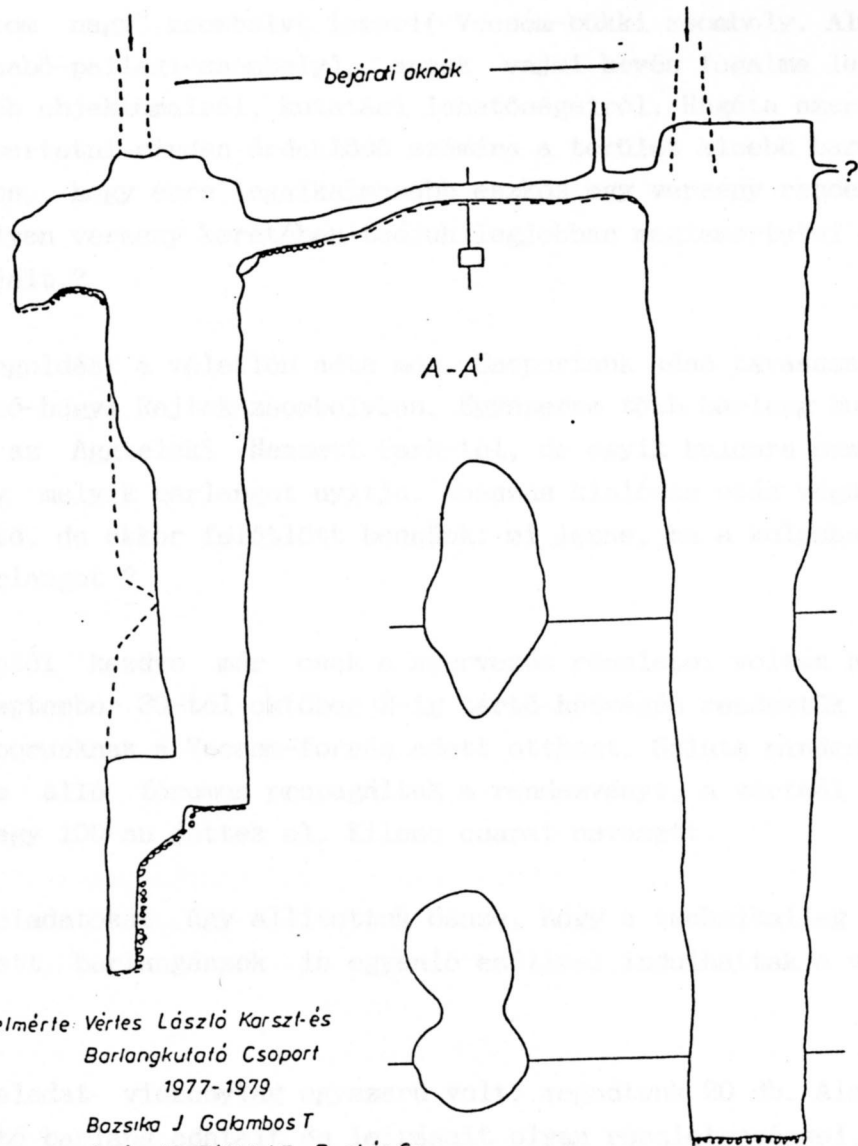
LENGYEL-BARLANG

1:2000

TATABÁNYA BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
1992

GERECSE-HEGYSÉG

JURA-ZSOMBOLY

Felmerte: Vértés László Karszt-és
Barlangkutató Csoport
1977-1979
Bozsika J Galambos T
Juhász M., Pótlalvi T, Puskás Gy
Szerkesztette: Juhász M.

0 1 2 3 4 5m

Lakatos kupa 94.

Alsó-hegyi kutatásaink során bizony rá kellett jönnünk arra a szomorú tényre, hogy kis hazánknak eme barlangokban bővelkedő területét bizony még a barlangászok sem ismerik. Véleményünk szerint ugyanis aki csak a "három nagy" zombolyt ismeri (Vecsem-bükki zomboly, Almási-zomboly, Szabó-pallagi-zomboly), annak vajmi kevés fogalma lehet a terület egyéb objektumairól, kutatási lehetőségeiről. Régóta szerettük volna megismertetni minden érdeklődő számára a terület kisebb barlangjait. Világos, hogy erre legalkalmasabb eszköz egy verseny rendezése. Csak hogy milyen verseny keretében tudjuk legjobban megismertetni Alsó-hegy barlangjait ?

A megoldást a véletlen adta meg. Csoportunk késő tavasszal túrázott az alsó-hegyi Rejtek-zombolyban. Egyszerre több barlang kulcsát vettük fel az Aggteleki Nemzeti Park-tól, de egyik kulcsra sem volt ráírva, hogy melyik barlangot nyitja. Hosszas kinlódás után végül kinyitott az ajtó, de ekkor felötlött bennünk: mi lenne, ha a kulcshoz keresnénk a barlangot ?

Innentől kezdve már csak a szervezés részletei voltak hátra. Végül is szeptember 30-tól október 2-ig tartó hétvégén rendeztük meg a versenyt. Táborunknak a Vecsem-forrás adott otthont. Szinte minden rendelkezésünkre álló fórumon propagáltuk a rendezvényt, a vártnál jóval többen, mintegy 100-an jöttek el. Kilenc csapat nevezett.

A feladatokat úgy állítottuk össze, hogy a technikailag gyengébben képzett barlangászok is egyenlő eséllyel indulhattak a versenyen.

A feladat viszonylag egyszerű volt: megadtunk 20 db. Alsó-hegyen található barlang adatait és leírásait olyan részletességgel, hogy túrakalauzként is megállná a helyét. Ezekben az objektumokban megadott helyen lakatokat helyeztünk el. Minden csapat a rajtnál 2 db. kulcsot kapott, amelyekhez hozzátartozó lakatok barlangjai nem egymás mellett voltak. Ezekkel a kulcsokkal kellett a barlangok megtalálása után a lent lévő lakatokat kinyitni. Ha ez sikerült, akkor minél előbb lejutni a táborba, és bemutatni a 2 db. lakatot. Természetesen előfordulhatott az is, hogy valamely csapatnak a kisorsolt kulcsaihoz tartozó lakatjait a szerencsétlenség folytán csak később találta meg, így díjaztuk a legtöbb barlangot bejárt csapatot is.

Ezek után az alábbi eredmények születtek:

I, Mázlista kategória: aki leggyorsabban leért a megtalált lakatokkal a táborba:

1, BEAC (Pereszlényi Dalma, Rose György, Nyerges Attila)

II, Pedálozó kategória: akinek a legtöbb barlangot sikerült bejárnia.

1, No Future (BEAC-FTSK vegyes, Elekes Balázs, Aknai Zoltán, Zólyomi Zsolt)

2, Hulligán Elemek (Marcell Loubens csoport, Burdiga Zsolt, Báthori Károly, Veress Imre)

3, Mianyánk (Debreceni Könnyűbúvár Club, Kovács Katinka, Nádházi István, Makleit József)

4, Matyó Kommandó (MAFC Mezökövesdi Tagozat).

Természetesen a nem versenyezni kívánók is túrázhattak a környék barlangjaiba az Aggteleki Nemzeti Park jóvoltából.

Örömünkre szolgált az a tény is, hogy a versenyző csapatok közül sokan a feladat teljesítése után tovább túráztak a fennsikon, törekedve arra, hogy minél több barlangot járjanak be.

Vasárnapra egy vitafórumot terveztünk, melyen megbeszéltük volna a Társulat problémáit, és az esetleges személyi gondokat az MKBT-on belül, készülve a tisztségújító közgyűlésre, de a megjelentek (jellemzően) inkább a túrázást választották, mint a vitát. Mindössze Adamkó Péter, Gádoros Miklós és F.Nagy Zsuzsa tették tiszteletüket a táborban.

Mellékeljük a rendezvényre készült kiadványt, mert szerintünk nagyon jól használható a terület barlangjainak bejárására.

Köszönet illeti: az Aggteleki Nemzeti Parkot, a Zwack Unicum Rt.-t, aki az 5 l Unicum védőitalt adta a győzteseknek és Fuzskó urat, a ZIL tehergépkocsi rendelkezésre bocsájtásáért.

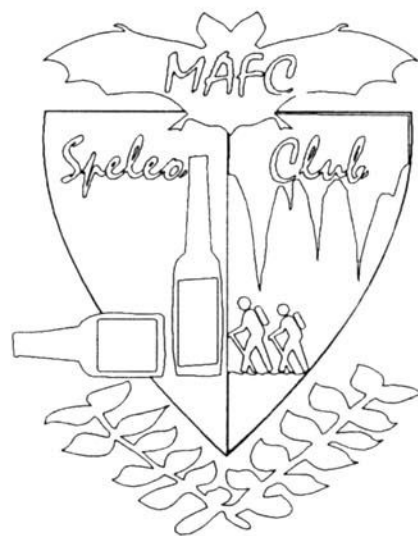
Mindenkinek egyöntetű véleménye volt, hogy a Hágó-kupa után ez a verseny volt a legjobb ebben az évben. Szeretnénk jövőre is megrendezni ezt a kupa-t, de az ideai verseny 15.000-forintos deficitje ezt erősen kérdésessé teszi.

Egerland Zoltán

LAKATOS KUPA 94'

BÓDVASZILAS

ALSÓ-HEGY

MAFC

✉ 1027 Budapest Fő utca 51. I.3.

Mi is ez tulajdonképpen ? " ...Már lebukott a Nap a Nagy-Bene-bérc mögött mikor mi az ötödik kulcsot próbáltuk bele abba a rohadt zárba. De nem nyílt. "Na ennek a barlangtúrának is reszelték" - hallatszott egy elkínzott hang a háttérből...

(részlet a MAFC nemlétező túranaplójából)

A verseny megrendezésének alapötletét egy késő tavaszi Rejtek-zsomboly (amely az ott található képződmények védelme érdekében abszolút jogosan le van zárva) túra során szereztük, mikor is egyszerre több barlangkulcsot is kérvényeztünk, és kaptunk az ANPI-től, de egyikre sem volt ráírva melyik barlanghoz tartozik. Viszont az ajtó nem nyílt. Végül nagy nehezen kinyílt az ajtó, de a borzongás nem múlt el: mi lesz ha majd a kulcshoz kell barlangot keresni... Nem is olyan rossz ötlet !!!

A versenyen 3 fős csapatok vehetnek részt, legalább 1 fő a csaptból kell, hogy rendelkezék technikai tanfolyamos végzettséggel. A versenyre szombat reggel 8 óráig lehet nevezni, nevezési díj csaptonként 300 Ft + előreláthatólag, a résztvevők létszámától függően személyenként plusz 50-70 Ft a fennsíkra szóló menetjegy - (aki ezt nem akarja kifizetni mehet gyalog is). A versenyen való részvételhez szükséges teljes egyéni barlangjáró felszerelés (vertikális), iránytű, 1 db 40 m hosszú köté, 2 db egyenes + 2 db csavart nittfűl + 2 db rövid kötégyűrű és valamilyen írószerszám(ok). A verseny során barlangbeszerelésen kívül semmilyen külön komplikáltabb kötétechnikai feladat nem várható (hacsak nem csinálunk magunknak!).

A verseny elsődleges célja az Alsó-hegyi kevésbé ismertebb zsombolyok bemutatása, a versenyzők tájékozódási és barlang beszerelési ismereteinek elmélyítése ☺.

Pontos részletek: A versenyen a feladat igen egyszerű, az alább felsorolt 20 zsombolyok felkeresése, és részleges bejárása a cél a következő feltételek és versenyszabályok szerint: A rajt és a cél helye a táborhely. Indulás egységesen 8³⁰-kor. Versenyzőknek 19 óráig vissza kell érniük a táborba, 17³⁰ után zsombolyba leszállást megkezdeni nem szabad. A fent említett kötelező közös felszerelésekkel a résztvevőknek minden egyes meglátogatandó zsombolyt biztonságosan be kell szerelni.

- Az elsődleges cél a rajtnál kapott két lakatkulcshoz tartozó lakat felderítése, kinyitása, és a táborhelyre való visszahozása. Ezek két különböző zsombolyban vannak elhelyezve (ha össze nem kevertük őket.), és ez a két zsomboly nem egymás mellett van. Minden csapat két kalapból húz egy-egy kulcsot a rajtnál, az egyikben a listán K-val, a másikban a listán Ny-vel jelölt zsombolyok "kulcsai" találhatóak. Győztes az aki a két kulccsal, és a hozzátartozó lakattal elsőként megérkezik a táborhelyre.
- Nem mindenkinek kedvezhet a szerencse: első helyezettet hirdetünk a legtöbb zsombolyt bejáró csapat kategóriában is. A lakatok mellett egy dossziéban fehér, sáros lapokat helyezünk el, amelyre az odalátogató mindenre elszánt delikvens aláírását, születésének dátumát, és otthoni, vagy munkahelyi vagy anyuka stb. telefonszámát (csak egyet !), valamint a ponos időt odairja. Egy csapatból elég egy

ember. A pontozás az elért mélység függvényében van, bejáratí kellemetlenség esetén plusz pont (1. lista!).

- Tekintve hogy várhatóan több csapat indul lehet hogy lesznek torlódások helyenként. Ez ellen a Rendezőség semmit sem tud tenni, itt vagy megegyezés születik, vagy nem, de egyszerre két csapat nem mehet egy zsombolyba, ez ok a kizárásra. Minden zsombolynál a bejáratnál jól látható helyre egy kötélygűrűt akasztunk, amelyik csapat elsőnek akaszt karabinert a KGY-ba azé a zsomboly. Ilyen határesetnél célszerű valamelyik közeli kevésbé népszerű célpontot felkeresni. Az indulásnál várható tranziens jelenségek fellépésének elkerülése végett minden csapat húz egy sorszámot, amely szerint a listán azonos számmal szereplő barlangot kell először felkeresni.
- Az eltévedések, veszekedések, verekedések, félreértések, kizárások elkerülése végett a verseny ideje alatt a Rendezőség szabadcsapatai az erdőben cirkálnak (Sass Lajos kommandó), és rendet teremtenek, a csalókat fülöncsípi
- Ezzel szemben a fülöncsípett rendezők az adott töbrön belül a barlang elhelyezkedését nem kötelesek eltitkolni.

Mindenkinek jó szórakozást kívánunk !

A "LISTA"

	Zóna	Pont	Térkép szám
1. Vecsem-bükki-zsomboly	• • K	33 p	1
2. Baglyok szakadéka	, - NY	30 p	2
3. Almási-zsomboly	• • NY	45 p	5
4. Széki-zsomboly	• • NY	45 p	9
5. Búbánat-zsomboly	• • K	25 + 10 p	12
6. Banán-zsomboly	• • K	45 + 10 p	13
7. Őz-zsomboly	• • K	35 p	14
8. Miki-kuki-zsomboly	• • K	30 + 10 p	35
9. Pötty-zsomboly	• • NY	14 p	42
10. Kilátó-zsomboly	• • K	15 p	41
11. Jóbarát-zsomboly	• • K	27 p	20
12. Kifli-zsomboly	• • NY	25 p	21
13. Rókalyuk-zsomboly	• • NY	24 p	24
14. Iskola-zsomboly	• • K	23 p	26
15. Körte-zsomboly	• • K	10 p	51
16. Gőte-zsomboly	• • K	10 + 10 p	22
17. November 7-zsomboly	• • NY	17 p	30
18. Fenyves-zsomboly	• • NY	15 p	31
19. Cickány-zsomboly	• • K	20 + 10 p	33
20 Sz/0-s (Zsozsóka-)zsomboly	• • NY	15 p	20

Minden barlanghoz a következőkben egy leírást és egy térképet mellékelünk, ez alapján a megtalálás nem lehetetlen feladat. A Szabályok szerinti biztonságos beszerelés a leírásban foglaltaknak kell megfelelnie!

Rövidítések listája:

N - nitt
RN - fix nittfűl
eN - egyenes fűl
csN - csavart fűl
KGY - kötélgyűrű
K - karabiner
kh /+ szám/ - kötélfűl hossza
TK - természetes kikötés
e /+szám/ - ereszkedés hossza lefelé
m /+szám/ - mászás hossza felfelé
KV - kötélfűl

1. Vecsem-bükki-zsomboly

Mélység: -236 m

Megközelítés: Bódvaszilásról a K+ majd a K-barlang turista jelzésem kb. 1 óra gyaloglással. Bejárati szádaja jellgzetesen nagy, előtte barna védőkortlát húzódik

Bejárati útmutató: **1.Bejárati akna:** A korláttal szemben állva a bal oldalon lévő fához kell a kötelet kikötöni (semmiképpen nem a korláthoz). Az ereszkedést megkezdve rögtön balra fejmagasságban RN, majd innen 2-3 m ereszkedés után a további felfekvések elkerülése végett elhúzást kell csinálni a még elérhető tulsó falon található fűzőlyuk segítségével. Mintegy harminc méter ereszkedés után az egyre táguló aknában, szinte az utolsó ponton ahol még elérjük a falat, egy kőél bal oldalán találjuk a következő RN-t. Innen újabb 30 métert ereszkedhetünk szabadon a zsomboly talán leglátványosabb, legtágasabb aknájában. (70 m kötélfűl)

LAKAT: - 30 méterem a nitten !

2. Baglyok szakadéka

Egyéb névváltozatok: Szabó-pallagi-zsomboly

Mélység: 151 m

Hossz: 850 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 41 m

Megközelítés: A Szabó-pallagi vadászaháztól 10 perces séta az út melletti fenyves töbörbig. Onnan lehet észrevenni hogy túlmentünk, hogy elérjük a Rókalyuk zsombolyhoz balra leágazó földutat, amely az első leágazás!

Beszereles, bejarasi utmutato: E zomboly eseteben tobbitol eltéroen, a nagyfoku komplexitasa miatt a rendszerről csak egy vázlatos leírást adunk táblázatos formában ahol a bejáráshoz feltétlenül szükséges információk mellett rögtön a szükséges felszerelés igény is megtalálható:

Hely	mászás	kötél igény	Rövid leírás
Bejárati-akna	Kh6 E5	17 m	A kötél a fáról indítható, az akna szélén, a külső, és a belső oldalon 2db RN.
	E 24	26 m	Kissé balra RN, ereszkedés az egyre táguló szép formájú aknában a Párkányig.
	E 31	32 m	A Párkány alatt, az azzal szemben lévő falon 2 m-rel lejjebb RN. Innen az akna nagyon kitágul, landolás egy törmeléklejtőn.

LAKAT: A Párkánnyal szemben lévő nitten ! A barlang a 2. nittig be van szerelve.

3. Almási-zsomboly

Mélység: - 100 m

Megközelítés: A Szabó-pallagi vadászháztól keletre található nagy rét északnyugati sarkán induló földúton pár száz méter után balra leágazva egészen a határig megyünk (elhaladva közben a Széki-zsomboly mellett), ahol a jobb oldalt található többör határsávba eső sziklás oldalában van a zsomboly bejárati nyílása.

Beszereles, A két RN-hez a bevezetőszárat a zomboly nyílás előtti kőfélben található fűzőlyukba rögzíthetjük. Az első ereszkedés 11 m hosszú, és egy nagy lejtős agyagos párkányra vezet melyen nem ajánlatos biztosítás nélkül mozogni. Itt a bejárati nyílással átelleneső falon RN, majd további két RN már közvetlen az akna felett.

Ha a klasszikus útvonalon túrázunk az alsó nittfülről egy tagban ereszkedhetünk az akna aljáig 30 métert, úgy hogy a falak végig a közelben vannak. Az akna alján egy törmelékdomb tetejére érkezünk, ahonnan szép kényelmesen lesétálhatunk annak aljába.

LAKAT: A lejtő alján a következő akna első nittjében ! Az első akna be van szerelve.

4. Széki-zsomboly

Mélység: 50 m

Hossz: 80 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 20 m

Beszereles: 40 méter kötél, 1N, 1K;

Megközelítés: A Szabó-pallagi vadászháztól K-re található nagy rét ÉNy-i sarkából induló szekérutat követve, arról mintegy 300 méter után balra leágazva, az első jobbra eső többör peremén található némi ördögstantással, fákkal, és egy kevés dróttal körülvéve találjuk bejáratát.

Bejárasi utmutato: A kötelünket a bejáratnál nagy választékban található fák valamelyikéhez rögzítjük, majd egy méter ereszkedés után egy nittfület becsavarva már kész is a beszerelés. Erről 36 m-t ereszkedhetünk az akna aljáig, amely csak az alsóbb szakaszokon válik valamivel tágasabbá. Mintegy 6 m-el az alja felett egy ablakon át egy oldalkürtőbe mászhatunk be, ami két, hosszában, majd magasságában is egyre elszűkülő hasadékból áll, amelyeket szép cseppkőlefolyások díszítenek. Az akna

talpán meredek, sáros lejtőre érkezünk, amelyen lecsusszanva, egy kis lyukon átbújva a zomboly Nagytermébe érkezünk. Ennek a bejárat felé eső része meredek, törmeléken. Rögtön a bejáratánál egy jelentős méretű cseppkőlefolyás, és igen szép heliktitek tömege figyelhető meg. Vigyázzunk rájuk! A terem alján hatalmas leszakadt kőtömbök hevernek. Legelső részét a két kutatási végpont a Gödör, és a közvetlenül mellette található lefelé haladó szűk meander jelenti. A korábbi térképeken gyakran jelzett felfelé haladó kürtő nem létező dolog.

LAKAT: A terem közepén lévő nagy kővön !

5. Búbánat-zomboly

Mélység: 47,8 m

Hossz: 50,3 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 7,5 m

Beszereles: 60 m kötél, 1 N, 3 KGY, 4 K;

Megközelítés: A sárga turistajelzés közvetlen közelében fekszik, a Vecsem-büktől D-re. Bejárata ugyan kicsiny, de a megrogyás kis figyelemmel könnyen észrevehető, az útról jobb felé tekintgetve, a töbör peremén. A közelében fekszik a Körte- és a Miki-kuki-zomboly.

Bejárati útmutató: A kötelet egy a bejárat melletti szimpatikus fához kötjük, s miután átvergődtünk a bejárati szűkületen, 2 méter ereszkedés után egy nittet találhatunk. A nitt alatt még 3 méterrel újra összeszűkül az akna, s itt még egy beszorult kődarabra kell egy elhúzást tenni. A további ereszkedés az egyre táguló aknában egy szép cseppkőves terembe vezet. Húsz méter mélységben a barlangot vertikálisan kettéosztó álfenékre érkezünk, amelyről 3 nyílás sötétlik a további 25 méteres mélység felé. Ezek közül mindenképpen érdemes a legtávolabb fekvő (legtágabb) nyílást felkeresni, mert különben nagyon sárosak leszünk. Itt cseppkövekre köthetjük maradék kötélgyűrűnket megosztás végett, majd lejjebb egy kőelre akasztott elhúzással küszöbölhetjük ki a további szakaszon a kötél felfekvését. Az ereszkedés végén egy lejtős, nem túl nagy, sáros talpú terembe érkezünk.

LAKAT: A -20 méteren lévő párkány egyik cseppkővén egy KGy-n.

6. Banán-zomboly

Mélység: 45,3 m

Hossz: 50,3 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 7,5 m

Beszereles: 50 m kötél, 1 eN, 1K;

Megközelítés: A Szabó-pallagi háztól a Vecsem-bükki-zomboly felé haladva (l. ott!), azt megelőzően lévő töbörben, igen közel az aljához. A bejárat maga egy szűk, robbantott hasadék, nehéz észrevenni.

Bejárati útmutató: A kötelet egy fához kikötve hatolunk át a bejárati szűkületen, és ha ez sikerült, mindjárt be is csavarjuk a nittet. Erről szabadon ereszkedhetünk a szinte azonnal kitáguló, szép formájú akna aljáig. A 39 m mélységig tartó hasadékot, ott egy attól eltérő, a fenékszínten található zombolyterem irányát meghatározó hasadék váltja fel. Érdekes, hogy a zomboly legmélyebb pontja közvetlen a bejárat alatt található, ami annak köszönhető, hogy az a feltárást megelőzően még nem kommunikált a felszínnel. Az aknatalpon hajdanában szép cseppkőves medencéből ihattak a leereszkedő barlangászok, ezt mi ma már sajnos nem tehetjük meg. Viszont ők nem tudtak felmászni az aknaterem két végében

található kürtökbé: ma az egyikből kötél lóg, azon kb. -20 m ig mászhatunk fel, az egyre elszűkülő, cseppköves járatban. A másik, egy kis ablakon keresztül összeköttetésben van a Fő-aknával, némi kereséssel itt megtalálhatjuk, és bele is ereszkedhetünk felülről.

LAKAT: Az oldalkürtőből lelógó kötél alján ! A bejáratnál egy 15-20 m hosszú kötél azoknak akiknél tényleg csak 40 m kötél van.

7. Őz-zsomboly

Mélység: 42 m

Hossz: kb. 60 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 22 m

Beszereles: 40 m kötél, 1 eN + 1 csN, 2K;

Megközelítés: A K+ turistajelzésen Szabó-pallagról 1 km-t megtéve egy nyiladéknál, ahol egy erdészeti pont is található, az út hirtelen északnak fordul. Itt mi délnek tartva, 20-30 méter után, egy a bal oldalt mellettünk lévő töbrébe leereszkedve, annak felső kétharmadában találjuk a tekintélyes méretű bejárat szádát.

Bejárasi útmutató: A zsomboly alsó peremén állva az ott lévő fák valamelyikét érdemes megkötni (nem az ácsolatot!), majd bebújva az ácsolat alatt, nagyjából a zsomboly előtti vízszintes sikkal egy szintben két nittet találunk (Y-bekötés). Erről egy tagban ereszkedünk az akna aljáig néhány kisebb oldalablakot, oldalhasadékat megfigyelve. Az ereszkedés egy a barlang végpontjáról kitermelt törmelék tárolására szolgáló ácsolatrendszer tetején ér véget, amely inntől már a barlang végpontjáig kísérni fog minket. A falakat borsókövek, és cseppkövek díszítik. A kutatóakna felett átraverzálva egy emelkedő cseppköves járatban haladhatunk egy darabig. A kutatóaknába az ácsolaton leászva egy jellegzetes formájú "cseppkőbuborék-sorozat" formájú képződmény kíséri utunka. A legalját elérve megállapíthatjuk, hogy itt még sok törmelék várja a barlang kutatóit.

LAKAT: A kutatóakna feletti csigaállásként szolgáló KGY-n.

8. Miki-kuki-zsomboly

Egyéb névváltozatok: Sárga-irigység-zsomboly

Mélység: 33 m

Hossz: 41 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 10 m

Beszereles: 35 m kötél, 2eN, 2K;

Megközelítés: A Búbánat-zsomboly töbrének (l. ott!) alsó harmadában található, egy az ottani átlagosnál sziklásabb térszínen. A bejárat egy kis teknőből induló vízszintes járatként mutatkozik, melynek talpán egy nagyobb kőtömb fekszik.

Bejárasi útmutató: A kötelet a bejárat melletti nagy kőtuskóra kötjük, majd az első még vízszintes szűkületen bátran bemászhatunk némi önbiztosítás mellett. Itt egy kis fülkébe jutunk, melynek az aljából nyílik a továbbvezető akna. Itt egy kötélgyűrűről ereszkedhetünk be a kissé szűkös bejáraton át 10 métert, ahol egy ferde meredek lejtőre érkeve az akna túlsó cseppköves falán találjuk a nittet. Erről 17 métert haladhatunk lefelé az innen már tágasnak mondható aknában. Helyenként szép cseppkövek figyelhetők meg. Mielőtt elérnénk az ereszkedés végét, egy ablakon már előre betekinthezünk a velünk párhuzamosan induló aknába, amelyet nem innen célszerű megközelíteni. Az akna alján egy depóra

érkezünk, ami jórészt sárból áll. Innen egy ablakon átbújva, a bal oldali falon levő nittet felhasználva (van a jobb oldalon is egy) további 4 métert ereszkedhetünk egy ácsolt depóra, amelyen leászva egy lépcsős, sáros, ásott járat vezet a jelenlegi végpontra.

LAKAT: Az ablak belső oldalán található nitten !

9. Pötty-zsomboly

Mélység: 12 m

Hossz: 16 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 9 m

Beszerelés: 12 m kötél

Megközelítés: Ott ahol az Almási- és a Széki-zsombolyokhoz vezető szekérút leágazik a szintén a határ felé tartó jobb minőségű útról balra, az út jobb oldalán fekvő töbör ÉNy-i oldalában található a nem túl nagy bejárati nyílást.

Bejárás útmutató: A kötelet a bejáratnál levő sziklára lehet biztonságosan rögzíteni, s innen egy tagban ereszkedhetünk a lefelé taguló akna aljáig ahol egy törmelékdomb tetején érjük el a talajt. Egy lejtős, magas törmelékkel feltöltött teremben haladhatunk tovább, melyben szolid cseppkőképződmények, és egy kisebb felfelé induló, majd hamar végetérő kürtő található.

Egyéb információ: Nyílására 1960-ban bukkantak rá a Vörös Meteor barlangkutatói, s az első leszállást Rónai Miklós végezte a zsombolyba, a szó legszorosabb értelmében véve, ugyanis az első lépés után megcsúszott és a zsomboly aljáig zuhant. A zsomboly méreteire jellemző - szerencsére - hogy semmi baja nem esett.

LAKAT: Az akna alján !

10. Kilátó-zsomboly

Mélység: -12 m

Hossz: 21 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 15 m

Beszerelés: 15 méter kötél, kapaszkodásra ajánlatos

Megközelítés: A Miki-kuki-zsomboly töbrének (l. ott!) É-i peremén, a sárga jelzés mentén az úttól mintegy 15-20 méterre nyílik.

Bejárás útmutató: A kapaszkodókötelet egy fához kikötve, a kezdetben csak lejtős aknába óvatosan lereszkedve az pár méter után teljesen függőlegessé válik, de a meglehetősen nagy lépések és fogások könnyű traverzálást tesznek lehetővé egészen az akna aljáig, ahol egy viszonylag nagyobb lelépés található. A lemászás közben lehetőleg kerüljük a falba ékelődött kövek terhelését (van néhány). Az akna alján egy törmelékúpra érkezünk, amelyen leászva a zsomboly háromszög profilú termecskéjébe érkezünk. Itt a talapzaton némi agyag, a falakon kicsike, helyenként egész szép fehér cseppkővek találhatók.

LAKAT: Az akna alján !

11. Jóbarát-zsomboly

Mélység: 29,4 m

Hossz: 34,3 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 12 m

Beszereles: 40 méter kötél, 1 N, 1 KGY, 2 K

Megközelítés: Bódvaszilás felől a K+ jelzésen a fenszakra érkezve, a sárga jelzés balra való leágazását követően jobbra az első többör peremén közvetlen az út mellett nyílik.

Bejárati útmutató: A kötelet egy fához kikötve, azon biztosítva juthatunk át a felszíntől mintegy 3 méterrel lejjebb nyíló bejárati szűkületen. Ez egy kicsit omladékos, vigyázzunk! Itt egy lejtős, földes, faleveles aljú járat vezet a tulajdonképpeni zsombolyaknáig, amely beszereléséhez egy fűzőlyukat és egy nittet vehetünk igénybe. A nitről 22 métert ereszkedhetünk az egyre táguló aknában, ami közvetlenül egy nagyobb alapterületű, erősen agyagos, nedves terembe vezet, ahol a falakon cseppkőfolyások láthatók. A folytatást mindenütt nagymennyiségű agyag zárja el.

LAKAT: Az akna alján feltűnő helyen.

12. Kifli-zsomboly

Egyéb névváltozatok: Lépcső-zsomboly

Mélység: 26 m

Hossz: 52 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 22 m

Beszereles: 22 m kötél, 3 K; 2KGY; 1 KV

Megközelítés: A K+ jelzésről könnyen elérhető, ha Szabó-pallag irányából haladunk a Vecsem-bükki-zsomboly felé. Az út egy darabon egyenesen északnak tart (az Óz-zsombolynál veszi fel ezt az irányt), majd egy erdészeti pontnál szelíd ívben újra keletnek kanyarodik. Itt kell letérni, s az itt található többör északi oldalán mintegy 50 métert haladva feltűnik a zsomboly sziklás bejárati udvara.

Bejárati útmutató: A zsomboly felszínre nyíló nagy beszakadásának az alján egy fél méter átmérőjű nyíláson átbújva, egy igen érdekes meanderező formákat mutató, lejtős és törmelékes aljú folyosócskába jutunk. A tetejében beszorult kövek, és a felszín közelsége miatt belógó gyökerek láthatóak. A folyosó végén egy két méter körüli kis letörésen bátran lecsusszanva kezdhethetjük meg a kötél beszerelését.

Itt egy fix szeget találunk, amelybe az orosz titán karabíneren kívül kevés típus illeszhető, illetve a fejünk magasságában egy nagy követ, amely a hasadékba be van szorulva és cseppkövesedve. Így azt egy kötélgyűrűvel nyugodtan megköthetjük. A kötél fel fog feküdni, így nem árt esetleg egy kötélvédőt is használni. Az álfenek alá bekúszva megkezdhetjük az ereszkedést a ferde, nem túl tágas aknában. Néhány méter után egy nagyobb párkányt érünk el, ahol van lehetőség - elsősorban a nagyobb felfekvések elkerülése végett - megosztani az aknát az ott található cseppkőre kötött kötélgyűrű segítségével. Az ereszkedés egy darabig így függőlegessé válik, de hamarosan újra egy ferde, sáros falon csúsztathatjuk lábunkat, de innen már csak pár méter az alja. Miközben ereszkedünk a hátunk mögött drámai változásokon megy keresztül a látkép, egy szép, nagy meandert pillanthatunk meg, ha véletlenül hátra nézünk. Ez tulajdonképpen a bejárati szakasz függőleges folytatása, amitől az csak egy álfenekkel van elválasztva. A földön állva két irányba is indulhatunk. Ha a kötélről látott meander aljába akarunk eljutni, akkor egy bizonytalan kinézetű ácsolaton, vagy fölötte kell elmásznunk, míg a falak össze nem szűkülnek. Itt elég sáros a terep. A másik irányba kissé lehajolva egy lejtős járatocskába érünk melynek vége szintén ásás eredménye. A bebújás után egy kis rakott kőfalon kell lemásznunk. Ennek aljából

balra egy kis időre négykézlábra ereszkedve egy kis cseppköves terembe juthatunk, melyből minden irányba reménytelenül elszűkül a folytatás.

LAKAT: A kis cseppköves teremben, melyből minden irányba reménytelenül elszűkül a folytatás !

13. Rókalyuk-zsomboly

Mélység: 23 m

Hossz: 26 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 8 m

Beszereles: 37 méter kötél, 1 N vagy 1 KGY, 1K;

Megközelítés: A dózerútról (K jelzés), ott ahol a Baglyok szakadéka található déli irányba egy földúton letérünk, majd mintegy 100 méter után az elágazásnál, a bal oldali meredeken emelkedő utat választjuk, amely egy nagy irtás szélére vezet minket. Az irtás szélén maradv mellőzünk bal oldalt az irtásba csak belelógó töbröt, s így a meglehetősen kellemetlen terepen előretörve egy bozótos szélű másik töbrőhöz jutunk, amelynek északi oldalában, még a bokros zónában lefelé haladva (mielőtt a töbrő füves alját elérnénk), találunk egy kis berogyást, az alján egy kis barlanggal (Kis-Rókalyuk). Ettől pár méterrel lejjebb nyílik a zsomboly bejárata egy kicsike füvekkel körülvett nyílásként.

Bejárati útmutató: Minthogy olyan fa nem nagyon van a közelben ami megbír egy rendesebb embert, kénytelenek vagyunk a köteleket a mintegy 10-12 méterrel feljebb levő első fához kötni. Így a kötél a bejárati nyílás földes szélű oldalán fekszik fel. Néhány métert ereszkedve a zsomboly hirtelen kitágul. Itt a további beszerelését illetően válszthatunk egy nitt, vagy egy óriási beszorult kötőmb által képzett füzölyuk között. Bármelyiket is rakjuk be innen szabadon ereszkedhetünk. Ereszkedés közben szép függőcseppköveket és a víz által létrehozott szép oldási csövet figyelhetünk meg. A kötél végén egy agyagos, sík teraszra érkezünk, melyről egy kis lejtő vezet a zsomboly omladékkal borított aljára. Itt több helyen is 1-2 méterrel lejjebb lehet jutni a kövek között, de nem többet. A falakat gazdagon díszíti borsókó és cseppkő.

LAKAT: Az akna alján !

14. Iskola-zsomboly

Mélység: 23 m

Hossz: 25 m

Legnagyobb horizontálsi kiterjedés: 4 m

Beszereles: 28 m kötél, 1 KGY, 1K

Megközelítés: Ott ahol a Kifli-zsombolyhoz le kell térni a K+ jelzésről (l. ott!), az útkanyar által körbeölelt töbröt elsőnek tekintve, a kanyar szögfelezője mentén tovább haladunk egészen a harmadik töbrőig, melynek északi oldalában némi bontási törmelék társaságában megtaláljuk a zsomboly száját.

Bejárati útmutató: A köteleket a zsomboly felső részénél található nagyobb átmérőjű fához kötjük ki, majd innen beereszkedve a 2-3 m átmérőjű aknába néhány méter után egy füzölyuk fedezhető fel. Erről a kötél felfekvése nélkül szabadon ereszkedhetünk tovább. Mintegy 10 méter mélységben az akna váratlanul kitágul, pontosabban fogalmazva, az akna amelyen ezeddig közlekedtünk egy másik, sokkal nagyobb átmérőjű aknába torkollik. A két aknát közvetlenül a becsatlakozás előtt egy látványos cseppkőfüggöny választja el egymástól. A függöny mögé betekintve egy kürtöt láthatunk a felszín felé emelkedni. Az ereszkedést lefelé meglehetősen ütött-kopott falak között folytatva érhetjük el az akna törmelékes fenekét, ahonnan a kutatók még nem lelték meg a folytatást, bár az eredetileg csak 15 m mély zsombolyt jócskán kimélyítették.

LAKAT: Az akna alján !

15. Körte-zsomboly

Mélység: 7 m

Hossz: 10 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 5 m

Beszerelés: 10 méter kötél, kapaszkodásra ajánlatos

Megközelítés: A sárga jelzésen haladva a Búbánat-zsomboly felé, mielőtt azt elérnénk, a figyelmesebb szemlélő bal oldalt az út mellett a térszín enyhe megrogyását és az azt körülvevő kőhalmokat veheti észre, amelyhez közelebb menve kibontakozik a zsomboly tekintélyes méretű bejárati szádája.

Bejárasi útmutató: A kapaszkodókötelet egy fához kikötve a célszerűen a zsomboly keskenyebbik oldalán érdemes megpróbálni a lemászást, ahol a falak közelsége még a traverzálást is megengedi. A keleti falon egy kis vízszintes hasadék járatocskába bújhatunk be, melyben néhány kisebb cseppkőképződmény látható, igaz csak lámpával.

LAKAT: Az oldalhasadékban !

16. Gőte-zsomboly

Mélység: 25 m

Hossz: 56 m

Legnagyobb horizontális kiterjedése: 25 m

Beszerelés: 10 + 15 m kötél

Bejárasi útmutató: Az első kötél, amelyet egy fához kötünk ki tulajdonképpen csak kapaszkodásra kell, arra is főként csak az akna alsó harmadában, mert addig a méretek nem mondhatóak túlzottan tágasnak. Az akna egy magas hasadéktermbe torkollik, melynek törmelékletjén lesétálva egy, a magasba felnyúló cseppkövekkel becementált, borsókövekkel borított omladékot figyelhetünk meg. Ennek aljában egy igen szűk, véséssel tágított nyíláson át vezet tovább az út. Itt egy kis fülkébe érkezünk, amelyből egy újabb szűk, vízszintes hasadék vezet a következő 11 m mély aknába. Az akna maga nem túl tágas (1-2 m átmérőjű), de illendő a traverzálást elkerülni a cseppkőves falak érintetlenségének megőrzése érdekében (Ez a barlangszakasz csak néhány éve lett feltárva - MAFC 1992). Az akna tetején egy alkalmas cseppkőhöz rögzítve kötélünket könnyen leereszkehetünk az aljára. Innen két kisebb fülkén áthaladva a járat végleg elszűkül. Az akna tetején, egy kis szűk lyukon egy 6-7 m magas hasadékterem várja látogatóit.

LAKAT: Az 1. akna alján !

17. November 7-zsomboly

Mélység: 20 m

Hossz: 36 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 10 m

Beszerelés: 28 m kötél, 1K, 1KV

Megközelítés: A Széki-zsomboly töbrében (I. ott!), az alatt mintegy 10 méterrel található közepesen nagy bejárata.

Bejárasi útmutató: Kötélünket egy fához rögzítjük, majd a kötélvédőt az azonnal szembetűnő kritikus felfekvési ponton elhelyezve kezdjük meg az ereszkedést a zsomboly első, kicsit földes, kicsit sáros első aknájába. 10 méter ereszkedés után az akna alján induló hasadékban haladhatunk tovább. Itt kötélünket egy expanziós szeghez rögzítve kísérhetjük meg a két hasadék kereszteződésében kialakult akna bejárati szűkületén való lepréselődést. Az akna végig traverzálható szélességű marad, azonban lefelé nem árt a kötél. Az akna alján végigjárhatjuk a két hasadék, három agyaggal feltöltött végpontját.

LAKAT: A2. akna alján !

18. Fenyves-zsomboly

Mélység: 19,6 m

Hossz: 45 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 15 m

Beszereles: 20 m kötél, 1 csN, 1 KV.

Megközelítés: A Szabó-pallagi erdészháztól északra, mintegy 100 méterre található, az út mentén levő vadvédelmi kerítésen belül. A kerítésen átmászva, a fiatal fenyvesben enyhén balra tartva haladunk mintegy 50 métert, s ekkor észrevehetjük a zsomboly tekintélyes bejárati szádáját.

Bejárasi útmutató: A zsombolyba a hozzá tartozó töbről oldalához képest épp az ellenkező oldalon érdemes leereszkedni. A kötelet egy alkalmas fához rögzítve néhány métert ereszkedve találhatjuk meg a nittet, amelyről szabadon ereszkedhetünk az akna fenekéig. A beszálláshoz ajánlatos egy kötélvédőt a sziklára elhelyezni. A kötélről leszállva egy törmeléklejtőn ereszkedhetünk le egy kis felmagasodó terembe, melyben a meredek rézsűn minden óvatlan lépés nyomán kövek gurulnak alá. A terem legaljából egy kis cseppköves kürtöbe lehet felkapaszkodni. A bejárati akna aljából az ellenkező irányban egy járhatatlanul eltömődött szűk résen át, egy hasonló jellegű folytatás sejlik, amely a falon 2 métert felmászva, az akna oldalában nyíló tekintélyes méretű ablakon át közelíthető meg. Itt egy szerény ácsolattal biztosított, bontott lyukon át további 2 métert mászhatunk lefelé, ahol is törmelék zárja el a továbbhaladás útját. Felfelé egy a felső részében kissé kitáguló kürtőben haladhatunk, amely szintén összeszűkülve ér véget.

LAKAT: Az elsőként említett felmagasodó teremben !

19. Cickány-zsomboly

Mélység: 18 m

Hossz: 24 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 10 m

Beszereles: 20 m kötél, 2 N, 2 K;

Megközelítés: Az Útmenti-zsomboly (I. ott!) töbrével Ny-ra szomszédos, a túristajelzés túlsó oldalán fekvő töbről átellenes oldalán nyílik, közvetlenül a Gőte-zsomboly mellett. A nagyobbik bejárati nyílás a Cickány-zsombolyé. A töbröt magát könnyű felismerni, hiszen az alján található a jellegzetes nagyméretű barlangtorzó, a Névtelen-zsomboly.

Bejárasi útmutató: A kötelet a bejárat felett álló fák egyikéhez köthetjük, majd az alsóbb szinten található kényelmes beszállást biztosító párkányon kényelmesen eldönthetjük, hogy betekерjük az új nittet valamelyikét, vagy a régebben elhelyezett fix nittfülről ereszkedünk. Akárhogy is döntünk

érdeemes ereszkedőgéppünket csak néhány méter kötél felhúzása után beszerezni, mert az itt következő rész bár nem igazán szűk, ereszkedni semmiképpen nem kényelmes benne. Ha ezen átcusszantunk (kifelé, majd egy kicsit többet kell erőlködni!) rögtön tágassá válik az akna, de a fal csak a hátunk mögül távolodik el, mi végig fal mellett ereszkedhetünk. Kb. -10 m-en, ha a beszálláskor csak nemes egyszerűséggel behajítottuk kötelünket, meg fogjuk találni annak folytatását az ott lévő párkányon nőtt állócseppkőre rátekeredve. Innen már csak néhány métert kell ereszkednünk, s egy agyagos lejtőre érkezünk. A kötélről leszállva körbejárhatjuk a termet, melyben néhány cseppkőképződmény található, de a zomboly folytatását, ha van, únagyennyiségű agyag zárja el.

LAKAT: Az akna alján !

20. Sz/0-s-zomboly

Egyéb névváltozatok: Zsozsóka-zomboly

Mélység: 15,5 m

Hossz: 17 m

Legnagyobb horizontális kiterjedés: 6 m

Beszerezés: 20 m kötél, 1KGY, 1K;

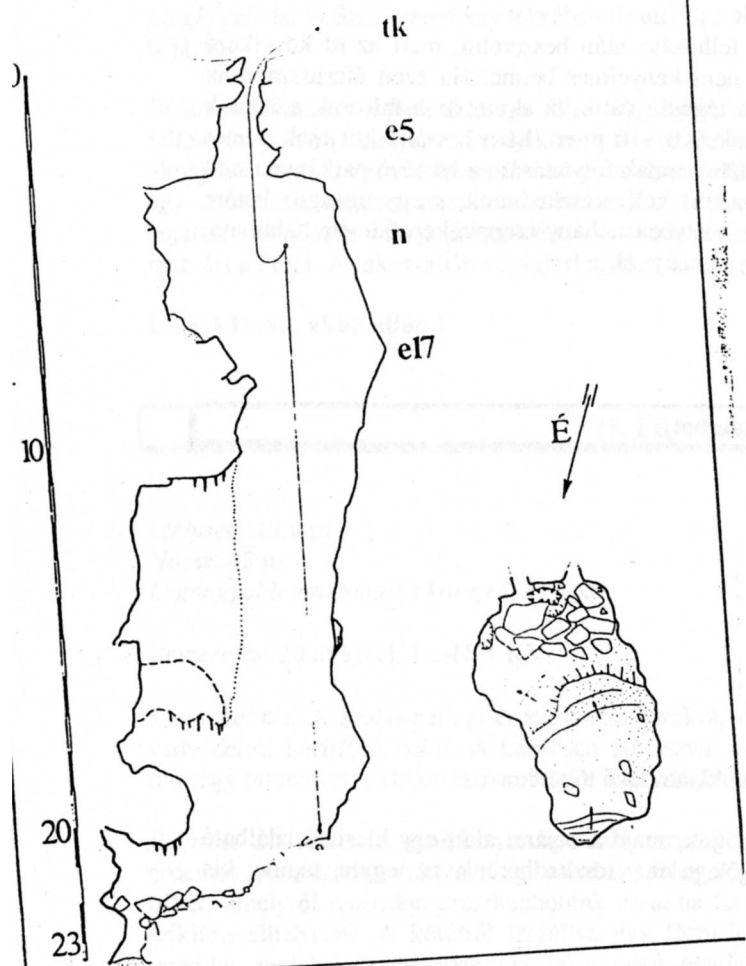
Megközelítés: A Baglyok szakadéknál (l. ott!) az út túloldalán lévő töbörben.

Bejárási útmutató: A kötelet a bejáratnál álló fához kötjük, majd a bejárat alatt egy kicsivel található fűzőlyukba kötélgyűrűt akasztva, arról éppen függőlegesen ereszkedhetünk az egyre táguló kis zombolyakna aljáig.

LAKAT: Az akna alján !

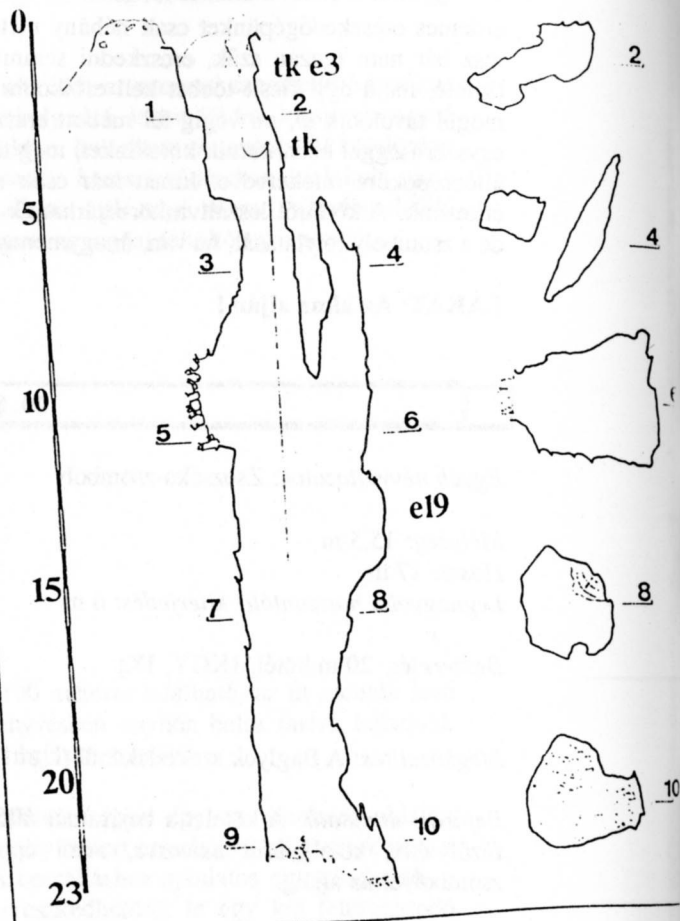

Rókalyuk-zs.

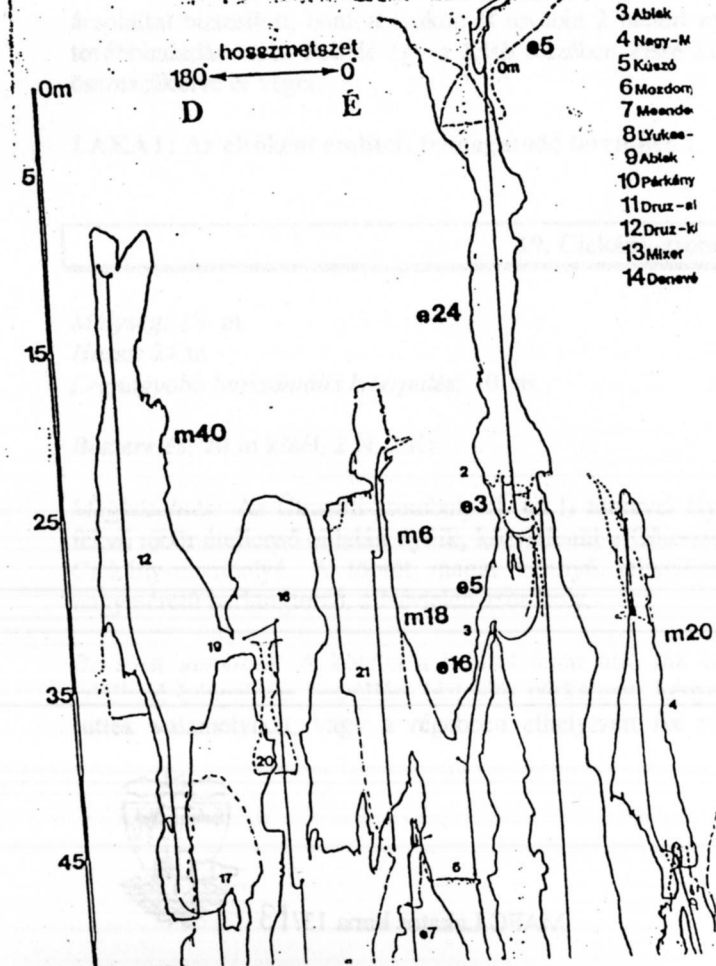
Iskola-zsomboly

270° - 90°

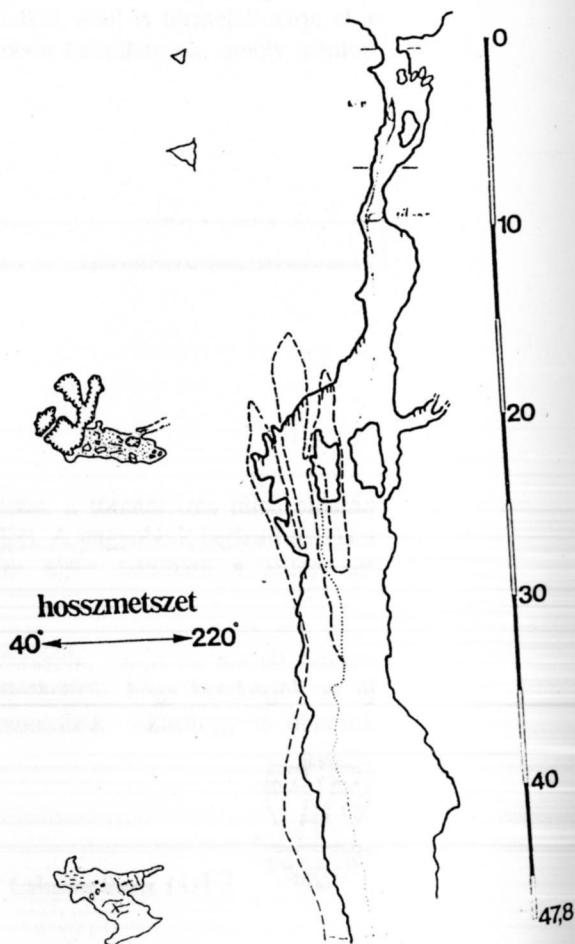

Baglyok-szakadéka (Szabópalagyi-zsomboly)

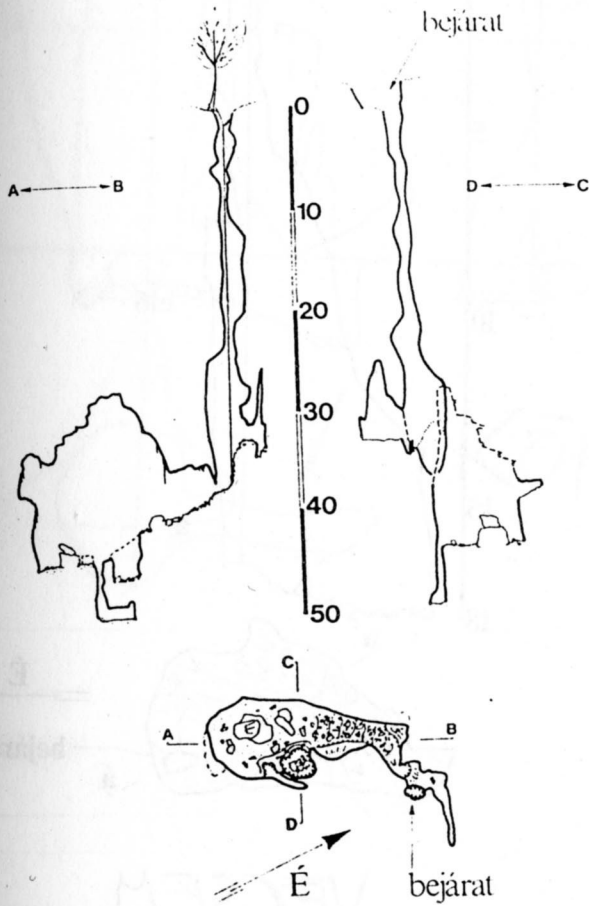
- 1 Bejárat
- 2 Párkány
- 3 Ablak
- 4 Nagy-M
- 5 Kúszó
- 6 Mordom
- 7 Meende
- 8 Lyukac
- 9 Ablak
- 10 Párkány
- 11 Druz-al
- 12 Druz-ki
- 13 Mixer
- 14 Denevé

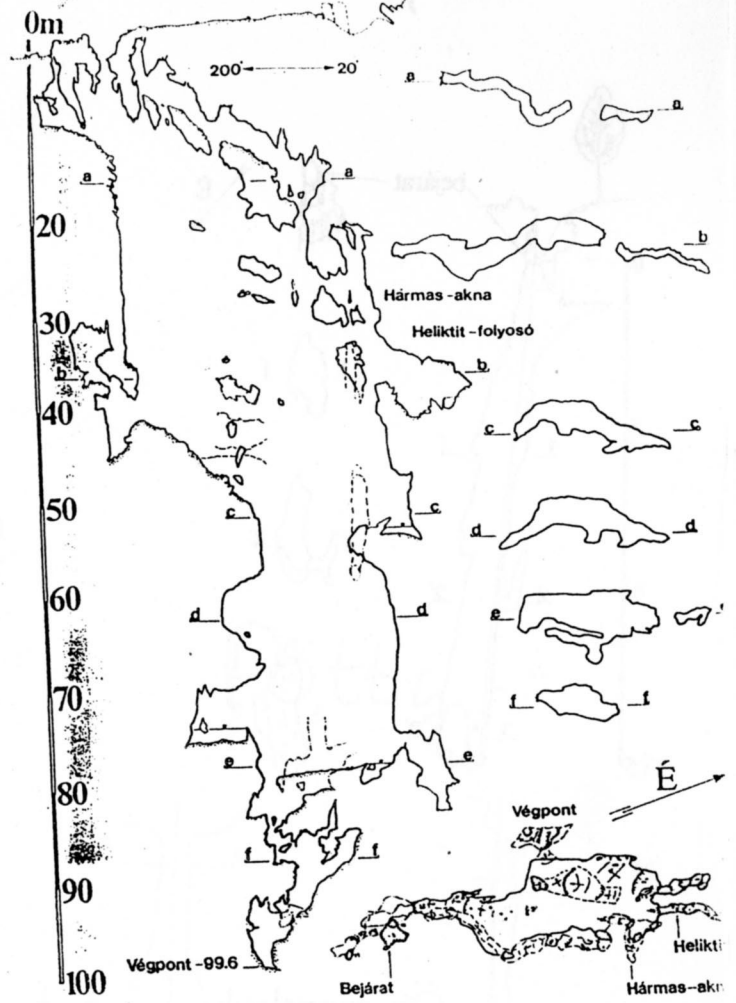
Búbánat-zsomboly

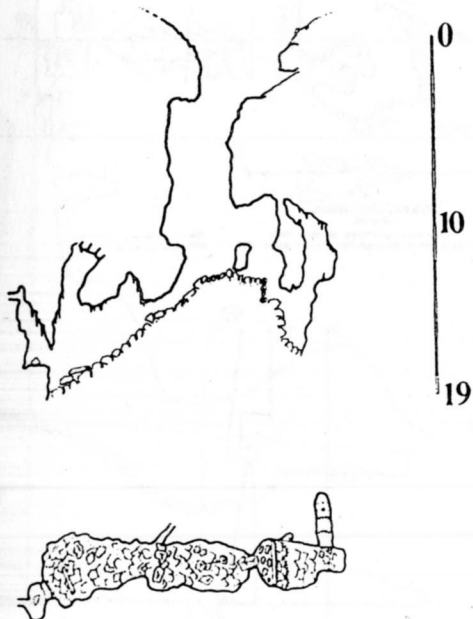
SZéki-zs.

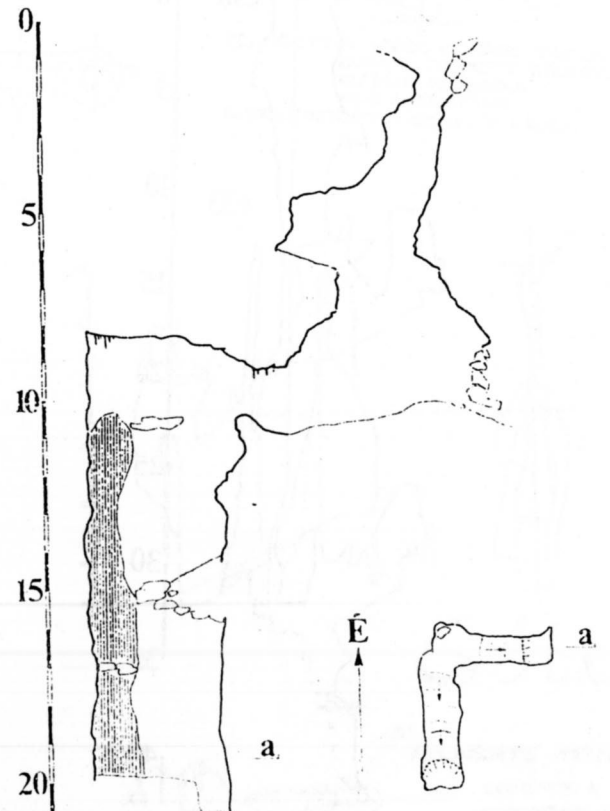
Almási-zs.

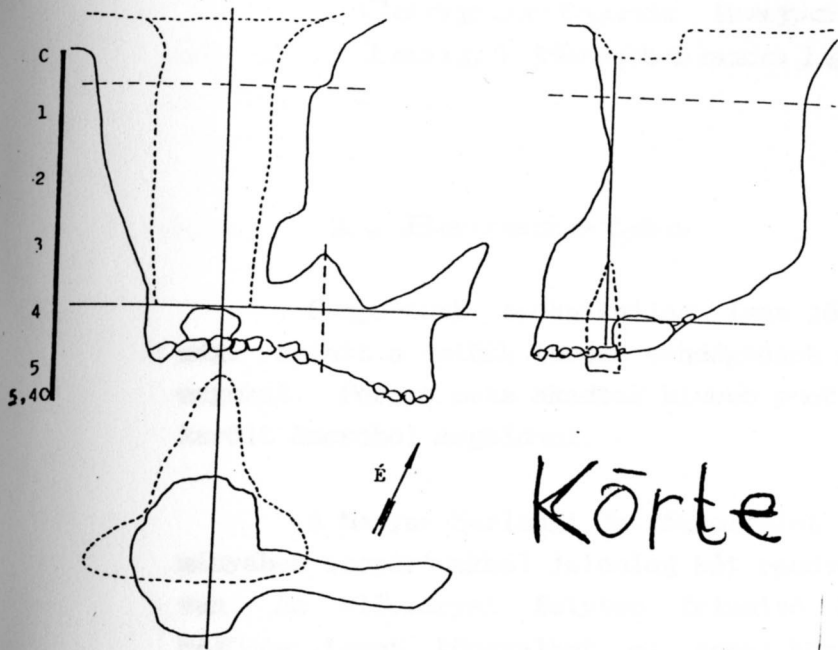

Fenyves zomboly

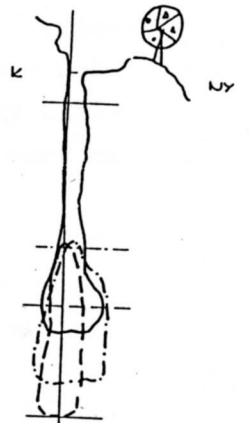
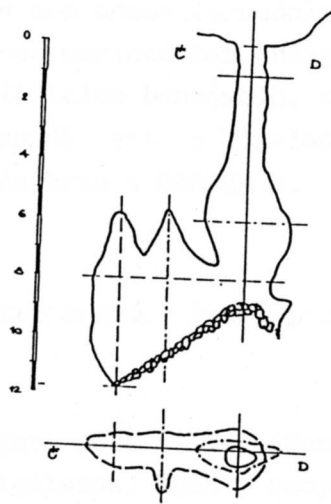
November 7-zomboly

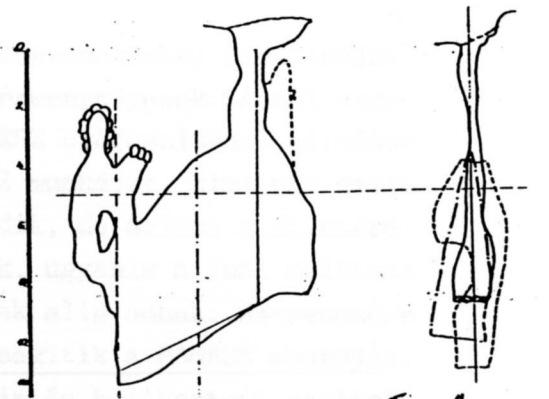
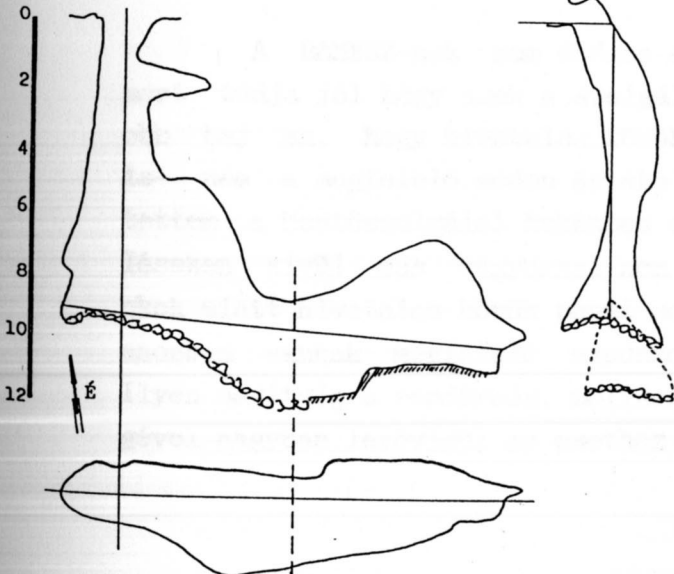
Körte

Pöttg-

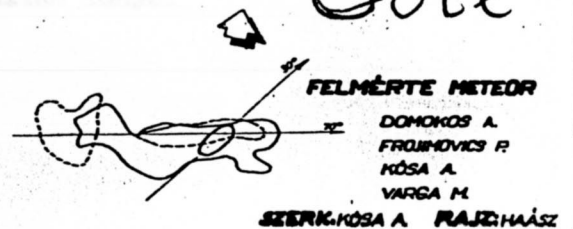

FELMÉRTE: A VÖRÖS METEOR DARLÁNG-
KUTATÓ CSOPORT ZSOMBOLY-
KUTATÓ BRIGÁDIÁ
1965. AUGUSZTUS
SZERKESZTETTE: SZÉKELY KIUGA

Kilátó

Göte

FELMÉRTE METEOR
DOMOKOS A.
FRUJNOVICZ F.
KÓSA A.
VARGA M.
SZERK. KÓSA A. RAJZMÁSZ

Csoportunk kapcsolata a Barlangi Mentőszolgálattal

1, Bevezetés

Csoportunk technikailag igen jól képzett, összeszokott társaság. Emiatt a velünk túrázó vendégtagok mindig biztonságban érezhették magukat. Persze néha akadtak kisebb problémák, de ezeket általában sikerült önerőből megoldani.

A Magyar Barlangi Mentőszolgálat / továbbiakban: BAMESZ / állományában csoportunkból jelenleg két rendes, valamint egy fő pártoló tag van. Az állományát folyton frissítő BAMESZ remélhetőleg egyre több MAFC-os tagot könyvelhet el sorai közt. Csoportunk a rendelkezésére álló erőforrásait a BAMESZ kérésére mindig mozgósította a sikeres mentés érdekében. A cikk szerzője -mivel ez a jelentés MAFC-os jelentés- a saját szemszögéből foglalja össze eme nemes társadalmi szervezet legjelentősebb megmozdulásait az 1994-es esztendőben. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ez a tényleírás nem hivatalos beszámoló, tekentsék egy tájékoztató élménybeszámolónak. Tesszük ezt a kijelentés azért, mert az elmúlt időszakban igen sok támadás érte a BAMESZ-t.

2, a BAMESZ anyagi helyzete és lehetőségei.

Magyarország területén egyre több helyen jönnek létre különböző mentő és katasztrófaelhárító szolgálatok. Ezek a csoportok célkitűzései között szerepel a barlangi mentés is, de erősen megkérdőjelezhető szakmai hozzáértésük, és mentésnél eddig még nem láttuk tevékenykedni őket.

A BAMESZ-nak nem érdeke ezekkel a szervezetekkel rivalizálni, mert tudja jól hogy ezek a szolgálatok nem versenyképesek. Annál nagyobb baj az, hogy hivatalos körökben -a BAMESZ erőfeszítései ellenére is- nem a megfelelő módon értékelik a BAMESZ munkáját. Mint már említettem a Mentőszolgálat önkéntes alapon működik, de sajnos a felszereléseken kívül más vagyonnal nem rendelkezik, ugyanis a fent említett okok miatt hivatalos körök pénzt nem, vagy csak alig adnak. Szerencsére azonban vannak megfelelő szponzorok akik segítik a BAMESZ munkáját. Ilyen segítség a rendőrség, melynek járműparkja és helikoptere segítségével nagyban lerövidül az esethez történő kiszállás ideje.

2, A BAMESZ tevékenysége

A BAMESZ évente két taggyűlést tart. Itt megbeszéljük az éves programot, egyeztetjük a gyakorlatok időpontját. A vezetőség havonta ül össze, az esetleges felmerülő problémák megoldása végett.

1994-ben -mint általában- két gyakorlatot szervezett tagjainak a Mentőszolgálat.

Idén a tavaszi helyszínen a Csillaghegyi kőfejtő volt, ahol különböző kötéltechnikai gyakorlatokkal csiszoltuk tudásunkat. Másnap a Mátyás-hegyi barlangban cipeltük az imitált sérülttel a hordágyat.

Az őszi nagyobb horderejű gyakorlatot a Béke-barlangban tartottuk meg, melynek az volt a célja, hogy gyakoroljuk a vizes barlangból való mentést. A szinte teljes létszámban résztvevő társaság a kívülálló megfigyelők szerint profi módon oldotta meg a feladatokat.

Sajnos ilyen gyakorlatra az érdeklődők nem juthatnak el, ezért évente legalább egyszer látványos bemutatót tart a felszínen a BAMESZ, ahol mindenki láthatja felkészültségüket. Ilyen gyakorlaton győződhetett meg a főpolgármester, a rendőrfőkapitány az oktatásügyi miniszter és a többi mentőszolgálat szervezet tagjainak tudásáról.

A BAMESZ célja a balesetmegelőzés. Ezért széleskörű oktatást szervez az alapfokú barlangjáró tanfolyam segítségével. Tagjaikkal találkozhatunk a technikai és túravezetői tanfolyamokon. Bevált segítség a bajban a sisakban elhelyezhető matrica, amely minden olyan alpvető adatot tartalmaz, amelyre szükség lehet barlangi baleset bekövetkezőkor. Ezek a matricák díjmentesen kaphatók a BAMESZ tagoknál, a Társulatban és a Pál-völgyi barlang pénztárában.

3, Akcióleírások

Az alábbiakban kronológikus sorrendben írom le a BAMESZ "éles" akcióiból a legérdekesebbeket az 1994-es évben abban a reményben, hogy a megtörtént balesetektől mindenki levonja a tanulságokat.

1994 január 10.

Az év első akciója sajátos módon egy Szlovákiában történt barlangi bűvár balesettel indult. Stibrányi Gusztáv barátunk kért tőlünk segítséget mert a Tiszolc melletti Toplica barlangban merülés során elszakadt egymástól két bűvár, a feltételezések szerint a bajban lévő bűvár az egyik szifonnál várja a mentést. A mentésben három hazai bar-

langi könnyűbúvár csoport vett részt. A BAMRSZ saját búváraikon kívül az Amphora Könnyűbúvár Club és a Debreceni Búvár Club tagjai cseh és szlovák egységekkel próbálták megmenteni a bajba került bűvart, azonban sajnos csak a holttestet tudták már kihozni.

1994 január 29.

A Pilisben található Legény barlangban egy 14 éves diák lábtörést szenvedett. Riasztás után 1 órával a 25 fős mentőcsapat már a helyszínen volt. A mentés vezetője Dr Dénes György, irányítója Taródi Péter volt. A sérült felszínre szállítását rendkívül megnehezítette a Betyárszorító elnevezésű hirhedten szűk hely. A helyszíni orvosi elsősegélynyújtás után a barlang közepétől (kb.200 m) 2 óra megfeszített munkával hoztuk Vajla Gergely sérültet a felszínre. Az erdön átfúvó hóvihár miatt felszíni kötélpálya segítségével juttatuk le a szerencsétlenül járt fiataalt a mentőautóhoz.

A baleset véletlenszerűen következett be, a túravezető a baleset előtt és után mindvégig helyesen járt el.

1994 március 15.

A Szépvölgyi úton sétálók felfigyeltek, hogy a Mátyás-hegyi kőfejtőből segélykiáltás hallatszik. Egy 20 és egy 16 éves kalandvágó fiatal maradt fent a kőfejtő sziklafalán. A közelben tartózkodó 2 BAMRSZ tag rövid idő alatt lejutatta a falról a fiatalokat.

Legalább egy darab kötéllal biztosíthatták volna magukat. Ez igen nagy felelőtlenség volt, nagyobb baj is történhetett volna.

1994 július 31.

Az Országos Mentőszolgálat főügyelete riasztotta a BAMRSZ-ot, hogy a Bakony hegységben a Tési-fennsík az Alba Regia barlangban baleset történt, szerencsére közel a felszínhez. A gyors kiszállás végett a mentőegység helikopteren indult a barlanghoz. A balesetet egy beépített létráról való 4-5 m-es lezuhanás okozta. Szerencsére a sérült csak zúzódásokat szenvedett. A mentés Taródi Péter irányításával, helyi barlangászok segítségével 2 óra alatt zajlott le.

A baleset tanulsága az, hogy még ilyen kis létráknál is ajánlott a kötélbiztosítás, különösen a magyarországi barlangi létrák álla-

gát figyelembevéve. A barlangászok az esemény bekövetkezte után helyesen a sérültet izolációs fóliába csomagolták, és meleg ruhákkal vették körbe.

Torda István

Nemzetközi barlangásztalálkozó
Alsóhegy , 1994 december 27-től
1995 január 2-ig

Régóta dédelgetett álmunk volt, hogy a mindeféle gazdasági és társadalmi nehézségek ellenére egyéni és csoportban működő barlangász barátainkkal együtt búcsúztassuk az amúgy borzasztó nehéz évet. Szerettük volna, ha az év utolsó napjaiban együtt túrázhassunk Alsó-hegy és az Aggteleki-karsztvidék csodálatos barlangjaiban. Szerettük volna, ha régóta nem látott barátainkkal lépnénk át talán egy jobb évbe.

Nos, mint tudjuk az álmok néha valóra válnak...

A megvalósítás kialakulásában szerepet játszott az a tény, hogy tudtuk, szilveszterkor jönnek hozzánk oxfordi és walesi barátaink, akik különböző közös expedíciók során igen jó barátaink lettek.

Innen kezdve két vonalon futott tovább a szervezés. A csoport egyik fele fáradhatatlanul ostromolta körlevelekkel csoportunk összes külföldi és belföldi ismerőseit, a másik csoport a helyszíni szervezésekkel volt elfoglalva.

Végül is Bódvaszilason rendeztük be a szállást a helyi általános iskola tornatermében. A rendezvényre 110 barlangász érkezett, amely szám önmagáért beszél. Ilyen létszámú társaság túráztatása nem kis feladat volt, de -köszönet segítőknek- minden terv szerint ment. A résztvevők profi túravezetőkkel túrázhattak a következő barlangokban: Béke-barlang, Kossuth-barlang, Baradla-barlang, Vass Imre-barlang, Surrantós-barlang, Rejtekszomboly, és az Alsóhegyi zombolyokba. A túrák után esténként különböző csoportok igen színvonalas diavetítéses beszámolókon mutatták be életüket. Külföldről Oxfordból, Walesből, és Ukrajnából érkeztek barátaink.

Szilveszter estét a közismert Fapados elnevezésű vendéglátóipari egységben rendeztük meg, fantasztikus hangulatban. Biztosan jövőre is megrendezzük ezt az összejövetelt.

Összegzés

A tábor helye: Bódvaszilas, általános iskola tornaterme.

A tábor ideje: 1994.december 27-től-1995.január 2-ig.

A tábor célja: közös túrák régi és új barátainkkal.

A túrák célja: Aggteleki-karsztvidék.

A tábor szervezője: MAFC Barlangkutató Csoport.
A tábor létszáma: 110 fő, ebből 12 fő külföldi
A tábor kifizetett költségei: 80.000.-Ft.

Szilveszter esti adatok: elfogyott:

250 liter Borsodi Villámgyors sör

2 liter Unicum

2 liter Vodka

40 liter fehér bor

40 liter vörös bor

A résztvevők

Külföldiek: Oxford University Caves Club (O.U.C.C.)
Ternopoli Barlangkutató Csoport

Hazaiak: MAFC Barlangkutató Csoport
BEAC Barlangász Csoport
FTSK Barlangkutató Csoport
Papp Ferenc Barlangkutató Csoport
Mátrai Hőerőmű Barlangász Csoport Gyöngyös
Matyó Kommandó Barlangász Csoport Mezökövesd
Debreceni Könnyűbúvár Club
Acheron Barlangkutató Csoport
és sokan mások..

Külön köszönet avagy nélkülük
nem ment volna

Aggteleki Nemzeti Park
Altalános Iskola Bódvaszilas
Fapados söröző Bódvaszilas
Maucha Gergő (Papp Ferenc csoport)
BEAC Barlangász Csoport.

Egerland Zoltán

Túránk Lengyelországban

Kedves lengyel barátaink meghívásának eleget téve csoportunk, valamint néhány BEAC-os barlangász február 10-13-ig a Lengyel Tátrába látogatott és hódolhatott barlangász szenvedélyének.

Zakopánétól nem messze, az ottani barlangászok házában kaptunk szállást. Pénteken délelőtt ki-ki kedvére túrázhatott, néhányan Zakopáné nevezetességeivel ismerkedtek. Este egy csodálatos aktív forrásbarlangba látogathattunk el, amely szerencsére télen nem volt vizes. Cseppkövekben nem bővelkedett a barlang, viszont gyönyörködhettünk gazdag eróziós formáiban. Sötétben értünk vissza, és szállásunkon már emelkedett volt a hangulat.

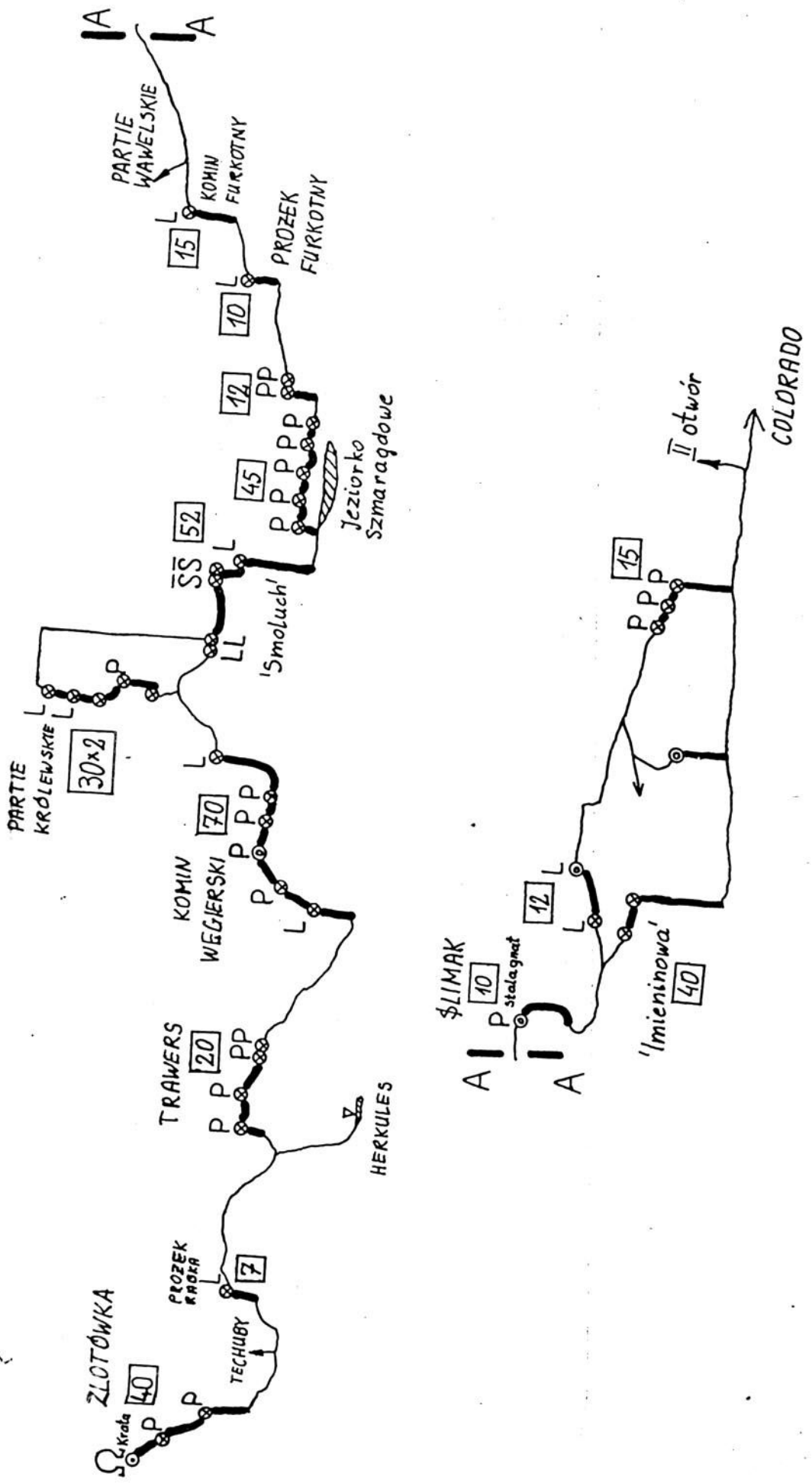
Szombaton délután indultunk a Jaskina Carna elnevezésű barlang bejáratához. A bejáratot kb. 3 óra keresés után sikerült helyi túravezetőknek megtalálnia, amely egy 60 fokos lejtésű fenyőerdővel és borókással borított hegyoldalon leledzett. A túrázni kívánók egy része a hideg és a késői idő miatt visszafordult a bejáratától.

Aki vállalta a nehézségeket, az nem bánta meg. A mintegy 6 km hosszú barlang szinte egyenesen egy hatalmas hasadékként szeli át a hegyet. Néhány érdekes mászás és egy cseppet sem veszélytelen kötélhidette színesebbé túránkat. Mikor kiértünk már világosodott. 10 órás túra után fáradtan csúszkáltunk a fák között a meredek havas hegyoldalon. Kis pihenés után indultunk haza.

Németh Zsolt

JASKINIA CZARNA

[-158, 141]

Barlangtúrák Yorkshire-ben

Brit barátaink szíves meghívására áprilisban csoportunk Angliába látogatott. Hatalmas szerencsénk volt, mivel az üzemanyagon kívül az összes költségünket -ideértve az ételmezést is- vendéglátóink állták.

Április 7-én indultunk 4 fővel fél Európán át Calaisba, ahonnan kompunk indult. Nagy öröm volt a 3 órás kompozás után megpillantani Dover fehér szikláit. A számunkra szokatlan baloldali közlekedés, valamint a 15 éves Skodánk jóvoltából végül is szerencsésen megérkeztünk Breconba. Másnap felszíni túrán Wales dombjai között ismerkedtünk meg a jellegzetes brit időjárással, ami nem volt más, mint csapadék minden formában és mennyiségben.

Következő napon vonattal mentünk tovább Yorkshire-be. Éppen ottjártunkkor egy gyermek barlangásztábor volt, így -ismerve a társaság szellemi színvonalát- nem okozott számunkra zavart az együttlét.

Első barlangunk az ALUM POY és a hozzá csatlakozó Long Churn caves volt. A monumentális méretekkel rendelkező zsombolyt remekül beszerelték angol barátaink. A zsomboly alján induló patakos ágot rövid séta után szifon zárta el.

Tatham Wife Hole

Hasonlított a hazai Mátyás-hegyi-barlanghoz, még hosszúságban is, azzal a különbséggel, hogy itt minden járatban víz folyt. Felszínre érvén kivételes látványosságnak lehettünk szemtanúi: 1 órára kisütött a nap. Hazafelé egy gyönyörű karsztfennsíkron folytattuk utunkat.

Lancaster Kasegill Cave System

1989-ben a hosszúsági világranglistán a 13. helyen állt 63.600 m-re, de a helyi barlangászok szerint hossza a 70 km-t is meghaladja. A barlang engedélyköteles. Számos bejáratral rendelkezik, így módunkban állt átmenő túrát tenni. Egy aknán leereszkedve elindultunk az egyik Baradla-barlang méretű vizes ágán. Később szűkületekkel is találkoztunk. Végül is 8 órát túráztunk itt.

Rowten pot

A 105 m mélységű zombolyban ahol víz zuhog az aknába különböző kötéltechnikai manőverekkel próbáltunk minél kevésbé megázni. Ehhez minden segítség meg volt, mert a helyiek eme rövid szakaszon 120 db. nittet helyeztek el az évek folyamán. Karbidlámpát a vízpermet miatt nem tudtunk használni. A függőleges szakasz után egy meanderező járat következett, majd szifon akadályozta meg a tovbjutást. A zuhogó víz miatt a barlangban a beszéddel való kommunikálás lehetetlen volt, így csak a tapasztalat segített minket.

Gaping Ghyll rendszer

A barlangrendszerbe a Flood Entrance Pot nevű aknarandszeren jutottunk le. Lent nagyméretű összekötőjáratok indultak. A barlang legnagyobb termen lezúduló víz lenyűgöző látványt nyújtott. Innen továbbhaladva ismét nagy termek következtek. Néhol 30-40 méteres leszakadásokat kötéllel kellett leküzdeni. A termek után egy csőalakú járáthoz értünk amely Bar Pot névre hallgatott. Ezen felmászva jutottunk a felszínre. Este a Mill Inn-ben költöttük el a búcsúvacsorát.

Cardiffban váltunk el barátainktól, egy helyi barlangászcentrumban: Story Armban eltöltött éjszaka után és indultunk hazafelé.

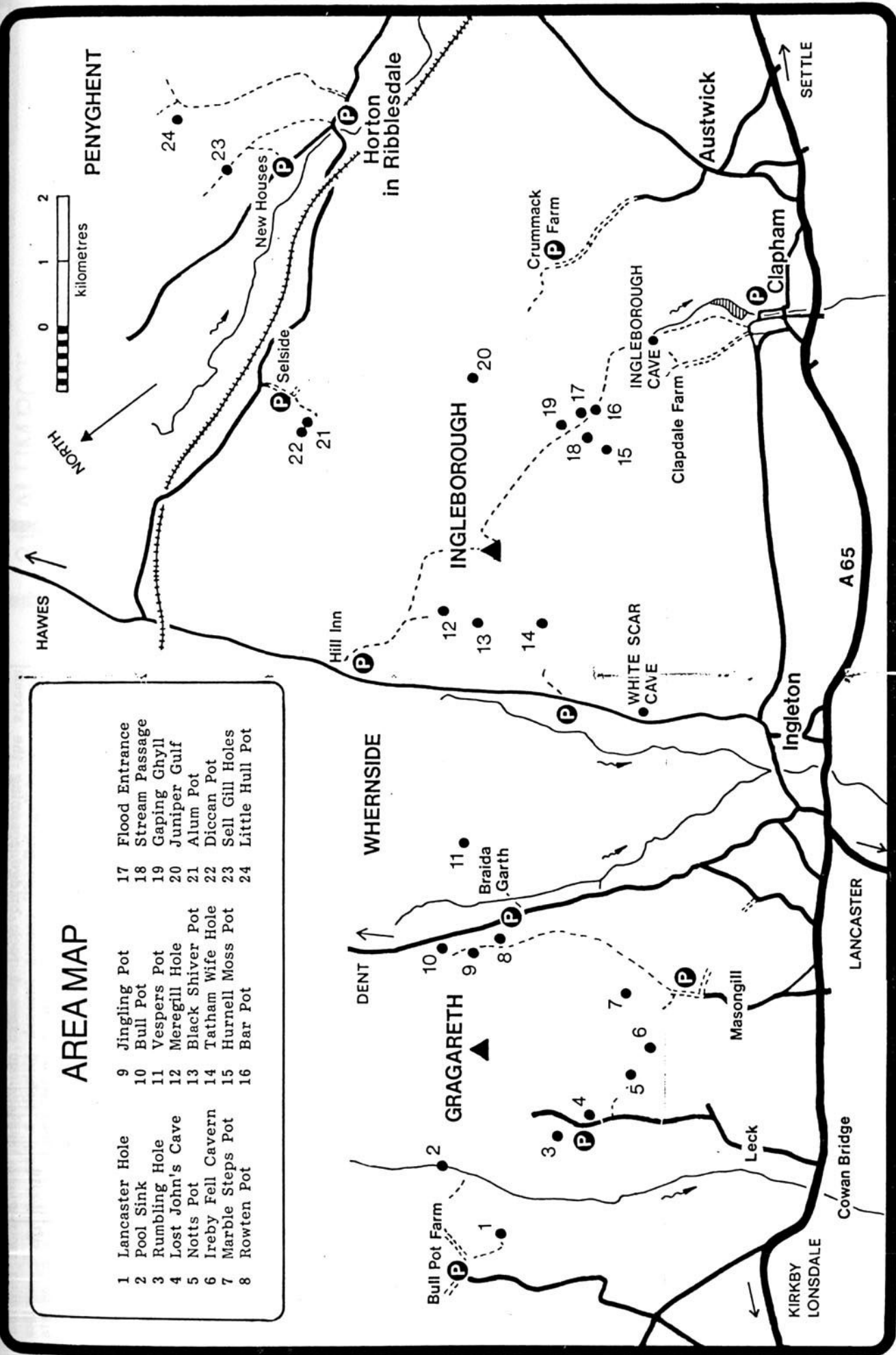
Jövőre is meglátogatjuk a Brit szigetek csodás karsztvidékét annál is inkább, mert barátaink elmondása szerint még rengeteg barlang vár minket bejárásra.

A fent leirtak egy élménybeszámoló. Mellékeljük a cikk után fent szereplő terület jelentős barlangjainak térképét, és angol nyelvű leírását.

Torda István

AREA MAP

1 Lancaster Hole	9 Jangling Pot	17 Flood Entrance
2 Pool Sink	10 Bull Pot	18 Stream Passage
3 Rumbling Hole	11 Vespers Pot	19 Gaping Ghyll
4 Lost John's Cave	12 Meregill Hole	20 Juniper Gulf
5 Notts Pot	13 Black Shiver Pot	21 Alum Pot
6 Ireby Fell Cavern	14 Tatham Wife Hole	22 Diccan Pot
7 Marble Steps Pot	15 Hurnell Moss Pot	23 Sell Gill Holes
8 Rowten Pot	16 Bar Pot	24 Little Hull Pot

8 ROWTENPOT - 105m

West Kingsdale, North Yorkshire
SD 698 780. Alt. 360m

LOCATION

Rowten Pot is a large open shaft close to the 'Turbarry Road' green track on the edge of the limestone bench flanking West Kingsdale. Approached from the third roadside gate on the left (west), 500 metres north of the track to Braida Garth. From the sheep pens, climb straight up the fellside, following the line of a prominent dry valley to a wall corner where the roar of falling water can be heard from an obvious shaft beyond.

DESCRIPTION

Although a large surface feature, most of the entrance hole is floored by huge blocks a few metres down where a sizeable stream enters from Rowten Caves and cascades down a slippery gully before crashing down the Main Shaft. Predictably, following the watercourse has little to commend it, particularly since the Main Shaft can be reached directly from an adjacent 'eyehole' entrance. This is a smaller opening immediately to the south, separated from the larger surface hole by a rock bridge.

Surface Pitch

Two permanent Rawbolts set into bedrock provide an initial belay, dropping over the lip to a rebelay some 3 metres down, clearing a pitch of 17 metres and landing on a large platform overlooking the Main Shaft (50m).

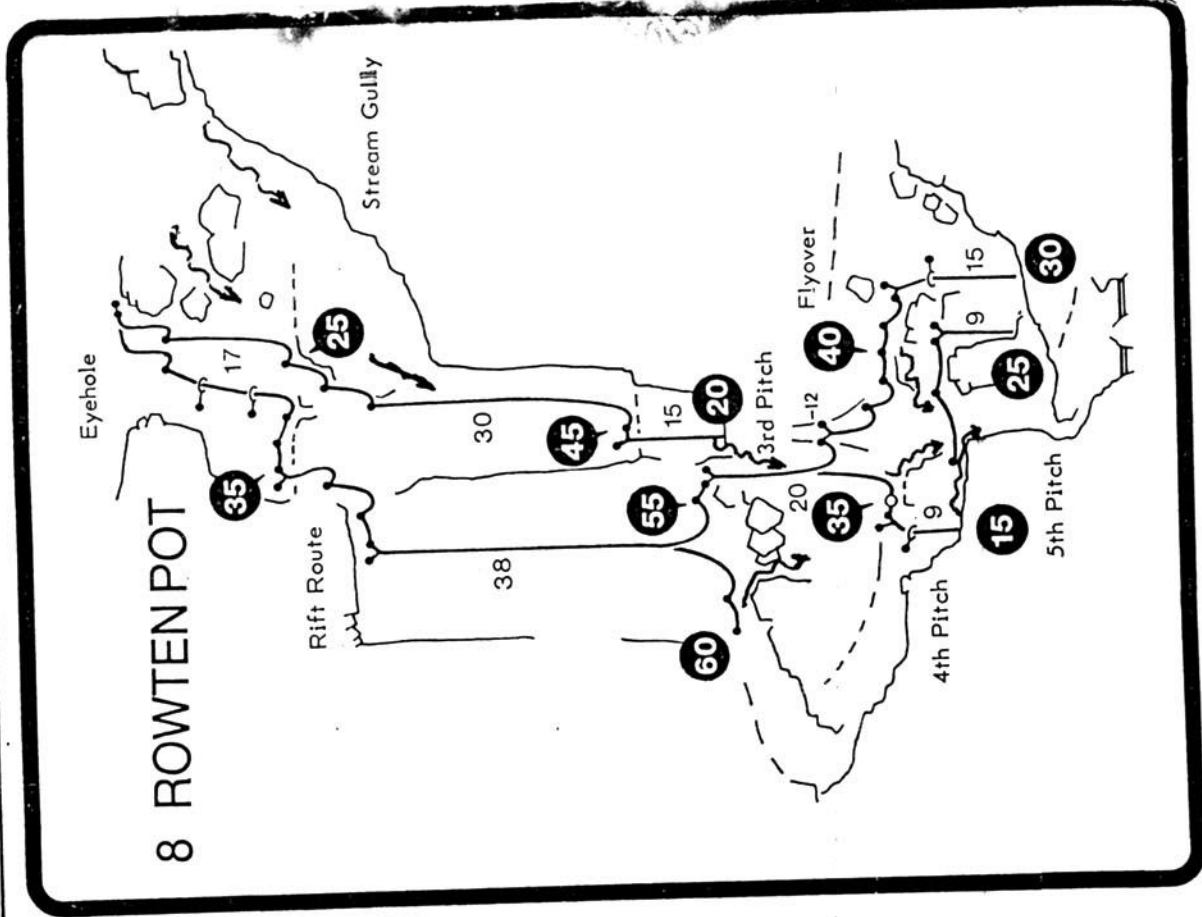
Main Shaft Routes

Various routes descend the Main Shaft, each reflecting different stages in the development of vertical techniques applied to this particular cave. Apart from in very dry conditions most of these ultimately end up beneath the waterfall. From the platform at the base of the entrance pitch, a drier if more technical route traces a rather obscure path from the far side of the shaft.

Rift Route

A traverse crosses an exposed rock bridge spanning the stream gully where it enters the Main Shaft, onto a comfortable, if

Descending the Main Shaft by the Rift Route and following the Flyover by-pass in the lower section of the cave, it is possible to rig safely down to the Final Chamber in very wet conditions.

surface a large passage enters from the Long Churn Caves. Entered from Lower Long Churn, this route involves pitches of 15 metres, 5 metres and a sloping descent across 'the Bridge' to a stance in a groove where the next pitch of 15 metres is common to the South-East Route. Depending on water levels, this pitch lands either at the foot of, or under, the Alum Pot Beck waterfall. The stream then tumbles down steep, picturesque cascades toward the Final Pitch (8m) and into a large vaulted passage where it spills over broad, rocky shelves into a windy, spray-lashed chamber. Here a much larger waterfall enters from Diccan Pot and the combined streams flow into the terminal sump.

South-East Route

An obvious descent line located at the lower (south-east) end of the shaft, a few metres above a wooden stile and overlooking an exposed ledge. An initial belay tied directly around a tree provides a traverse line out to the fork of a second tree overhanging the pitch (35m) to a broken ledge. The shaft wall is slightly less than vertical at this point, such that about 10 metres down a rebelay located in a bulge of shattered rock is necessary to clear the remaining descent. Continuing the descent over the ledge (beware of falling rocks!) gains a rebelay for the final section of 15 metres to the streamway. Alternatively, from the ledge a short traverse line rigged from the shaft wall gains a stance in a groove overlooking the lower 15 metre pitch with a rebelay immediately over the edge, followed by a deviation a few metres lower. The landing is on a wet and windy ledge close to the foot of the Alum Pot Beck waterfall. Below, the stream tumbles over a steep, stepped cascade (where a handline may be useful in wet conditions) to a broad platform above the Final Pitch.

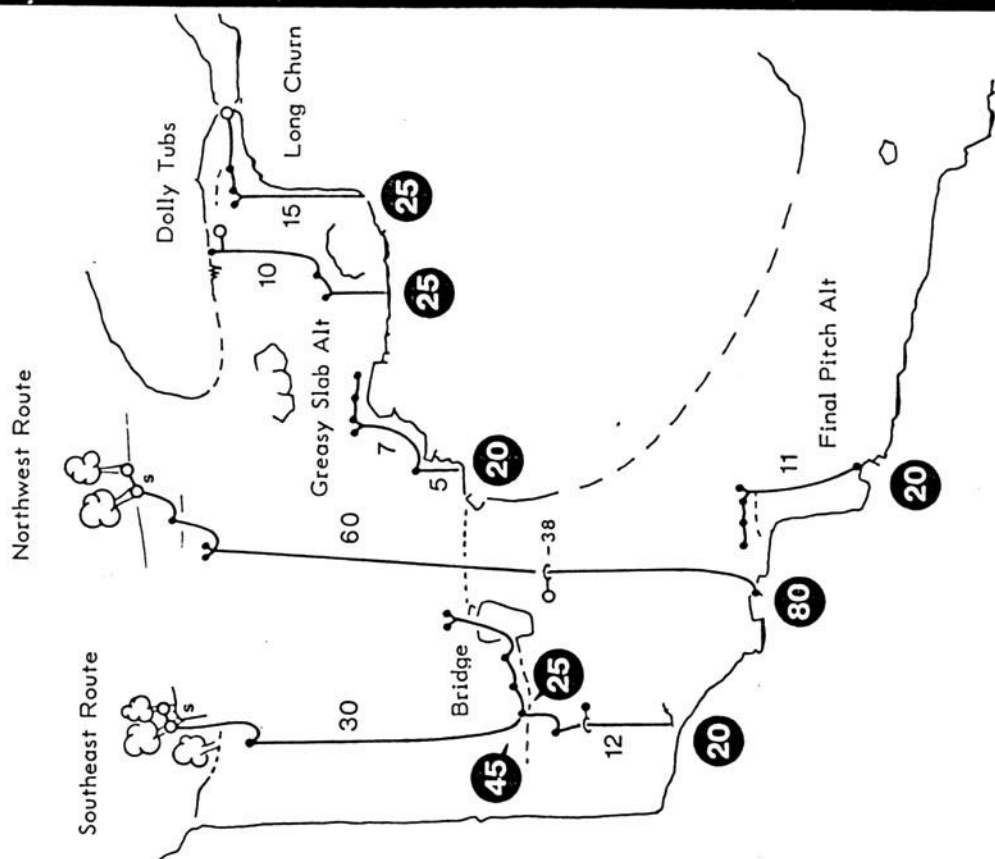
Final Pitch

The only difficulty with this short pitch (8m) lies in avoiding the water and there are two possibilities, suitable for normal and wetter conditions respectively. The simplest line is rigged from Spits planted in bedded rock on the right with a more or less optional deviation a couple of metres down. Without this deviation, the rope rests on the rounded lip of the pitch but this isn't important - perfectionist pride is more likely to be harmed than the rope! The second line follows the left wall, climbing up to a ledge where a traverse leads out to a hang point, clear of the water when subsequently rigged obliquely from a stance on the opposite wall at the foot of the pitch.

North-West Route

A less obvious line located at the upper (north-west) end of the

21 ALUMPOT

Second Pitch

The Second Pitch (12m) follows almost immediately, close enough to the First Pitch to be conveniently rigged with the same rope. Clambering down boulders reaches a stance at the pitch-head equipped with Spits for a 'conventional' rig consisting of a short traverse out to a Y-anchor, with the option of rigging further out on the left wall in wet conditions. This pleasant water-worn pitch is broken by a ledge 3 metres from the bottom and because the stream spurts out into the pitch, tends to be unpleasant in wet conditions. The landing is in a rift, where dropping to a lower level, the passage encounters a hading fault plane and lowers to a crawl with a distinctive calcite vein in the floor. Fortunately the passage soon increases in height and after a narrow section drops into a more normal meandering passage which is followed to the Third Pitch (9m).

Third Pitch and Ramp

Apparently awkward at first sight, this pitch (9m) is rigged very economically from a drilled thread in a buttress to the left, and Spits out over the pitch, with a deviation/s lower down directing the rope away from the water. The vertical section of the pitch is succeeded by a slot onto the 'Ramp' (10m), a steeply sloping rift dropping alongside the stream down the inclined fault plane.

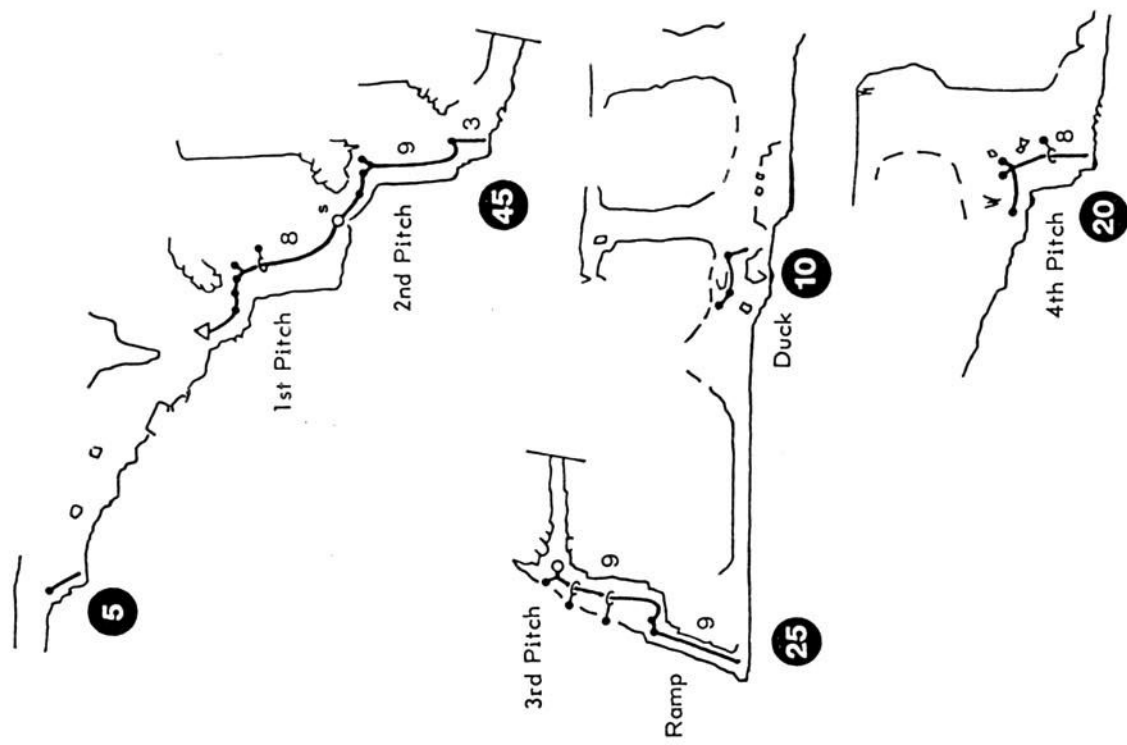
More narrow, hading rift passage doubles back along the fault to a short climb down to a partial duck in a low, cobble-choked archway. For those less eager to get wet, this particular indignity can be by-passed overhead (though not without some effort!) by rigging a traverse line (10 metre rope) through an awkward narrow section from above the preceding climb. Beyond the duck, climbing up a little avoids an overly narrow section of canyon. After dropping back to the stream, the passage widens into a long, high chamber which gives way to a stretch of decorated streamway leading to the Fourth and final pitch (10m).

Fourth Pitch

The rigging here is conventional, although the take-off is a little constricted and the drop broken by a ledge about 6 metres down where the water is difficult to avoid completely without traversing out along the wall.

From the foot of the pitch, a handsome and classically developed, if somewhat gloomy passage eventually lowers to a canal where a lengthy section of limited airspace precedes a sump.

14 TATHAM WIFEHOLE

main pitch of Bar Pot and definitely best avoided. To the right of the chamber the bedding again cuts down to the head of the Fourth Pitch (40m) into South-East Passage of Gaping Ghyll.

Fourth Pitch

The initial belay is a rock bridge across the stream trench, with a traverse around the lip of the pitch to an intermediate anchor. The hang point is from twin Spits planted upwards into the roof - a long stretch for short cavers! A direct descent from this point, although convenient, is only just acceptable from the rigging point of view (the rope is very close to the rock in places), and even under 'normal' conditions becomes unpleasantly wet lower down. However, swinging in to a rebelay in the corner of the shaft about 8 metres down, enables a steep pendulum manoeuvre to reach two successive deviations and so avoid any water more or less completely. This is a fine, airy pitch, landing on a broad ledge overlooking South-East Passage Pot - a continuation of the shaft dropping a further 40 metres or so directly into a deep sump.

Bar and Disappointment Pots

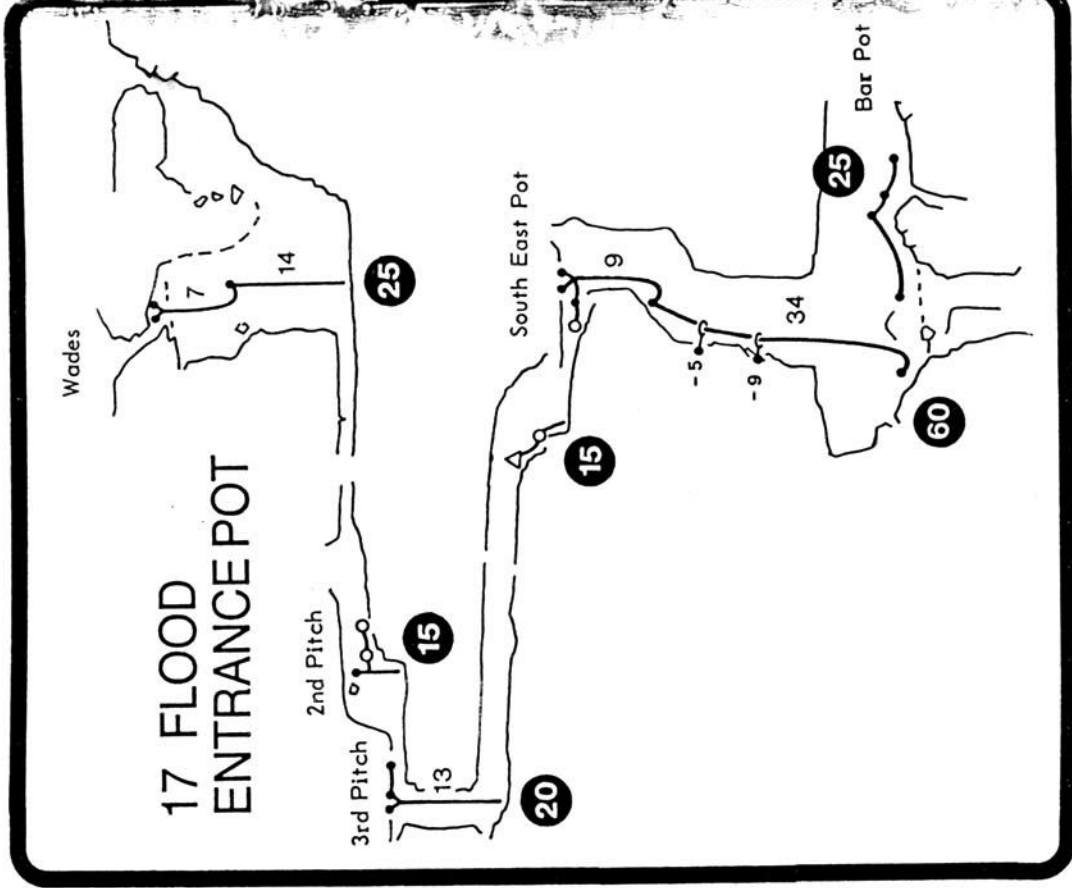
To the left (s/e) along the ledge skirts around South-East Pot and over a connecting hole in the floor into a muddy rift opening out at the base of a massive aven where Bar Pot enters from above. The passage continues to a further aven where the route into New Henslers Passage and the connection with Disappointment Pot lies in a small hole between boulders against the left wall.

Stream Passage and Gaping Ghyll Main Chamber

From the rear of the ledge overlooking South-East Pot, a comfortable tunnel gradually degenerates to a short, flat-out crawl, over rounded cobbles, emerging in South-East Passage. This is the route to the connection with Stream Passage Pot and Gaping Ghyll Main Chamber.

South-East Passage extends for about 200 metres along a classic, dry phreatic tube, for the most part at a particularly awkward height somewhere between stooping and crawling. Straight ahead at a T-junction, the passage continues into Sand Caverns where climbing up a wall of stratified sand at the further end reaches Stalagmite Chamber. Beyond here following the long-abandoned gallery skirts around the lip of a large boulder-lined depression 'Mud Pot', before dropping into the huge cavern of Stream Chamber. The inlet flowing across Stream Chamber leads upstream to the foot of the final pitch of Stream Passage Pot, and downstream through boulder chokes to the Mud Pot Pitch (15m) which lands in a sumped chamber.

Right at the T-junction in South-East Passage leads along a more comfortable stretch of passage to a rift chamber with a low opening under the right wall. This quickly lifts and the continuing passage shortly emerges at a superb vantage point looking out from a pile of boulders into the magnificent Main Chamber of Gaping Ghyll with an atmospheric column of water and filtered light entering from the Main Shaft.

corner. Rigged from Spits in the wall above and succeeded by a deviation fixed low on the opposite ledge, the rope initially descends a rather loose, mossy corner of the shaft. At a depth of around 10 metres, a rift opens out in the direction of Lateral Shaft. Here a short but extremely exposed rope traverse, aided by shuffling along a small shelf, reaches a cramped perch above a breathtaking descent directly to the floor of the Main Chamber. The drop is 85 metres of nothing but sheer primordial grandeur as towards Birkbeck's Ledge at -50 metres, and the other a plume of spray across the Lateral Shaft. The amount of water met with on this Direct Route depends largely on the volume and velocity of the stream issuing from Spout Tunnel (see Lateral Shaft). This is difficult to predict, apart from general water levels the stream is constantly diverted one way or another from its normal path by 'winch meets' or cavers descending the Rat Hole entrance, essentially it's a route for dry rather than wet conditions.

Beware of rocks thrown down the Main Shaft by idiot tourists.

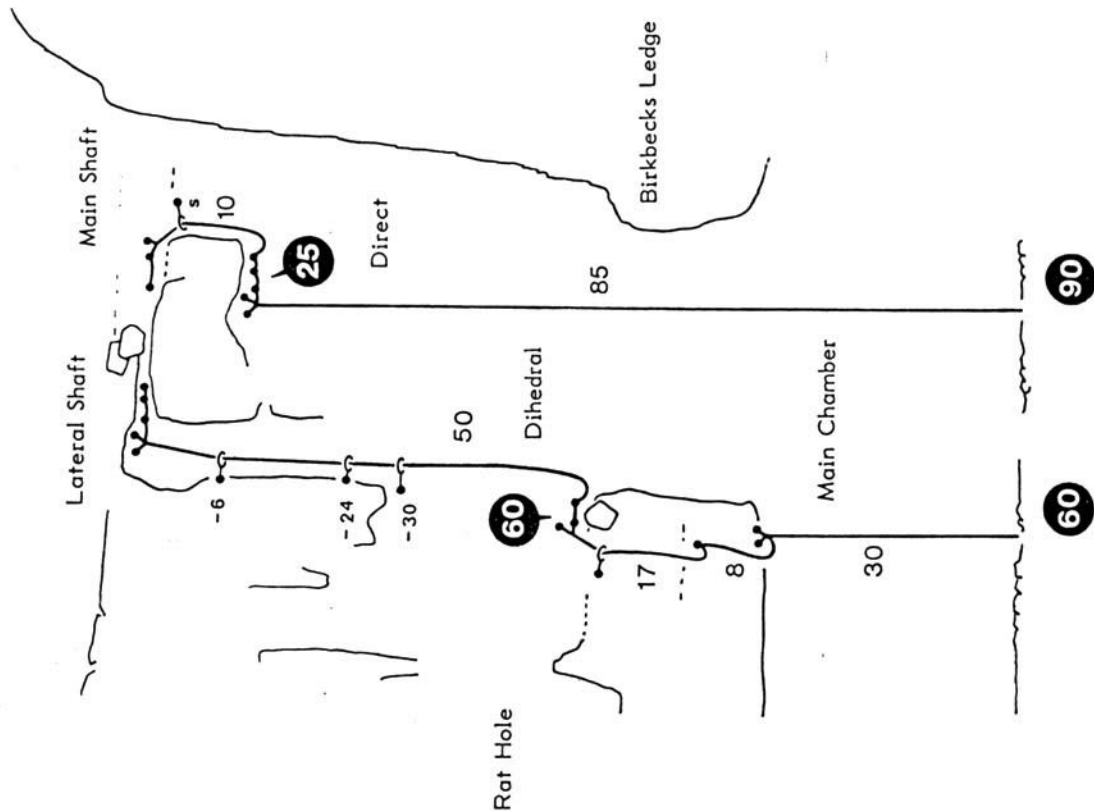
Lateral Shaft

On the limestone platform overlooking the Main Shaft, a huge rectangular block masks the entrance to Jib Tunnel - a short passage opening directly onto a free-hanging pitch of 98 metres to the floor of the Main Chamber. This descent is normally well watered by the stream pouring out of Spout Tunnel some 12 metres down. So that, other than being the longest unbroken pitch in the country, this 'traditional' route has little to commend it. However, in all but drought conditions, a more manageable descent can be made by splitting the pitch into a number of shorter and drier sections. This route is referred to as the 'Dihedral'.

Dihedral Route

From Jib Tunnel, a short traverse leads out over Lateral Shaft to reach Spits positioned in opposite walls. In order to guide the rope away from the stream gushing out of Spout Tunnel, deviations placed at -6, -24 and -30 metres redirect the rope into the corner of the shaft. At about 50 metres depth, a pendulum can be made onto a substantial ledge in a huge lateral rift, clear of water and commanding a fine view across the shaft to Birkbeck's Ledge. The second section drops behind a massive fallen flake wedged across the rift, where a high initial belay lessens the angle of a deviation rigged from the far wall. This pitch is about 15 metres to a rebelay just below the level of a second, smaller ledge. A further pitch of 8 metres descends against the wall to reach a twin belay at a dramatic situation where the rift enters the roof of the Main Chamber. The final section of about 30 metres is a magnificent free-hanging drop, well clear of the walls, landing close to the foot of the Main Shaft.

19 GAPING GHYLL

to a ledge overlooking the main part of the pitch. A sturdy steel peg driven into the wall provides a belay more suited to fixing a ladder than for SRT, from where the pitch descends against the wall into South-East Passage of Gaping Ghyll. This route is commonly known as the 'Ninety-foot Pitch' and each year in the rutting season is the primrose path by which seemingly endless hordes of naive novices are fed into/dragged out of Gaping Ghyll.

2/ From slightly higher up the chamber a traverse along an obvious ledge gives way to a short scramble down onto a broad, boulder-strewn balcony overlooking the Main Pitch. Although in no way difficult, a slip in this region would almost certainly prove fatal, so a traverse line is rigged from the chamber across to the head of the pitch. From the far end of the balcony, rigging out to spits over the corner of the shaft results in a fine free-hanging pitch of 33 metres to the floor of South-East Passage.

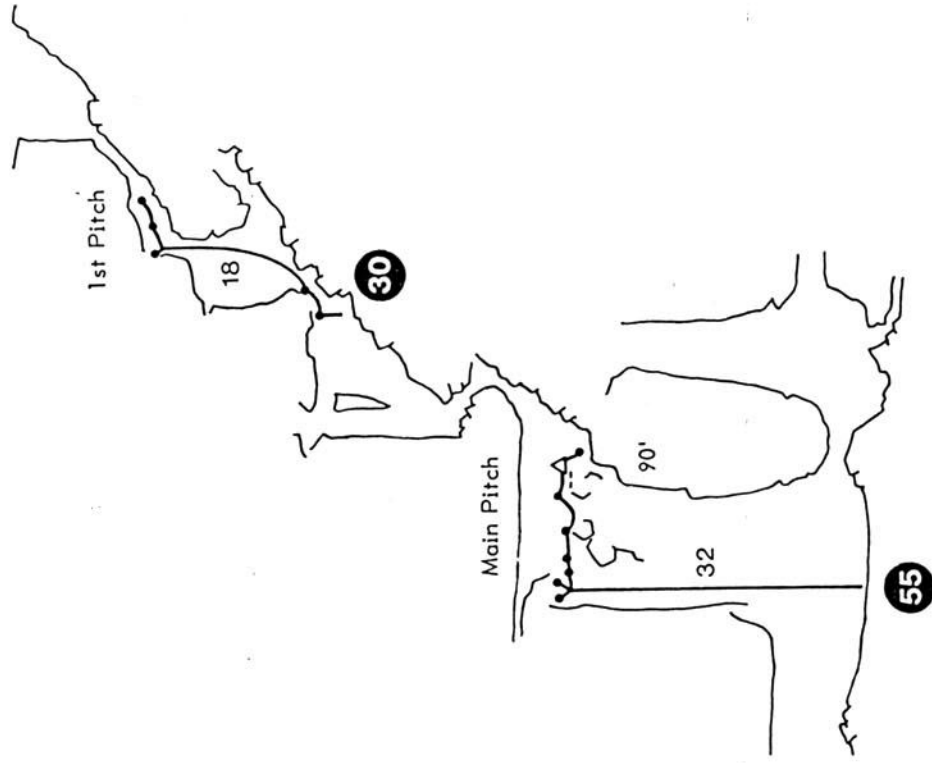
South-East Passage

From the foot of the Bar Pot Pitch, a broad, mud-floored passage extends eastwards to the base of an aven where, across the chamber, a small hole hidden behind boulders enters the New Hensler's Series, the connection with Disappointment Pot and the route to Far Country. In the opposite direction the passage takes the form of a rift, crossing a subsiding hole in the floor connecting with South-East Pot and then traverses around South-East Pot itself, onto a ledge where a tunnel leads off towards Gaping Ghyll Main Chamber (see Flood Entrance Pot).

DIGRESSION

Some years ago South-East Pot and the connecting hole above, obvious enough hazards on a well-trodden route, were fitted with a fixed traverse line. Shortly afterwards this was removed, doubtless having offended somebody's sensibilities, and the fixing bolts destroyed. The 'removal' of the rope was in fact fairly predictable and, in any case, it's better if each group of cavers supplies its own rope. Bashing bolts is less easy to understand, since these are small and inconspicuous enough to be virtually unnoticeable by the passing caver and yet provide the means for other cavers to protect themselves (and their charges) should they have the good sense so to do. Inevitably fresh bolts were eventually installed, so that the only lasting result of this action is a certain amount of needless damage to the cave walls. There are, of course, certain arguments against 'fixed aids', but what can be made of the 'judgement' of cavers sufficiently offended by the presence of a tiny 12mm dia. spit to destroy the means of protection at a known hazard, while remaining totally blind to the piles of shit and mindless drive! scrawled all over the walls a few metres away at the foot of Bar Pot.

16 BARPOT (-100m)

Részvételünk a Canyon 94. expedición (1994 augusztus 8-23.)

Természetesen a MAFC nem csak szervez, de kapcsolatai útján tagjait gyakran hívják meg hazai és külföldi csoportok nagyobb expedícióra. Nos ezen a nyáron csoportunk két tagja vett részt a Canyon 94. elnevezésű expedíción.

A nagy szabású kiruccanást a Meteor Student csoportja szervezte Krekács Károly vezetésével. A túra célja: három Franciarszágbán található Canyon bejárása földön, vizen vagy levegőben, valamint néhány nagyobb barlang bejárása Franciaországban és Spanyolországban.

Végül is egy Ikarus gyártmányú rendkívül igénytelen autóbusszal és 40 emberrel indultunk el augusztus 8.-án. Megállás nélkül haladtunk át Ausztria, Olaszország tájain.

Első megállásunk az Ardeche-i áttörés volt, amely canyon mintegy 35 km hosszan kanyarog a Massiv Central hegységben. Még a legszárazabb időszakokban is igen bővizű folyó található benne. Ezen a vadvizen próbálkoztunk végigmenni kajakkal. Persze a csapaton igen hamar meglátszott a gyakorlatlanság evezés terén, de végül is 14 óra alatt sikerült bejárni a völgyet.

A következő állomás Ardeche-től nem messze a Herault Canyon volt. Ez a canyon jóval kisebb mint az előző. Igen alacsony vize miatt úszva néztük meg a leglátványosabb részeit, amelynek távja: 3 km.

A harmadik szakadék a híres "Európai Grand Canyon", a Verdun Canyon volt amit megnéztünk. Szintén a Massiv Centralban található. Gyalogosan indultunk bejárására. Néhány helyen alpintechnika szükséges a továbbjutáshoz. Ennek a völgynek időhiány miatt nem sikerült a végére járni, ezt jövőre tervezzük.

A varázslatos canyonok után utunkat a Pireneusok felé folytattuk. Eme gyönyörű hegységben is főként szurdokokat jártunk be gyalogszerrel, de néhány kisebb barlangot is felkerestünk.

Hazafelé tartva Andorra hegyvidékén is túráztunk.

Z á r s z ó

Ismét eltelt egy év, ismét csalódást kell okoznunk azoknak, akik azt gondolták, hogy tiszavirág életű lesz ez a csoport.

1990 óta létezőnk, de büszkén elmondhatjuk magunkról hogy külföldön számos országban ismernek minket. Hiszen elég jelentéseinket fellapozni, és mindenki láthatja, hogy mennyi csodálatos helyen voltunk. Olyan sok meghívásunk van, hogy tervezzük jövőre azt a rendszert, amely lehetővé teszi bárki számára hogy eljusson olyan helyekre ahol eddig még nem járt.

Itthon is tevékenykedtünk a kutatási területinken, hiszen ez a csoport elsősorban kutatásnak szenteli a tevékenységét. Persze aki akart eddig is jöhetett velünk, hiszen a MAFC-nak egyetlen alapszabálya: aki velünk jön, azt szívesen látjuk. Pontosan ez adja meg a csoport sokszínűségét, mozgékonyágát.

Természetesen az ideai viszonyban nehéz gazdasági viszonyok nagyon megnehezítették a dolgunkat. De nemcsak a külső, hanem a Társulatban uralkodó belső válság sem tett jót a barlangászok megítélésében. Csoportunkban mindig is az a nézet uralkodott, hogy lehetőség szerint mindig segíteni kell a Társulat áldozatos munkáját, hiszen összetartozunk. Sajnos ezt nem mindenki gondolja így. Ennek következménye volt, az ideai főtitkári beszámoló megbuktatása, ugyanis ott betelt a pohár. Megújulásra van szükség, olyan emberekre a Társulat élén, akik képesek nem megfutamodni a problémák elöl, hanem legalább megpróbálják megoldani azokat. Szinte az egész országban is ez a folyamat folyik. Igen sokat várunk a tisztújító közgyűléstől.

Szintén jellemző a Cholnoki-pályázat elbírálása is. Barlangász barátaink okkal panaszkodnak arra, hogy szinte mindig ugyanazok a csoportok kapnak díjat, holott a csoport teljesítménye erősen megkérdőjelezhető. Innen látszik a Biráló Bizottság tájékozatlansága. Olyan ez, mint a Magyar Országgyűlés. A jelek és sokak véleménye szerint a Biráló Bizottságnak nem a valóság számít, nem az, hogy valójában hogyan működnek kis hazánk barlangász csoportjai, hanem az, hogy ki mit ír, kinek vaastagabb a jelentése, ki hogyan adja el magát. Pedig egy jelentésben egy leírt cikk mögött talán néhány embernek egy egész éves munkája

áll, hiszen sajnos elmúltak azok az évek Magyarországon, hogy kin, gyöt-
relem, türelem és áldozatok nélkül bejutást nyerjünk a föld alatti cso-
davidalágba.

Ez mindannyiunk vágya, amely ritkán, de beteljesül...

Egerland Zoltán

MELLÆKLET

Nagy-Britanniai "testvér klubunk" az OUCC

Kapcsolatunk a Britt-szigetek egyik tagadhatatlanul legjobb barlangkutató csoportjával még a tavalyi évben kezdődött, amikor is résztvettünk spanyolországi (Ny-i Picos) expedíciójukon. A kapcsolat az idei évben sem szakadt meg, újra ott voltunk a nyári túrán, és a nyári első egy szem látogató után a téli szünetben már 8-an töltötték a karácsony szilveszter közötti szünetet Magyarországon ismerkedve hazánk barlangjaival. Továbbra is rendszeres "előfizetői" vagyunk az email-en terjedő DTT-nek azaz az oxfordiak hetente megjelenő "Műsorfüzetének". Itt most ebből "idézünk" 2 frissebb számot, amelyben többek között a magyarországi turáról is olvashatunk, majd néhány "személyes" levélrészlet került kiragadásra, amelyből mi úgy értelmezzük a helyzete nem éreztek magukat rosszul... Mindenesetre jövőre újra ott leszünk a Ny-i Picoson (is). *Nyerges Miklós*

From: guilford@vax.oxford.ac.uk (Tim Guilford)

Subject: Depth Through Thought Vol 5, no. 1

Sender: guilford@vax.oxford.ac.uk

Depth through thought OUCC News 11th January 1995 Volume 5, Number 1

Editorial

In a smoke filled room last night we said our goodbyes to Jimbo, who we'll all miss for his enormous northern wit, enormous enthusiasm, and enormous tummy. Goodbye, that is, until the next Yorkshire trip (and the next, and the next..).

So, happy new year, and welcome to a new volume of Depth, its first issuesparkling with reports of record caving activity by the club over new year. Stories of Yorks and Hungary will go on for several weeks I expect, so send in your own if you want.

Oh, Spain enthusiasts may wish to know that the market has suddenly become flooded with copies of *Beneath the Mountains*, so now's the time to buy that present for your mum.

1994 Expedition Report

The Expedition Report is at the printers and will be available soon. As well as a full and frank disclosure of the activities of OUCC La Verdelluenga 1994 the report comes with A3 copies of the surveys of C3 and F64. For those who would like big surveys these are available from Gavin, they consist of an A2 survey of F64 (1.50) and an A1 survey of C3 (2.00) or 3.50 for the pair. Due to good financial management the 1994 expedition is able to offer the report for free to all expedition members and their aardvarks.

On a personal note most of you will know that I've gone, I'm off to work for Zeneca (formerly ICI) at Grangemouth in Scotland. It's worth pointing out that Grangemouth is a lot closer to the Dales than Oxford, so I'll see you there. Hugs and Kisses, Jim Ramsden

Yorks: The Pybus Perspective

It was on the evening of the 28th of December that I arrived in the pouring rain on the last train to Settle. The Bull Pot farm phone deciding to spend that day out of order, and my total inability to organise anything successfully with James meant that Gavin and Sharon, who had been waiting to pick me up, had headed back to Bull Pot farm half an hour earlier. After some more unsuccessful phone calls I was just contemplating hitching in the rain, when I spotted a familiar face sitting in the cafe. Fenella it turned out had spurned the opportunity of staying in the wonderful comfort of Bull Pot Farm, and was spending the week camping with Mike. They very kindly offered me a space in their tent for the night, in a camp site which had all its facilities closed and a sign displayed saying "Married Couples ONLY, No more than two persons per tent". So I spent a cosy, if rather wet, night listening to the lighting flashes and Thunderclaps getting ever closer together as the Storm closed overhead.

The next morning, however things got a lot better. I met up with Will leading a full scale Clusterfuck in Settle Water Sports, and finally after breakfast in Bernies, got to Bull Pot farm where I could try and dry my sleeping bag out a bit. What I needed was a caving trip, and so a couple of hours (one quick change) later, I headed off with Will, Oli, Mike and Fernely to do Lancaster hole. It took a long time to get everyone down the entrance pitch, but eventually we were at the bottom, and soon found our way to bridge chamber. None of us had been there before but with Will's vague memory of the guide book, and plenty of searching around we managed to find the Graveyard, the Collenades, a 1971 UNCC dig, and to get almost totally lost in the excavated passages in West Montegus Passage - while looking for Fall Pot! On the way out Fernely showed the effects of a long trip on the entrance ladder, while Mike and Oli did remarkably well. As for Will and I, we cheated and Prussiked up the Red Rose's Ropes.

The next day, while others did County or went bird spotting in Malham, I joined Tony and James on a pre-Quaking trip to Low Douk Cave, on Mason Gill. This was after joining Urs and Sara on the first leg of their Dales Cafe crawl at the Naked Man, and seeing James riding off into the distance on a borrowed Quad. The cave turned out to be short, but very nice. Three short pitches, a bit of crawling and then a very nice typical winding Yorkshire stream passage down to the sump. We were soon out and met up with Urs and Sara again, this time for a visit to the Marton Arms.

Back at Bull Pot farm, yet more people were arriving. Iain and Rob turned up, shortly to be followed by Martin Hicks and Wlodek. Taking the lead from those who were on the quaking team, most people had an early night. The next day, while team quaking provided the CRO with their new years eve entertainment (see James' article probably next week), I was leading my first rigging trip, and Oli's first SRT trip in Cow Pot, along with Rob and Iain. The trip went very well, and the last pitch, into Fall pot has a great free hang at the end, even if it did have a bugger of a reelay first. This was to provide Oli with quite an epic on the way up, especially as his light had a very dodge connection, and kept cutting out. Below fall pot however we had a good look around in the Lower stream passage, including a trip up into Aardvark country, before we turned around.

New years eve was spent in the New Inn, where certain people spent time offering drinks to their rescuers, and Urs magnanimously volunteered to drive a van full of drunk cavers back up the steep road. A hard core of drinkers continued into 1995, only to retire after Iain had made his annual trip to the river to expunge the remains of 1994 from his body, when a consultation of the Guardian showed that we would have had another two hours of drinking to go to witness the first dawn of the new year at 0806.

There were quite a number of departures, and only two caving trips the next day, one a trip to Bull Pot of the Witches, by those who couldn't face to walk any further, and a Notts Pot trip by James, Tom Houghton and myself. We had an excellent trip down the left hand route, with James ignoring the rows of P bolts to rig the big pitch of a couple of naturals. Down in the streamway we did a couple more of the pitches, before deciding that we weren't going to trust any more of the NPC's ropes and turning round.

Up on Leck Fell, I had what was easily my coldest change ever. The entrance ropes had half an inch of ice coating them, so it was a good job we had brought a ladder. On the walk back not only did all my SRT gear freeze solid, but ice formed on the inside of my oversuit. After a defrosting session in the Marton, we headed back to Bull Pot where the heating had gone off, it turns out to be on a timer set only for the weekends. The next day I spent doing the waterfalls walk along with Iain, while those that remained did a very Wet Swinsto trip, Only just getting word to the Marton before their callout at 11 o'clock. It took a Classic OUCC Clusterfuck, and several hours kicking at the ice on the road to discover that the van was not going to make it up the hill that night, giving us all a nice walk up in the freezing cold. Due to this we aborted any ideas of caving the next day, in favour of increasing our chances of getting the van packed, and back to Oxford. I'd like to thank everyone for an excellent week, especially those who bought the food, and got so many excellent trips booked. John Pybus (our man in clothing)

Yorks New Year: Pippikin

When I got to Bull Pot farm it was cold. The heating was off. I had a cold already. Sara was huddled in a corner under a pile of blankets. My car had a reduced number of gears again. A small blessing was that Bull Pot farm has communal

matresses, so I wasn't sleeping on the floor as expected. I wanted to go home, but this seemed a bit daft after driving up from Somerset (broken car anyway), so I had to make the best of it.

Getting changed to go down Pippikin, I discovered that I'd forgotten to dry out my furry from a Daren trip 3 weeks previously. Dave kindly lent me his third spare furry (only one small hole in bum, matched to my oversuit to allow ingress of slimy mud). The others in the Pip team were Will and Tom, but Tom decided that his determination on that day was not equal to his size relative to the cave and went out. The squeezes alternate with pitches and intimidating headfirst dives over deep pots. The most fun one of these involves a semi-controlled, at arms reach, lunge for a stemple over a 15 foot climb, before being able to bring the feet down through the squeeze. Dave was busy with this when I discovered my main bulb had blown. What a brilliant excuse for jacking. Dave wasn't too thrilled about hanging around while I decided if I wanted to. It would have been such a disappointing fiasco of a yorkshire trip that I continued.

We found Hall of the Mountain King, the muddiest place on earth (but Otter Hole sump and Ores close can challenge this). Will's wellie was sucked off by the mud and it took him ten minutes to put it on again, as everything was so slimy. We found a route from Hall of the Mountain king to Gour Hall (once pretty), which we had tried unsuccessfully to find on my first visit to Pip. It was grovelly, even though the survey shows stomping great big passage at this point. It contained velcro-mud and anti-foothold-mud, whichever made progress the most difficult. I really, really HATE mud. (Heartfelt!). We came to the conclusion that we hadn't followed the main route on the way there so stuck to the big passages on the return and duly got totally and genuinely lost. I couldn't see my feet with the pilot light in the big passage which got very irksome. We came within minutes of emerging to daylight through Mistral. That would have surprised us. It was about then that I realised that I was quite enjoying myself. I am strange and perverse (not perverted, please). The return journey was sporting. I had to light Dave with my FX2 pilot light which was very silly. After that first evening things just got better and better. I had an almost mud free trip with lots of bright halogen bulb light on New Years Eve. Even the car got better. All the gears came back, but in the wrong places, so I was able to get home without the AA. (Tony's legs came back too, rescued from Quaking). I saw the New Year in at the New Inn in good company and Urs stayed sober to drive us back. (Thankyou Urs). In the

morning it was so crisp and clear that the snow covered fells of the Lake District could be seen. I've never been to Yorkshire for New Year before cause I reckon its too cold, and it definitely is too cold, but I shall go again anyway.

Pauline Rigby

Cavers of the Surreal or Happy Holidays in Hungary's Holes...

The sleepy Hungarian village of Bodsvasilaszk rocks to the sounds of splintering furniture, smashing glass and raucous singing. Boom times are now here - the cavers have arrived...

Team wings (Martin Laverty, Lenik Saymo, Tim Guilford, Jenny Vernon and Chris Densham) were met at the airport by a distinctive welcoming crowd, and driven straight up to the Also-Hegy caving region crammed into two tiny Ladas. They found Paul Mann and Steve Phipps ensconced in the bar, having hitched their way over over the previous week. Chris Vernon arrived with Moha, Andi and Steffi, and Pivo the next day after an inconveniently timed exam. Home was a gym large enough to house us, about 80 Hungarian cavers, and our Biohazard flag. Moha did wonders on the organisation front, with only one van loaned to Yoriki by his company to drive us all round in. All we had to do was get up in the morning, and wait for things to happen. Our first cave was Owl Cave, or Baglyuk. This was an hour's trog from the gym and was a fun vertical maze, the Hungarian equivalent to Notts pot. I think it was the only non-surreal trip of the holiday. After this it was weird, weirder and weirdest caving. One day, Moha took Jenny, Tim & me for a trip into a "muddy" trip down a side passage of the the biggest through trip of the area - Baradla. We changed to the background of a decent sound system and cave disco lights, quickly before the proper caving tourists arrived. Then it was a fun muddy squelch to the border. Yes - through two grilles and we were in Slovakian territory! No time to continue far, though. We returned to the auditorium, squelching furtively from the Styx, to music, bright lights and a large puzzled audience. Tramping on through this huge cave, after a couple of hours we came across... more lights, and more music! Alas, by the time we had dragged ourselves away, we discovered that we had been locked in. A bit of play acting injured by Jenny and suitable grovelling to the Hungarian cave owner later, we found ourselves in our favourite local

restaurant. A huge stove and disco had materialised from what was an empty space and dark room the day before. Meanwhile, Martin, Linik and Pivo had passed the border above ground in search of caving adventure. They didn't get locked up, but they did manage to get arrested and carted off to the 'Slovak Cop Shop' after a pathetic attempt to get away with caving in an illegal border area by hiding their cars with bits of tree. Other caves we did were the beautiful Meteor Cave, complete with iron ladders, railings and platforms, but no sound system. Kossuth cave was apparently properly wet, green canal style. Surrantos was in the back of an active mine, and we were lucky to be one of the few trips a year to get into it. The miners had finished their shift at 5, and were drunk enough by 6 to extend goodwill to all cavers and let us in. By the morning they were sober, and did not allow another trip to go in. The last cave of the year, and possibly the prettiest, was the Beke-Barlang cave. A short blasted passage leads to a metal bridge over a deep rift. Rather than descend this pitch by a standard caving technique, a large passage with a staircase inside leads down inside one of the walls of the rift to land comfortably on the floor. Tastefully decorated and comfortably sized walking passage winds through a few wet bits to, at last, some real cave: A couple of muddy boulder chokes and the odd bit of crawling. Then you reach the "speleo therapy hospital" with hundreds of PINK PLASTIC SUNBEDS. And blue and green and yellow ones. Well, this is what caving in Hungary is all about. That was '94. As for caving in Hungary in 1995, and our hot and steamy trip back to Budapest, read next weeks installment...

Chris Densham

Strawberry Way

About three weeks ago Tony and I weazled our way onto a trip down Ogof Draenen, carrying maypoles. It was a privelege just to get into the new system. Certainly I didnt expect 30 minutes from the entrance to be being hauled bodily up to a hole in the roof via a 40ft maypole with too short a ladder, by my belay belt (alright, battery belt). I suppose its because I was the smallest around. At the top, a steep muddy slope plopped bits onto the crew below as I scrambled gingerly into undisturbed Welsh cave passage. A quick check, and I decided it went far enough to warrant a surveying team. I secured the maypole, placed the pulley at the top of the ladder, and ushered Pete Bolt and Ben Lovett on up.

The other, meanwhile, removed the maypole, and left us in search of greater things (yes, we had a bolt kit...).

But after 100 metres or so, things went mad. Wonderful formations appeared, then a junction into a large passage with lovely mud paved floor which romped for 500 surveyed metres until blocked by a beautiful pool containing dozens of red crystal formations: the strawberries. A waterfall, a downstream dig (yuck), and a sidepassage leading to a tight, and initially muddy crawl ("quality street") - with the sound of a stream beyond a constriction - all popped out of the mountain to please us on this, my first trip down Draenen. Many thanks to Peter, Ben, and the Morganw club for their hospitality. *Tim Guilford*

From: guilford@vax.oxford.ac.uk (Tim Guilford)

Subject: DTT Volume 5 number 2

Sender: guilford@vax.oxford.ac.uk

**Depth through thought
OUCC News 18th January 1995
Volume 5, Number 2**

Editorial

The only news I can think of is that the WSG have kindly let us "keep" a key to their hut, so spontaneous arrangements will be easier from now on. Many thanks to them for understanding the essentially anarchic nature of OUCC caving.

Cavers of the Surreal: part 2

Last depth (DTT5.1) saw the happy oxford cavers visiting their last cave in the Northern Also Hegy region of Hungary. All that remained for them to do was to take over the village bar to see in the New Year. Ah, a fine night, a distillation of the highest spirits...

The hungarians had arranged a fine spread of nosh to soak up some of the booze as it poured in. At around 15p for half a litre of ale, now was the time to try to recoup as much as that air fair as possible. After celebrating a total of three New Years (one Ukrainian, one Hungarian and one British), most of us had grasped the basic principles of kissing Hungarian style. In return, we introduced the concepts of squeeze games, body and table traversing. A spontaneous amphitheatre developed to witness the rivalry between nations. Collateral damage was extensive - one bench, one table, 20 ashtrays and 40 glasses later, even the perpetually puzzled barman seemed to be enjoying things. Then Tim, hoisted to the roof, started to dismantle a Christmas decoration, and things started to turn nasty...

After a New Year's Day of recovery, we were driven back towards Budapest by Tamas and Oskar. Halfway there, the cars left the main road, and stopped at a field in darkness. We were ushered out, and ordered to strip. One more sublime experience - skinny dipping in a tank of hot spring water in the middle of nowhere, beneath the stars. The Tallisker warmed up well, and floating around from body to body it soon had the usual effect on the cavers' judgment. It was time to play underwater squeezing through the steps into the tank! No-one drowned, but the scars looked pretty impressive the next day. We were well accommodated in Pivos, Mohas and Silvis places once back in Budapest. The day started at some time before the first sparrows' fart for me, Pivo and his Dad. We had to go and find my moneybelt which I had carelessly deposited at a random location on the side of the 40km of motorway on the way back from the hot tub.

The caves of Budapest are on the Western (Buda) bank of the Danube, in the posh area inhabited by film stars and rich people. So cavers really fit in. All the caves are locked, so once more we are indebted to Moha for sorting all the access and leaders for us -during a working week in Hungary. There were no Clusterfucks. No, the term is 'Also Hegy', approximately pronounced ARSOLE HEDGE. The first cave we tried was Matyas Hegy. None of the three keys fitted the lock, so we went to the Turkish Bath instead. This was easily as exhausting as a cave trip, so was not a wasted day. Next day we tried Matyas Hegy again. A two hour long 'Also Hegy' was resolved after significant use of the fine Budapest public transport system by Tim and me, after it emerged we were waiting in a different meeting place to everyone else. This time the key fitted, and Kutya and Nora led us on a fine romp around this complex

Mendip style cave - loads of inter-connecting boulder choked chambers. It was one big adventure playground, and Kutya threw all the challenges at us that he could think of.

Next trip was to Pal-volgy, just over the road from Matyas and located conveniently next to the cavers pub. Beers before and after! The cave was fun and pretty, with strange raft formations built up from thermal waters. Tim took some pictures. Our final trip was to Jozsef-hegy Crystal Cave, probably the most beautiful cave that any of us will ever see. Since the leaders had been expecting us for the trip 4 days before, we were very lucky to get a second chance. 'Also-hegy' squared. The approach was nothing special for Hungary - catch a bus to the posh end of town, walk into someones nice warm house with pictures on the wall, get changed, follow the pavement leading round the back of the house for approx 10m, and enter a large manhole cover. The cave is actually quite normal for a bit - proper crawling and stuff. Then it starts to get a bit silly - Gypsum flowers, white popcorn, Christmas trees, and lots more. Absolutely stunning -see Tim's pictures for further information.

Alas, this was our last day in Hungary. We had time to enjoy a 'goulash party' at Silvi's before it was time to go home. Many thanks to Pivo, Judit, Moha, Andi, Kutya and all the other Hungarians we met there, particularly Yorki for his transportation way beyond the call of duty. The Hungarian enthusiasm and entertaining company gave all of us many memorable times both below and above ground. We must prepare something special for them when they come to Britain at Easter... *ChrisDensham*

A taste (!) of Hungary: The Party

Walking into the bar on New Year's Eve, 8 o'clock or thereabouts, before the party had really got going, and even then there was a definite feeling of impending drunkenness and merriment in the air. This was going to be a really good party. It had all the crucial ingredients that combine to produce a recipe for a success: lots and lots of pink-cheeked cavers glowing after spending the day underground; beers, wines and spirits at 20p a go from a bar that, so long as people are there to buy the drinks, never closes; a rickety, unstable, wooden table piled high with food (greasy meat balls, bread and savory pastries); poor quality music scratching its way out of a sound system; and barely a free inch of floor space in which to stand, never mind bench space on which to sit.

The party started off quite innocently, with most people huddled round in the safety of their own groups (OUCC people with OUCC people, Hungarians with Hungarians, and one Ukrainian with the other Ukrainian), except for Chris V and Stephi who were practically inseparable the entire trip. Things livened up dramatically once the alcohol worked its way into the system and Paul Mann started entertaining us; I can't remember exactly what he was doing (too drunk already), but I seem to recall he did something. Then Tim started squeezing through the slats under one of the benches, and Paul followed more slowly with his outrageous tummy, and I decided it was time a woman joined in, and got down on the floor, followed hot-on-the-heels by Kutya (so it appeared my schemeing had worked after all), followed by Katinka, who was wonderfully game for anything (even Chris D). And we were away. Next came a spate of body traverses. The Hungarians looked on in mild astonishment, but soon proved that they could do it just as well as us lot, so we had to find another challenge. The table! (Remember from above that it was rickety and unstable and wooden.)

Never before has the art of table traversing been so exquisitely expressed. First just one OUCC person nimbly climbs round the breadth of the table, then some more OUCC people do it, then some Hungarians try and succeed (without much difficulty, considering they're new to the game). Next, Tim goes round the length of the table and everyone else follows suit. Next, it's two people together going round the breadth in opposite directions while the table shudders and groans and the crowds of observers banked up round the tiny room scream and shout drunken encouragement. Then Yorki (we're talking a big man here) tries and everyone chants "Yorki, Yorki, Yorki, etc.", but despite this he crashes to the floor, nearly kicking someone in the face as he goes. In this way, the table traversing escalates competitively until it reaches a climax with Tim, Paul, Chris D and me all climbing round it simultaneously and successfully completing the ultimate table challenge.

Three times during the acrobatics everyone stopped to celebrate various New Years (11, 12 and 1 o'clock). Ukrainian New Year was marked by lots of shouting in Russian and knocking back quantities of home-produced vodka. New Year at real Hungarian time was an orgy of spraying champagne, kissing anybody and everybody in a darkened room (light bulbs smashed long ago) and drinking champagne. The kissing was pretty random, although I did make sure I got a couple of good goes with Kutya, and somehow I ended up with my tongue

down Paul's throat (not too far down) and decided I must have been drunk. By the time it was British New Year everyone seemed abit fed up of gratuitous kissing, and the OUCC contingent stood round trying to remember how to sing Ald Lang Syne and not succeeding terribly well, so everyone gave up and just danced the night away; sweaty bopping on the floor, stomping on tables, swinging off ceiling beams, more amorous kissing and hugging, more drinking and generally larking about 'til 6 am, but I was snug in my pit in the gym by 3.30, so cannot comment on exactly what happened after then. For me, 1994-95 New Year was definately the best in living memory; even out-doing the Polish extravagances of a few years back, and I would like to thank everyone who was there that night in that little bar in Bodvaszilas. Let's get together and do it again sometime! *Jenny Vernon*

Ogof Draenen

James, Will and I spent 21 hours underground last weekend, and the rest of it huddled against the storm in the back of my little van in a car park somewhere in Wales. Raven food, Polish Vodka, and mud: one of my most pleasurable birthday meals ever.

On Saturday a party of seven of us carried six tackle bags full of drilling gear and Nig Rogers' sandwiches to the end of Upstream Megadrive, where he, Will, Martin L. and Moha dropped a pitch. Will did some heroic pushing down a tight wet streamway, while James, Mark Withers and I surveyed a section of cave Nig had found on a previous trip - only to find it had already been surveyed the week before. But it was fun, we taped passages full of Gypsum formations, climbed a couple of new avens, pushed several tight cornered rifts, and generally learnt our way around Draenen's south Eastern end.

Sunday saw a trip to Aber for breakfast, then a full hour spent working out the intricacies of cordillete to reach the start of Strawberry Way. As usual in our unprofessional way we had planned to do too much, but nonetheless managed a lot. James and Will successfully pushed (and surveyed) a tight 25 metre roof passage to its connection with the main rift, we photographed and taped off some wonderful formations, then James and I broke through two further constrictions at the extreme end of Quality Street. In the pub afterwards we learnt that Draenen is now the 5th longest cave in Britain, with passage exceeding 20.7km. *Tim Guilford*

Original-Sender: jgvernon@vax.oxford.ac.uk
Date: Mon, 09 Jan 1995 17:40:39 +0000
From: jgvernon@vax.oxford.ac.uk
To: SACMM@cardiff.ac.uk
Message-ID: <0098A370.953685E7.34@vax.ox.ac.uk>
Subject: RE: contact

X-PMFLAGS: 36700288

Yes. Your message got through. Today, my first day back at work and I'm dreaming of caves, the Also-Hegy, Budapest, Hungarians, parties and all the other fun times I had with you and the others over New Year. Really, truly, honestly it was one of the best holidays ever, and definitely my best ever New Year. I cannot say thank you enough, to you and Pivo for organising everything, and to all the people there who helped us English cavers have so much fun. It was great to meet Andi - what a fantastic woman. I would like to go caving with her, somewhere really challenging like Daren, sometime. On Friday we went down Josef Crystal cave. AMAZING. Tim took 150 photos, and we all hung around getting bored (well, I did). However, if you have to wait for hours for someone to take pictures, where better to wait than surrounded by all those incredible formations. I was impressed. In the evening there was a party at Szilvia's flat. I was too tired to enjoy it properly. In fact, I fell asleep for half an hour in the middle of it. Tim, Pivo and I left at 2am, much earlier than most of the others. Despite being tired, it was good to see everyone for one last time - Szilvia, Nora, Viki, Yorkie, Hoppa, Kutya, Pischtie (I don't know if that's how to spell his name) and others. Did you go down Drynion at the weekend? I think Tim is planning to go there this weekend, and maybe I'll go next weekend, if I can organise it. THANK YOU VERY VERY MUCH FOR A FANTASTIC, FUN, FRIENDLY TIME IN HUNGARY. See you soon. Keep in touch.

Love Jenny x

Received: by ecs.ox.ac.uk (4.1/ecs2.0) id AA00751; Mon, 16 Jan 95 12:40:49 GMT
Date: Mon, 16 Jan 95 12:40:49 GMT

From: u92cju@ecs.oxford.ac.uk
Message-Id: <9501161240.AA00751@booth15.ecs.ox.ac.uk>
To: SACMM@cardiff.ac.uk
Subject: Re: nice time was had by all ..

Dear Moha,

Just a little note to say thanks for all the hard work you put in organising the trip over new year. The return trip is brewing

Chris and OUCC

To: sacmm <sacmm@cardiff.ac.uk>
From: guilford@vax.oxford.ac.uk (Tim Guilford)
Subject: Re:
Sender: guilford@vax.oxford.ac.uk
X-PMFLAGS: 34078848

Hi Moha,

I arrived safely, and have been sleeping ever since! We had a wonderful time in Hungary, and the Joseph cave was very special. I took many photos, but we'll have to wait and see if they are any good.

I hope you will feel able to come and give us a slide show in the next two months. But I guess I may see you before then anyway, caving somewhere in Wales.

Cheers, and thanks for all your efforts on our behalf in Hungary

Tim